

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Кваліфікаційна наукова праця на
правах рукопису

ВАСЮК СОЛОМІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 351.741

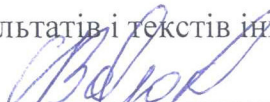
ДИСЕРТАЦІЯ

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ПІДРОЗДІЛІВ
ОРГАНІЗАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ТА ОПЕРАТИВНОГО РЕАГУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ
УКРАЇНИ**

081 – Право

Подається на здобуття ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ С.В. Васюк

Науковий керівник – Назар Юрій Степанович, доктор юридичних наук,
професор

Львів – 2022

АНОТАЦІЯ

Васюк С.В. Адміністративно-правовий статус підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право. Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів, 2022.

У дисертаційному дослідженні здійснено комплексну наукову розробку теоретичних та прикладних проблем, що стосуються адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень, запропонованих особисто здобувачем.

Запропоновано адміністративно-правовий статус підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України розглядати як систему визначених нормативно-правовими актами цілей, принципів, завдань, функцій, структурно-організаційних і компетенційних елементів, які в сукупності дають змогу цим суб'єктам здійснювати оперативне реагування на повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події, аналіз, планування, контроль та узгодження діяльності уповноважених підрозділів Національної поліції з питань забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг.

Обґрунтовано думку, що під принципами діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України доцільно розуміти комплекс основоположних, керівних ідей, які закладені в сутність діяльності цих підрозділів і реалізація яких є необхідною умовою належного виконання ними завдань і здійснення організаційних, координаційних, аналітичних та контрольних повноважень у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод

людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг. Запропоновано доповнити перелік принципів, на основі яких провадиться діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України (верховенство права, дотримання прав і свобод людини, законність, відкритість та прозорість, політична нейтральність, взаємодія з населенням на засадах партнерства, безперервність), принципами комплексності та поєднання єдиноначальства і колегіальності.

Наголошено на важливості принципу безперервності в роботі підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України та запропоновано врегулювати його зміст, доповнивши статтю 12 Закону України «Про Національну поліцію» частиною 3: «Поліцейський, незалежно від місцезнаходження та часу доби, у разі отримання повідомлення або самостійного виявлення фактів, які можуть свідчити про вчинення адміністративного чи кримінального правопорушення, зобов'язаний негайно вжити всіх можливих заходів для надання допомоги потерпілій особі та припинення правопорушення, а також повідомити про це у найближчий орган поліції».

Обґрунтовано доцільність поділу функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України на основні та додаткові. Основними слід вважати моніторинг оперативної обстановки та реагування на її зміни (оперативне реагування) і організаційно-аналітичного забезпечення (з відповідним внесенням змін до Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві), а додатковими – опрацювання в установленому порядку проектів актів з питань, які містять службову інформацію або відомості, що становлять державну таємницю та забезпечення мобілізаційної підготовки і готовності, заходів цивільного захисту.

З огляду на те, що права підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України повинні стосуватися виконання всіх завдань і функцій, тобто мати універсальний характер, а також за своїм змістом бути саме правами – можливістю діяти не за вказівкою, а на власний розсуд у межах законодавства, – запропоновано нормативно закріпити новий перелік цих прав. Також доведено, що права досліджуваних підрозділів щодо перевірки стану виконання іншими підрозділами головних управлінь Національної поліції нормативно-правових актів та щодо перевірки і контролю за дотриманням ведення єдиного обліку в підрозділах головних управлінь Національної поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні, адміністративні правопорушення або події доцільно вилучити з розділу IV «Права УОАЗОР» Типового положення та закріпити як відповідні функції (або ж підфункції в межах організаційно-аналітичної функції) у розділі III «Функції УОАЗОР» Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві.

Висунуто пропозицію розглядати функцію організаційно-аналітичного забезпечення підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України як діяльність, що включає в себе комплекс заходів із отримання й аналізу інформації для прийняття чи корегування управлінських рішень, планування, організаційно-методичного забезпечення, контролю з метою створення умов для виконання органами та підрозділами Національної поліції своїх завдань.

Аргументовано, що організувати і проводити аналітичні та кримінологічні дослідження з актуальних питань забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності в межах реалізації організаційно-аналітичної функції управлінням організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України доцільно не лише

спільно з іншими підрозділами поліції, а й із закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання та науково-дослідними установи Міністерства внутрішніх справ України. Відповідні зміни потрібно внести до Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві.

Обґрунтовано, що оперативне реагування (моніторинг оперативної обстановки та реагування на її зміни) як одну із функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України слід розглядати як діяльність щодо моніторингу оперативної обстановки, прогнозування, прийняття рішення та безпосередньої координації нарядів патрульної поліції, груп реагування патрульної поліції та інших нарядів з метою організації невідкладного прибуття працівників поліції до заявника або на вказане місце події. Акцентовано на необхідності нормативно-правового закріплення оперативного реагування також як однієї з цілей діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України.

З метою забезпечення належного оперативного реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або інші події запропоновано на законодавчому рівні визначити можливість встановлення місцезнаходження особи, яка звертається по допомогу до поліції на лінію «102», в окремих випадках, зокрема за її згодою, у разі реальної загрози життю та здоров'ю людини, в інтересах національної безпеки. Також рекомендовано задля ефективного реалізації функції оперативного реагування ввести у штатний розпис відділу служби «102» посаду психолога, котрий надаватиме психологічну допомогу особам, які звернулись по допомогу до поліції.

З'ясовано, що до організаційної структури управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції належить сукупність взаємопов'язаних відділів і секторів

– організаційно-аналітичний відділ, ситуаційний відділ (на правах чергової частини), відділ служби «102», відділ диспетчерської служби, сектор мобілізаційної роботи, територіальної оборони та цивільного захисту. Залежно від основних завдань цих відділів і секторів їх повноваження запропоновано поділяти на організаційні, аналітичні, інформаційно-аналітичні, координаційні та контрольні.

З огляду на відсутність єдиного підходу до правового закріплення та розподілу повноважень відділів і секторів підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування у різних головних управліннях Національної поліції, доведено доцільність прийняття Типового положення про розподіл повноважень між структурними підрозділами управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції. Наголошено на потребі змінити розподіл управлінських повноважень щодо управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції шляхом надання координаційних функцій щодо цих підрозділів заступникові начальника головного управління Національної поліції (який координує та контролює діяльність підрозділів превентивної діяльності).

Встановлено, що взаємодія підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України з іншими підрозділами поліції та суб'єктами публічної адміністрації здійснюється головно за допомогою її організаційних форм (участі в організації та діяльності оперативних штабів, робочих груп, спільної участі у розробленні й контролі за реалізацією типових планів операцій, організації та проведення спільно з іншими підрозділами поліції аналітичних і кримінологічних досліджень тощо), лише участь у підготовці нормативно-правових актів слід розглядати як правову форму взаємодії. Запропоновано розробити та затвердити Інструкцію з організації взаємодії підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з іншими підрозділами

Національної поліції, в якій визначити загальні засади, напрями, форми та організаційні аспекти такої взаємодії.

Ключові слова : адміністративно-правовий статус, підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, Національна поліція України, функції, оперативне реагування, організаційно-аналітичне забезпечення, взаємодія.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Васюк С. В. Оперативне реагування як функція підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Соціально-правові студії : науково-аналітичний журнал*. 2021. Вип. 3. Том 4. С. 107-114.

2. Васюк С. В. Про стан планування діяльності органів і підрозділів Національної поліції України. *Юридичний бюлетень : науковий журнал*. 2021. Вип. 23. С. 121-127.

3. Васюк С. В. Контроль як одна із функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Юридичний електронний науковий журнал*. 2022. № 3. С. 148-151.

4. Васюк С. В. Роль відділу служби «102» у системі оперативного реагування органів та підрозділів поліції. *Соціально-правові студії : науково-аналітичний журнал*. 2022. Вип. 1. Том 5. С. 46-50.

Праці апробаційного характеру:

1. Васюк С. В. Про стан реагування на повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події підрозділами Національної поліції на прикладі Львівської області. *Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції*. Упор. О. В. Авраменко, С. С. Гнатюк, І. І. Сидорук. Львів : ЛьвДУВС, 2020. С. 49-53.

2. Васюк С. В. Відділ служби «102» як базовий елемент системи оперативного реагування органів та підрозділів поліції. *Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції*. Упор. Г. Я. Савчин, У. О. Цмоць. Львів : ЛьВДУВС, 2021. С. 28-31.

3. Васюк С. В. Планування як одна із функцій органів і підрозділів Національної поліції України. *Механізм функціонування громадянського суспільства (осінні читання) : збірник тез Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти*. Упор. Ю. М. Шевців. Львів : ЛьВДУВС. 2021. С. 54-56.

4. Васюк С. В. Організаційна структура підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Актуальні проблеми реформування системи законодавства України : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Запоріжжя : Запорізька міська громадська організація «Істина». 2022. С. 53-57.

5. Васюк С. В. Принципи діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Чинники розвитку юридичних наук у XXI столітті : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Дніпро : ГО «Правовий світ». 2021. С. 56-60.

6. Васюк С. В. Взаємодія підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з іншими підрозділами Національної поліції України. *Modern scientific research : achievements, innovations and development prospects : матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції*. Берлін, 2022. С. 743-749.

7. Васюк С. В. Основні завдання підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Topical issues of modern science, society and education : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції*. Харків, 2021. С. 1348-1355.

8. Васюк С. В. Поняття та елементи адміністративно-правового статусу

підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Рівень ефективності та необхідність впливу юридичної науки на нормотворчу діяльність та юридичну практику : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Харків : Східноукраїнська наукова юридична організація. 2022. С. 36-40.

ABSTRACT

Vasiuk S. V. Administrative and legal status of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response of the National Police of Ukraine. Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty 081 Law. Lviv State University of Internal Affairs. Lviv, 2022.

In the dissertation research, a comprehensive scientific analysis of theoretical and applied issues related to the administrative and legal status of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response of the National Police of Ukraine was made. As the result of the research, a range of new scientific provisions suggested personally by the applicant was formed.

The administrative and legal status of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response of the NP (National Police) of Ukraine was proposed to be regarded as a system of determined by the regulatory acts goals, principles, tasks, functions, structural-organizational and competence elements, which together allow these subjects to carry out rapid response to reports on criminal and administrative offenses or events, analysis, planning, control and coordination of activity of the authorized divisions of the National Police regarding the issues of the provision of public safety and order, protection of human rights and freedoms, interests of society and country, crime-fighting, as well as the provision of police services.

It was pointed out that the principles of activity of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response of the NP of Ukraine mean a complex of fundamental and guiding ideas lying in the essence of activity of these divisions and realization of which is a necessary condition for the proper fulfillment of tasks and execution of organizational, coordination, analytical and control powers by them in the sphere of provision of public safety and order, protection of human rights and freedoms, interests of society and country, crime-fighting, as well as the provision of police services. It was proposed to supplement the list of principles on

which activity of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response of the NP of Ukraine is based (the rule of law, respect for human rights and freedoms, lawfulness, openness and transparency, political neutrality, interaction with citizens on the basis of partnership, continuity) with the principles of comprehensiveness and unity of command and collegiality.

The importance of the principle of continuity in the work of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response of the NP of Ukraine was emphasized and more meaningful regulation of its content was suggested article 12 of the Law of Ukraine "On the National Police" part 3: "A police officer, regardless of location and time of day, in case of notification or self-discovery of facts that may indicate an administrative or criminal offense, must immediately take all possible measures to providing assistance to the victim and termination of the offense, as well as notify the nearest police authority. "

The expediency of division of the functions of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response of the NP of Ukraine to basic and additional was substantiated. The basic ones include monitoring of the operational situation and response to its changes (rapid response) and organizational and analytical provision (with respective changes to the Standard Provision on the Administration of the Organizational and Analytical Provision and Rapid Response of the Central Administrations of the National Police of Ukraine in the Autonomous Republic of Crimea and Sevastopol City, regions and Kyiv City), and additional ones include development under the set procedure of draft acts on the issues containing official information or information that is a state secret and provision of mobilization training and readiness, civil protection measures.

Taking into account that the rights of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response of the NP of Ukraine shall apply to the fulfillment of all tasks and functions, that is they shall be universal, and they, by their content, shall be exactly the rights ability to act not as ordered but at one's discretion, it was proposed to bring a legal framework for the new list of these rights. It was also proved that the rights of the studied divisions to check on the state

of fulfillment by other divisions of the Central Administration of the National Police of regulatory acts and check and control proper keeping of the unified record by the divisions of CANP (Central Administration of the National Police) of applications and reports on criminal and administrative offenses or events ought to be excluded from section IV “Rights of the Administration of the Organizational and Analytical Provision and Rapid Response” of the Standard Provision and enshrined as respective functions (or subfunctions within the scope of the organizational and analytical function) in section III “Functions of the Administration of the Organizational and Analytical Provision and Rapid Response” of the Standard Provision on the Administration of the Organizational and Analytical Provision and Rapid Response of the Central Administrations of the National Police of Ukraine in the Autonomous Republic of Crimea and Sevastopol City, regions and Kyiv City.

It was proposed to regard the function of the organizational and analytical provision of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response of the NP of Ukraine as an activity that includes a complex of measures regarding the obtainment and analysis of information for acceptance or correction of administrative decisions, planning, organizational and methodical provision and control to create conditions for fulfillment by the National Police bodies and divisions of their tasks.

It was proved that organization and conduct of analytical and criminological research on current issues regarding the provision of public safety and order, protection of human rights and freedoms, interests of society and country, and crime-fighting within the scope of realization of the organizational and analytical function by the Administration of the Organizational and Analytical Provision and Rapid Response of the CANP of Ukraine are not only expedient together with other police divisions but also with higher education institutions with specific educational conditions and scientific and research institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. Respective changes shall be made in the Standard Provision on the Administration of the Organizational and Analytical Provision and Rapid Response

of the Central Administrations of the National Police of Ukraine in the Autonomous Republic of Crimea and Sevastopol City, regions and Kyiv City.

It was substantiated that rapid response (monitoring of operational situation and response to its changes) as one of the functions of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response of the NP of Ukraine should be viewed as the activity of monitoring operational situation, forecasting, decision-making and coordination of the patrol police squads, response groups of the patrol police and other squads to organize immediate arrival of the police employees to an applicant or stated place of accident. The necessity of legal enshrinement of rapid response as one of the goals of activity of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response of the NP of Ukraine was proved.

To provide proper rapid response to reports and notifications on criminal and administrative offenses or other events, it was proposed to determine on the legislative level the possibility of identifying the location of the person turning for the police help to the line '102' at this person's consent in cases of real threat to the person's life and health and in the interests of national security. Also, an effective realization of the function of rapid response is possible when entering the position of psychologist in the staff list of the service '102', who will provide psychological help to the persons who turned for help to the police.

It was found that the organizational structure of the administration of the organizational and analytical provision and rapid response of CANP consists of interconnected departments and sectors – organizational and analytical department, situation department (on the rights of a duty unit), department of the service '102', dispatcher service department, sector of mobilization, territorial defense and civil protection. Depending on the main tasks of these departments and sectors, their powers are proposed to be divided into organizational, analytical, informational-analytical, coordination and control.

Taking into account the absence in different CANP of a unified approach to legal enshrinement and distribution of powers between the departments and sectors of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response, the

expediency of the adoption of the Standard provision on the distribution of powers between the structural divisions of AOAPRR of CANP was proved. The necessity to change the distribution of administrative powers regarding the administrations of the organizational and analytical provision and rapid response of CANP by granting coordination functions regarding these divisions to the Deputy Director of CANP (who coordinates and controls actions of the divisions of preventative activity) was pointed out.

It was found that the interaction of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response of the NP of Ukraine with other police divisions and subjects of public administration is mainly carried out with the help of organizational forms of interaction (participation in organization and activity of operational headquarters and working groups, joint participation in the development and control of realization of standard plans of operations, organization and conduct together with other police divisions of analytical and criminological research, etc.), only participation in the development of legal acts shall be regarded as a legal form of interaction. It was offered to develop and adopt the Instruction of organization of interaction of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response with other divisions of the National Police, in which general principles, spheres, forms and organizational aspects of such interaction would be determined.

Keywords : administrative and legal status, divisions of the organizational and analytical provision and rapid response, National Police of Ukraine, functions, rapid response, organizational and analytical provision, interaction.

LIST OF PUBLISHED WORKS ON THE TOPIC OF THE DISSERTATION

Works in which the main scientific results of the dissertation were published:

1. Vasiuk. S. V. Rapid response as a function of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response of the National Police of Ukraine. *Socio-legal studios : scientific and analytical journal*. 2021. Issue 3. Volume 4. Page 107-114.

2. Vasiuk S. V. On the state of planning of the activity of the bodies and divisions of the National Police of Ukraine. *Law bulletin : scientific journal*. 2021. Issue 23. Page 121-127.

3. Vasiuk S. V. Control as one of the functions of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response of the National Police of Ukraine. *Electronic scientific law journal*. 2022. No. 3. Page 148-151.

4. Vasiuk S. V. Role of the '102' service in the system of rapid response of the police bodies and divisions. *Socio-legal studios: scientific-analytical journal*. 2022. Issue 1. Volume 5. Page 46-50.

Approbation works:

1. Vasiuk S. V. On the state of response to reports on criminal and administrative offenses or events by the divisions of the National Police on the example of Lviv Region. *Theory and practice of combating crimes in modern conditions: a collection of theses of the International scientific and practical conference*. CPL. O. V. Avramenko, S. S. Hnatiuk, I. I. Sydoruk. Lviv : LvSUIA, 2020. Page 49-53.

2. Vasiuk S. V. '102' service as a basic element of the system of rapid response of the police bodies and divisions. *Theory and practice of combating crimes in modern conditions: a collection of theses of the International scientific and practical conference*. CPL. H. Ya. Savchyn, U. O. Tsmots. Lviv: LvSUIA, 2021. Page 28-31.

3. Vasiuk S. V. Planning as one of the functions of the bodies and divisions of the National Police of Ukraine. *Mechanism of functioning of civil society (autumn readings) : a collection of theses of the Ukrainian national scientific conference of the applicants for higher education*. CPL. Yu. M. Shevtsiv. Lviv: LvSUIA. 2021. Page 54-56.

4. Vasiuk S. V. Organizational structure of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response of the National Police of Ukraine. *Current issues of reformation of the legislative system in Ukraine: the materials of*

the International scientific and practical conference. Zaporizhzhia: 'Istyna' Zaporizhzhia City Public Organization. 2022. Page 53-57.

5. Vasiuk S. V. Principles of activity of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response of the National police of Ukraine. *Factors for the development of legal sciences in the XXIth century: the materials of the International scientific and practical conference. Dnipro: 'Pravovyi Svit' PO. 2021. Page 56-60.*

6. Vasiuk S. V. Interaction of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response with other divisions of the National Police of Ukraine. *Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects: the materials of the XVIIIth International scientific and practical conference. Berlin, 2022. Page 743-749.*

7. Vasiuk S. V. Main tasks of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response of the National Police of Ukraine. *Topical issues of modern science, society and education: the materials of the IVth International scientific and practical conference. Kharkiv, 2021. Page 1348-1355.*

8. Vasiuk S. V. Notions and elements of the administrative-legal status of the divisions of the organizational and analytical provision and rapid response of the National Police of Ukraine. *The level of efficiency and need for the influence of legal science on the normative activity and legal practice: the materials of the International scientific and practical conference. Kharkiv: East Ukraine Scientific Legal Organization. 2022. Page 36-40.*

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	19
ВСТУП	20
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПІДРОЗДІЛІВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОПЕРАТИВНОГО РЕАГУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	28
1.1. Поняття та елементи адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України.....	28
1.2. Принципи діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України.....	42
1.3. Мета, завдання і функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України.....	59
1.4. Права та обов'язки підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України.....	76
Висновки до розділу 1.....	91
РОЗДІЛ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ФУНКЦІЙ ПІДРОЗДІЛІВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОПЕРАТИВНОГО РЕАГУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	95
2.1. Реалізація функції організаційно-аналітичного забезпечення.....	95
2.2. Реалізація функції оперативного реагування.....	119
Висновки до розділу 2.....	140
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОПЕРАТИВНОГО РЕАГУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	143

3.1. Організаційна структура підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України.....	143
3.2. Взаємодія підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з іншими підрозділами Національної поліції України.....	160
Висновки до розділу 3.....	175
ВИСНОВКИ	177
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	182
ДОДАТКИ	204

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ГУНП – Головне управління Національної поліції

ДОВАЗОР – Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування

ІНП – Інформаційний портал Національної поліції

МВС України – Міністерство внутрішніх справ України

НП України – Національна поліція України

УОВАЗОР – Управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми дослідження. Актуальність досліджень у юридичній науці та правоохоронній діяльності питань, пов'язаних із вивченням й аналізом змісту діяльності підрозділів Національної поліції України, що здійснюють аналітичну роботу та реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події, а також оперативне інформування, є достатньо високою. Важливість цього напрямку роботи у сучасних умовах підтверджується й останніми змінами до законодавства. Так, Законом України «Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану» від 15 березня 2022 року було на законодавчому рівні закріплене повноваження поліції щодо здійснення прийому екстрених викликів за скороченим телефонним номером 102 [1].

Це і сукупність інших повноважень реалізують підрозділи організаційно - аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України, які відіграють усе помітнішу роль, зважаючи на сучасні тенденції стрімкого зростання інформаційних потоків і дуже короткого терміну прийняття управлінських рішень як у поточних (планових), так і в надзвичайних (позапланових) кризових ситуаціях.

Саме ці підрозділи мають найбільші серед інших поліцейських структур можливості з оперативного реагування на вчинення протиправних дій і докладають значних зусиль, спрямованих на поліпшення криміногенної ситуації у відповідності до вимог Інструкції з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, затвердженої наказом МВС України від 27.04.2020 № 357.

У зв'язку з цим важливим є дослідження поняття і структурних елементів адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного

забезпечення та оперативного реагування НП України, а також правового регулювання їх діяльності.

Теоретико-методологічною основою дисертаційної роботи є наукові праці учених у галузях теорії держави і права, адміністративного права та правоохоронної діяльності. Зокрема, окремі проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності правоохоронних органів, у тому числі й щодо оперативного реагування та організаційно-аналітичного забезпечення були предметом досліджень: В. Б. Авер'янова, Н. О. Армаш, О. І. Безпалової, Ю. П. Битяка, В. В. Середи, Ю. Я. Гладуна, Т. О. Гуржія, Я. В. Журавля, В. В. Зуя, Д. І. Йосифовича, Д. С. Каблова, О. П. Картацева, М. В. Коваліва, В. К. Колпакова, О. В. Кузьменко, Л. В. Крупної, Н. В. Лесько, О. В. Литвина, А. В. Ліпенцева, У. І. Ляховича, Т. П. Мінки, Ю. С. Назара, В. О. Негодченка, О. І. Остапенка, О. О. Пабати, О. О. Сергєєва, О. Л. Хитри, Ю. С. Шемшученка, І. М. Шопіної та інших.

При цьому слід відзначити, що проблематика адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України ще не була предметом окремого комплексного дослідження, що засвідчує актуальність обраної теми дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукове дослідження виконане у відповідності до положень Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 1023-р, Стратегії національної безпеки України, затвердженої указом Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020, а також у контексті наукових досліджень Львівського державного університету внутрішніх справ за напрямками: «Проблеми правового регулювання публічного управління у сфері правоохоронної діяльності», номер державної реєстрації 0119U001743 та «Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів Національної поліції», номер державної реєстрації 0122U001871.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є комплексний аналіз поняття та елементів адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, правового регулювання їх діяльності і розроблення рекомендацій теоретичного й практичного характеру щодо вдосконалення організації та функціонування цих підрозділів.

Відповідно до поставленої мети окреслено такі *завдання*:

- визначити поняття та елементи адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України;
- охарактеризувати мету, завдання, принципи діяльності й організаційну структуру підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України;
- здійснити класифікацію функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України;
- визначити та розкрити особливості реалізацій функцій організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування підрозділами організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України;
- проаналізувати правове регулювання організації діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України;
- охарактеризувати взаємодію підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з іншими підрозділами НП України;
- надати пропозиції щодо удосконалення нормативно-правових актів, що регулюють організацію і діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають у процесі функціонування підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України.

Предметом дослідження є адміністративно-правовий статус підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України.

Методологічною основою дисертації є сукупність загальнонаукових та спеціально-наукових методів і прийомів наукового пізнання, що забезпечують комплексний підхід до аналізу адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. Загальною основою є філософські методи, які дозволяють зрозуміти природу відносин, учасниками яких є підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. Із загальнонаукових методів використовувалися діалектичний та історичний підходи – для розкриття розвитку і змісту адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України (підрозділ 1.1), дослідження принципів діяльності цих підрозділів поліції (підрозділ 1.2). Системний підхід, методи структурного та функціонального аналізу було використано для дослідження організаційної структури підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, а також реалізації їх основних функцій (підрозділи 3.1, 2.1, 2.2). Застосування формально-юридичного методу сприяло систематизації фактологічного матеріалу та нормативно-правової бази щодо завдань, функцій, прав та обов'язків підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України (підрозділи 1.3, 1.4), а також для вивчення особливостей взаємодії цих суб'єктів (підрозділ 3.2). У роботі також використовуються такі спеціально-наукові методи як порівняльно-правовий аналіз (підрозділ 1.3) і доктринальне тлумачення правових норм (підрозділи 1.3, 2.2).

Нормативним підґрунтям роботи є Конституція України, законодавчі та підзаконні акти, норми яких регулюють адміністративно-правовий статус підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. Емпіричну базу дослідження становлять результати

опитування 82 працівників Національної поліції, статистичні дані, офіційні документи.

Наукова новизна результатів дослідження. Дисертація є одним із перших комплексних досліджень адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. За результатами дослідження сформульовано низку висновків та пропозицій, які мають теоретичне і практичне значення, зокрема:

уперше:

- проведено поглиблений аналіз елементів і запропоновано авторське визначення адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України як системи визначених нормативно-правовими актами цілей, принципів, завдань, функцій, структурно-організаційних і компетенційних елементів, які в сукупності дають змогу цим суб'єктам здійснювати оперативне реагування на повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події, аналіз, планування, контроль та узгодження діяльності уповноважених підрозділів Національної поліції з питань забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг;

- здійснено систематизацію функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України;

- на теоретичному рівні обґрунтовано зміст та вимоги до оперативного реагування як функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України;

удосконалено:

- поняття та систему принципів діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України;

- підходи до розуміння системи прав і обов'язків підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України;

- пропозиції щодо можливості встановлення місцезнаходження особи, яка звертається по допомогу до поліції на лінію «102»;

набули подальшого розвитку:

- пропозиції щодо форм та нормативно-правового забезпечення взаємодії підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України;

- теоретико-правові положення щодо змісту організаційно-аналітичного забезпечення як функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України;

- рекомендації щодо організації і проведення аналітичних та кримінологічних досліджень підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України;

- підходи щодо нормативного закріплення організаційної структури управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування ГУНП, розподілу повноважень між відділами (секторами) цих підрозділів та змін у системі управління ними.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані:

- *у правотворчості* – під час розробки нових і внесення змін до чинних законодавчих та підзаконних правових актів, якими здійснюється адміністративно-правове регулювання діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України (лист ДОАЗОР НП України від 25.01.2022 № В-1,2,4/25/4-2022);

- *у правозастосовній діяльності* – під час реалізації функцій підрозділами організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України (акт впровадження від 08.06.2022 р. № 333/02/12-2022);

- *у науково-дослідній діяльності* – як основа для подальшої розробки проблематики адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України;

- в освітньому процесі – при підготовці навчально-методичних видань, а також під час викладання дисциплін «Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції» та «Поліцейська діяльність» (акт впровадження від 13.06.2022 р. № 34).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійним науковим дослідженням, у якому викладено теоретичні положення щодо адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. Усі наукові положення, висновки, рекомендації, винесені на захист, є авторськими.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і висновки, практичні рекомендації дисертаційної роботи були обговорені і схвалені на засіданнях кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Львівського державного університету внутрішніх справ.

Окремі результати дослідження були оприлюднені в доповідях на науково-практичних заходах, а саме на: Міжнародній науково-практичній конференції «Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах» (м. Львів, 5 листопада 2021 року), постійно діючому круглому столі «Соціальні, економічні та психологічні аспекти діяльності Національної поліції України» (м. Львів, 18 листопада 2021 рік), Всеукраїнській науковій конференції здобувачів вищої освіти «Механізм функціонування громадянського суспільства (осінні читання)» (м. Львів, 19 листопада 2021 року), Міжнародній науково-практичній конференції «Topical issues of modern science, society and education» (м. Харків, 1-3 листопада 2021 року), Міжнародній науково-практичній конференції «Чинники розвитку юридичних наук у XXI столітті» (м. Дніпро, 5-6 листопада 2021 року), Міжнародній науково-практичній конференції «Рівень ефективності та необхідність впливу юридичної науки на нормотворчу діяльність та юридичну практику» (м. Харків, 21-22 січня 2022 року), Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми реформування системи законодавства України» (м. Запоріжжя, 28-29 січня 2022 року), VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Modern scientific

research: achievements, innovations and developments» (м. Берлін, Німеччина, 22 січня 2022 року).

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження опубліковано в 12 друкованих працях, з яких – 4 статті у наукових фахових виданнях, 8 – публікацій у збірниках наукових праць за матеріалами конференцій.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПІДРОЗДІЛІВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОПЕРАТИВНОГО РЕАГУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

1.1. Поняття та елементи адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України

Дослідження особливостей адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України потребує найперше розкриття змісту і складу цього поняття, зокрема з урахуванням того, що категорія «адміністративно-правовий статус» є не тільки багатозначна, а й багатоелементна [3, с. 7].

«Статус» у перекладі з латинської означає «становище», «положення», «стан чого-небудь або кого-небудь» («статус людини», «статус особи», «статус громадянина», «статус органу» тощо) [4, с. 12]. Найбільш близьке до сучасного розуміння поняття статусу було введено в науковий обіг на початку ХХ ст. прихильниками теорії особистості – американськими соціологами та соціальними психологами Р. Лінтоном, Я. Морено, Т. Парсонсом. Така потреба була викликана необхідністю опису соціальної культури суспільства [5, с. 62]. Саме зважаючи на соціальне значення і трактування як становища, стану чого-небудь або кого-небудь, сучасниками у дослідженнях розкрито суть правового статусу. Так, у Великому енциклопедичному словнику правовий статус визначено як встановлене нормами права становище його суб'єктів, сукупність їхніх прав і обов'язків [6, с. 655]. У Великій українській енциклопедії (Тематичний реєстр гасел з напрямку «Юридичні науки») правовий статус охарактеризовано як сукупність суб'єктивних прав, юридичних обов'язків і законних інтересів суб'єктів права [7, с. 116].

Н. М. Оніщенко розглядає правовий статус як систему законодавчо встановлених та гарантованих державою прав, свобод, законних інтересів і обов'язків суб'єкта суспільних відносин [8, с. 366]. На наявність певних елементів та значення у системі суспільних відносин вказують й інші науковці, пропонуючи свої дефініції правового статусу. На думку А. В. Панчишина, правовий статус є складною категорією, що характеризується системністю, універсальністю та комплексністю і відіграє надзвичайно важливу роль в організації суспільних відносин, оскільки шляхом встановлення прав, обов'язків, а також гарантій їх реалізації визначає основоположні принципи взаємодії суб'єктів правовідносин та встановлює місце конкретного суб'єкта в суспільстві [9, с. 97].

У своїх роботах науковці також акцентують на єдності елементів правового статусу (юридичних прав, свобод, обов'язків і законних інтересів) [10, с. 84] і ведуть дискусії щодо їх обсягу та співвідношення між собою. Зокрема, О. В. Зименко констатує, що поняття правового статусу слід розглядати як врегульований нормами чинного законодавства стан суб'єкта, який наділений певною компетенцією, що представляє сукупність таких елементів, як повноваження (права й обов'язки), предмет відання (функціональне призначення, предмет діяльності), підзвітність, підконтрольність і відповідальність [11, с. 382].

А. М. Шульга зазначає, що правовий статус являє собою систему прав і обов'язків, закріплених у Конституції та інших правових актах документах, які мають нормативний зміст [12, с. 19]. Натомість М. В. Кравчук наголошує, що правовий статус є сукупністю усіх належних суб'єктові юридичних прав, свобод й обов'язків [13, с. 86].

Немає єдиної точки зору й щодо тотожності (а отже, можливості під час конструювання відповідних дефініцій) понять «правовий статус» і «правове становище (положення)» (чимало авторів використовують категорії становище і положення для визначення правового статусу). Однак, на думку Н. Я. Якимчук, ці поняття («правовий статус» і «правове становище») не слід

вважати рівнозначними, адже правовий статус окреслює місце суб'єкта в системі правовідносин, що характеризується передусім його правами й обов'язками, а правове становище відображає функціональну роль та вказує на місце суб'єкта в системі суспільних відносин [14, с. 12].

Таким чином, більшість науковців, пропонуючи визначення правового статусу, вдаються до переліку його елементів та акцентують на його суспільному значенні. Подекуди правовий статус визначається через категорії «становище», «положення», однак, переконані, слід підтримати позицію авторів, котрі ці поняття розрізняють.

У законодавчих актах, назва яких містить поняття «правовий статус» (закон України від 12 липня 2018 року № 2505-VIII «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин» [15], закон України від 09 квітня 2015 року № 314-VIII «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті» [16], закон України від 22 вересня 2011 року № 3773-VI «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» [17]), хоча й не наведено відповідну дефініцію, однак розкрито суть правового статусу через його елементи. Наприклад, у статті 3 «Засади правового статусу іноземців та осіб без громадянства» Закону України від 22 вересня 2011 року № 3773-VI «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» [17] зазначено, що іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також мають такі самі обов'язки, як і громадяни України, за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України.

З огляду на об'єкт дисертаційної роботи, треба додати, що в системі юридичних норм, які визначають правовий статус органів державної влади, важливу роль відіграють саме норми адміністративного права. Адже адміністративно-правова норма встановлюється Конституцією України та іншими законами України, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод Ради Європи, іншими ратифікованими Верховною Радою України міжнародними правовими актами, а також підзаконними актами

публічної адміністрації. Їхній зміст обумовлюється своєрідністю статусу суб'єктів та об'єктів управління у публічному праві: суб'єкти публічного управління наділяються юридично-владними повноваженнями, а об'єкти управління натомість зобов'язані виконувати їх законні вимоги. Адміністративно-правова норма передовсім визначає міру встановленої поведінки для об'єктів управління, які не є владними, а також суворо регламентовані дії для суб'єктів публічної адміністрації [18, с. 30].

Саме з нормами адміністративного права пов'язує поняття адміністративно-правового статусу В. Б. Авер'янов. Так, на його думку, поняття адміністративно-правового статусу охоплює комплекс конкретно визначених суб'єктивних прав і обов'язків, які закріплені за відповідним суб'єктом нормами адміністративного права [19, с. 194]. Назагал більшість теоретиків у своїх розвідках тією чи іншою мірою відзначають вагомість адміністративної норми в ході аналізу адміністративно-правового статусу як фізичних, так і юридичних осіб [20; 21; 22; 23], а також те, що «основою адміністративно-правового статусу є комплекс конкретно визначених суб'єктивних прав та обов'язків, які закріплені за відповідним суб'єктом адміністративного права» [24, с. 196]. Крім того, наголошується на значення та ролі адміністративно-правового статусу. Скажімо, В. В. Горбонос трактує адміністративно-правовий статус як збірну категорію адміністративного права, що характеризує всіх без винятку учасників адміністративних правовідносин у частині визначення їхньої ролі та місця в конкретній сфері діяльності [25, с. 117]. Ю. М. Кириченко додає, що завдяки адміністративно-правовому статусу встановлюються межі діяльності суб'єкта права щодо інших фізичних чи юридичних осіб і держави, окреслюється його місце та роль у системі суб'єктів адміністративного права [26, с. 43]. А також традиційно визначають цю категорію за допомогою відповідних елементів О. О. Панова вважає, що адміністративно-правовий статус це взаємообумовлена сукупність правосуб'єктності, прав та обов'язків, а також юридичної відповідальності громадянина чи державного органу [27, с. 76].

Що ж до визначення адміністративно-правового статусу Національної поліції чи окремих її органів та підрозділів, то науковці застосовують різні підходи – від акцентуації на окремих його елементах до поєднання характерних ознак адміністративно-правового статусу як загальнотеоретичної категорії та сфери функціонування відповідного суб'єкта. Зокрема, окремі автори наголошують на важливості сфери діяльності поліції і виконання нею у цій сфері завдань у конкретних умовах. М. В. Кочеров розглядає адміністративно-правовий статус органів Національної поліції України як загальнотеоретичну категорію, яка характеризує певне становище цього правоохоронного органу в державі [28, с. 295]. О. В. Батраченко констатує, що адміністративно-правовий статус органів Національної поліції України призначений для ідентифікації цього органу державної влади як суб'єкта конкретних правовідносин у визначений проміжок часу з конкретним суб'єктом [29, с. 40].

Інші дослідники акцентують увагу на змісті та елементах адміністративно-правового статусу. Приміром, Д. М. Ластович пропонує розглядати правовий статус Національної поліції як визначене нормами адміністративного права юридичне становище даного органу влади у механізмі держави та системі суспільних відносин і наголошує, що сутнісний зміст правового статусу Національної поліції проявляється у цілях, завданнях та принципах діяльності цього органу, у тих можливостях, якими він користується, реалізуючи своє функціональне призначення, та обов'язках, які на нього покладаються [30, с. 71].

Однак, найбільш поширеним видається інтегративний підхід, відповідно до якого беруться до уваги не лише елементи правового статусу, а й сфера діяльності. Цей підхід застосовують дослідники адміністративно-правового статусу Національної поліції і як єдиної системи суб'єктів, і як окремих її органів та підрозділів. Так, Д. К. Катрич вважає, що адміністративно-правовим статусом Національної поліції є сукупність визначених нормативно-правовими актами України цілей, завдань, структурно-організаційних

та компетенційних елементів, спрямованих на забезпечення прав і свобод людини, інтересів суспільства й держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку, а також надання в межах, визначених законом, послуг особам [31, с. 34].

Адміністративно-правовий статус підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України І. О. Волокітенко, відповідно, пропонує розглядати як систему законодавчо встановлених і гарантованих державою правових положень та принципів, які закріплюють права й обов'язки підрозділів ювенальної превенції, патрульної служби, дозвільної системи та служби дільничних офіцерів поліції, завдання й функції яких спрямовані на забезпечення прав і свобод людини, інтересів суспільства й держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку, а також надання в межах, визначених законом, послуг особам [32, с. 45]. А. М. Сердюк адміністративно-правовий статус патрульної поліції України досліджує як систему законодавчо встановлених і гарантованих державою правових положень, які закріплюють права й обов'язки, завдання та функції, організаційну структуру, структуру управління, форми відповідальності, компетенцію й місце патрульної поліції в структурі Національної поліції України [33, с. 79].

Такий інтегративний підхід, на наш погляд, щонайповніше відображає змістові характеристики адміністративно-правового статусу як Національної поліції, так і її структурних елементів. Тому його доцільно застосовувати й визначаючи адміністративно-правовий статус підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. Крім цього, також слід врахувати, що адміністративно-правовий статус це динамічна система взаємопов'язаних юридичних явищ, які визначають місце конкретного суб'єкта та характеризують його як учасника адміністративних правовідносин. Основою адміністративно-правового статусу є його структурні елементи, які підлягають обов'язковому нормативному

закріпленню, без яких будь-який суб'єкт не може бути учасником адміністративних правовідносин, як і не може взагалі існувати.

Вагомість цих елементів не сприяла, однак, виробленню єдиної позиції щодо їх переліку та змісту. До основних елементів адміністративно-правового статусу одні вчені відносять комплекс прав й обов'язків, державну належність (національність юридичної особи), засади юридичної відповідальності, правосуб'єктність, юридичні гарантії прав та свобод [34, с. 33]. Інші пропонують до обов'язкових елементів адміністративно-правового статусу державних органів віднести функції, завдання та компетенцію [35, с. 82-94]. Децю іншу думку висловлює В. Я. Малиновський, переконуючи, що адміністративно-правовий статус державних органів охоплює такі основні елементи, як цілі, юридична відповідальність, порядок формування та процедури діяльності відповідних органів [36, с. 378]. С. Р. Павелків рекомендує елементами адміністративно-правового статусу державних органів вважати компетенцію, правозастосування, юридичну відповідальність, а також нормативно визначений порядок створення [37, с. 5-6].

Як бачимо, позиції вчених із приводу досліджуваної проблеми неоднорідні. У теоретичному розумінні відсутній єдиний науковий підхід до визначення правового статусу, а багатоманітність точок зору здебільшого зводиться до встановлення його елементів.

Однак, незважаючи на широкий спектр поглядів теоретиків щодо визначення елементів адміністративно-правового статусу, варто констатувати, що майже всі вчені виокремлюють у його складі права та обов'язки, проте стосовно решти елементів їхні позиції істотно відрізняються. Тимчасом сталою є думка щодо можливості згрупування елементів адміністративно-правового статусу державних органів у такі блоки: 1) цільовий, який визначає норми про цілі, завдання та функції діяльності; 2) організаційно-структурний, який складається з правових приписів, що регламентують порядок утворення, реорганізацію, ліквідацію органу, його структуру, лінійну і функціональну підпорядкованість; 3) компетенційний, що включає сукупність владних

повноважень і підпорядкованості [38, с. 41 – 47]. Цей підхід отримав схвальну оцінку науковців у сфері адміністративного права, тому будемо керуватися ним при виділенні структурних елементів адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України.

До речі, підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України з'явилися доволі нещодавно, сформувавшись на місці штабних підрозділів. Відповідно до Закону України від 27 лютого 2014 року № 795-VII «Про внесення змін до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» щодо приведення його у відповідність із Конституцією України» [39], постанови Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877 «Про затвердження Положення про Національну поліцію» [40], постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2017 року № 633 «Про внесення змін до Положення про Міністерство внутрішніх справ України» [41] та з метою організації діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення й оперативного реагування НП України, наказом МВС України від 22 січня 2016 року № 39 затверджено Типове положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві [42]. Цим наказом визнано таким, що втратив чинність, наказ МВС України від 24 травня 2013 року № 505 «Про організацію діяльності штабних підрозділів Міністерства внутрішніх справ України» [42].

Цим Типовим положенням визначено основні завдання, функції, повноваження управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування (далі – УОАЗОР), які є структурними підрозділами головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим і м. Севастополі, областях та м. Києві.

Отож до цільового блоку було внесено такі елементи, як – призначення (мета діяльності), основні завдання та функції підрозділів організаційно-

аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. Метою діяльності управлінь організаційно-аналітичного забезпечення і оперативного реагування НП України стали координація, аналіз, контроль та узгодження діяльності структурних підрозділів апарату ГУНП та відокремлених структурних підрозділів ГУНП з питань забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання, у межах визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги (поліцейські послуги) [42].

До основних завдань УОАЗОР нормотворець відніс такі, як: моніторинг оперативної обстановки на території обслуговування та організація реагування на її зміни; вивчення, аналіз і узагальнення результатів службової діяльності та ефективності поліцейської діяльності на певній території обслуговування, встановлення причин та умов, що сприяють вчиненню кримінальних і адміністративних правопорушень, організація вжиття, в межах компетенції, заходів щодо їх усунення; організація діяльності чергових частин, ситуаційних відділів/центрів, підрозділів «102» Головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві; здійснення організаційного та методичного забезпечення аналітичної роботи органів і підрозділів поліції, організація комплексного аналізу стану забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також поліцейських послуг на території обслуговування, аналіз відповідних результатів роботи органів і підрозділів поліції; здійснення контролю за виконанням органами та підрозділами поліції Конституції України та інших законів України, указів Президента України та постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, актів Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів МВС, інших актів законодавства України; забезпечення у межах повноважень, передбачених законом, виконання завдань

із мобілізаційної підготовки та мобілізаційної готовності, територіальної оборони, організація та проведення заходів щодо рятування людей, забезпечення їх безпеки, охорона майна у разі стихійного лиха, аварій, катастроф і ліквідації їх наслідків у органах і підрозділах поліції, у тому числі в особливий період, їх координація та методичне забезпечення [42].

Доречно додати, що призначення діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України багато в чому відповідають штабним підрозділам, які завжди відігравали важливу роль у сфері організації та планування діяльності органів та підрозділів правоохоронних органів. Саме на них покладалися завдання зі збору, обробки та узагальнення інформації, необхідної для прийняття у подальшому ефективних управлінських рішень.

Окрім наведеного, нормотворець визначив такі пріоритетні функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, як-от: моніторинг оперативної обстановки та організації реагування на її зміни; аналітична робота і планування; організаційне забезпечення діяльності колегії та нарад керівництва органів і підрозділів поліції; організація діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів і підрозділів поліції на території обслуговування; організація і проведення відповідно до планів органів і підрозділів поліції та доручень керівництва семінарів, нарад працівників підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, а також заслуховування звітів їхніх керівників про проведenu ними роботу; інформування керівництва органів і підрозділів поліції про стан виконання підпорядкованими підрозділами покладених на них завдань у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг; діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України з організаційно-методичного забезпечення; опрацювання в установленому порядку проектів

актів з питань, які містять службову інформацію або відомості, що становлять державну таємницю; забезпечення мобілізаційної підготовки та готовності, заходів цивільного захисту [42]. Вочевидь, нормотворець здійснення однієї і тієї ж діяльності вважає і завданням, і функцією підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. У наступних підрозділах дисертації нами буде досліджено ці елементи цільового блоку та запропоновано їх відокремити. Оскільки, відповідно до теоретичних засад управління, завдання підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України безпосередньо пов'язані зі загальною метою, на досягнення яких спрямовані дані підрозділи, то, отже, наявність поставленої нормотворцем і вимогами сучасного суспільства мети дає змогу визначити завдання діяльності цих підрозділів, а не навпаки. Водночас важливим є правильне визначення та тлумачення їхніх функцій, що сприятиме чіткому розумінню способів вирішення необхідних завдань, а також визначенню ролі та місця підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення й оперативного реагування в системі НП України.

Окремі дослідники до цільового блоку відносять також принципи адміністративно-правового статусу, позаяк функціонування будь-якого державного органу повинно здійснюватися відповідно до покладених на нього завдань, які, своєю чергою, мають базуватися на основних принципах роботи органу державної влади. Зокрема, В. Б. Авер'янов розглядає адміністративно-правовий статус через його складові частини, такі як правоздатність, дієздатність, права, обов'язки, принципи правового статусу, гарантії прав, способи їх захисту та реалізації, відповідальність [19, с. 194]. О. В. Запотоцька додає, що основним правовим інститутом, який характеризує адміністративно-правовий статус органів публічної влади, є його компетенція, що охоплює мету, завдання, функції, принципи, повноваження, а також його відповідальність [43, с. 169]. В. М. Єднак доповнює, що мета та принципи є одними з ключових елементів адміністративно-правового статусу правоохоронних органів і мають

значення не менше, аніж права й обов'язки, які прийнято вважати осердям будь-якого правового статусу [44, с. 178].

Принципи діяльності поліції та її підрозділів відображають суспільне призначення, місію правоохоронного суб'єкта, а також ті пріоритети, вимоги, з неухильним дотриманням яких організовано систему органів і підрозділів Національної поліції та відбувається їх функціонування. До принципів діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування як структурного елементу Національної поліції України законодавець відносить верховенство права, дотримання прав і свобод людини, законність, відкритість та прозорість, політичну нейтральність, взаємодія з населенням на засадах партнерства, а також безперервність. Важливим видається дослідження кожного з них, попри те що вони не визначені на законодавчому рівні, однак є неодмінними для належного функціонування підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування.

Організаційно-структурний блок складається зі сукупності організаційних та структурних елементів. До них відносять організаційну структуру органу, розподіл повноважень, а також порядок взаємодії між відділами й секторами підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України (внутрішня взаємодія) і порядок взаємодії з іншими підрозділами та органами поліції, правоохоронними органами, а також з іншими органами державної влади й місцевого самоврядування (зовнішня взаємодія).

До речі, наразі на нормативному рівні досі не визначено організацію і порядок взаємодії підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України з іншими органами та підрозділами НП України у сфері запобігання адміністративним і кримінальним правопорушенням, їх виявлення та розкриття. Відсутність правового механізму (нормативно-правового акта), яким би регламентувався порядок організації

такої співпраці, призводить часто до неефективного виконання покладених на окремі підрозділи завдань.

З огляду на нормативно визначені функції та завдання, основними цілями такої взаємодії з іншими структурними підрозділами апарату ГУНП, міжрегіональними територіальними органами НП України й територіальними (відокремленими) підрозділами поліції є узгодження заходів та здійснення координації діяльності інших суб'єктів з метою запобігання адміністративним і кримінальним правопорушенням, їх виявлення та розкриття, а також надання термінової допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Аналізуючи елементи цього блоку адміністративно-правового статусу, хочемо наголосити, що на нормативно-правовому рівні не закріплено ні типову структуру підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП, ні розподіл між відділами та секторами повноважень. Так, наприклад, у п. 5 Положення про Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України, затвердженого наказом НП України від 27 листопада 2015 року № 126, зазначено, що структура і штатний розпис Департаменту організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування визначаються Головою Національної поліції України [45]. Що ж до суб'єктів, наділених такими повноваженнями щодо управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь НП України, то ні в Типовому положенні про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві [42], ні в інших нормативно-правових актах вони не визначені. Це може спричинити дублювання та призвести до нерівномірного розподілу функцій і завдань між підрозділами поліції.

Беручи за основу Положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування ГУНП у Львівській області, що

затверджено наказом начальника ГУНП у Львівській області від 31 січня 2022 року № 3 [46], до складу цього підрозділу входять: організаційно-аналітичний відділ, ситуаційний відділ (на правах чергової частини), відділ служби «102», відділ диспетчерської служби, сектори мобілізаційної роботи, територіальної оборони та цивільного захисту, а також режимно-секретний орган.

Компетенційний блок включає сукупність елементів, основний з яких – права та обов’язки. Доречно нагадати, що стосовно нього існують різні погляди: одні науковці відносять до компетенції певного органу права, обов’язки та відповідальність, інші тільки права та обов’язки. Ми одноставно з А. М. Кулішем відносимо до складу компетенційного блоку тільки права й обов’язки [47, с. 10]. А відповідальність доцільно включити до компетенційного блоку не як самостійний структурний елемент, а як один із різновидів обов’язків (обов’язок нести відповідальність за наслідки невиконання чи неналежного виконання повноважень, тобто «юрисдикційний обов’язок»). У цьому ж контексті слушно розглядати й повноваження – як «закріплені за органом виконавчої влади права й обов’язки (у тому числі обов’язки нести відповідальність за наслідки невиконання повноважень»)[12, с. 14].

З огляду на наведене вище вважаємо, що центральне місце і переважну частину серед повноважень підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України становлять державно-владні, тобто повноваження щодо координації, аналізу, планування, контролю та узгодження діяльності структурних підрозділів НП України з питань забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги (поліцейські послуги).

Отже, беручи до уваги структуру адміністративно-правового статусу та сферу функціонування, адміністративно-правовий статус підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України доцільно розглядати як систему визначених нормативно-правовими актами цілей, принципів, завдань, функцій, структурно-організаційних і компетенційних елементів, які в сукупності дають можливість цим суб'єктам здійснювати координацію, аналіз, планування, контроль та узгодження діяльності уповноважених підрозділів Національної поліції з питань забезпечення публічної безпеки та порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг.

Адміністративно-правовий статус як нормативно врегульована система є ключовою гарантією якісного та ефективного здійснення цими підрозділами покладених на них завдань і функцій. Ця система не є статичною, динамічні зміни адміністративного законодавства зумовлюють й зміни в адміністративно-правовому статусі підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. Проблеми реалізації завдань і функцій цих підрозділів періодично актуалізуються у правоохоронній діяльності та в сучасній юридичній практиці, а отже, й у науковому пізнанні. У заданому контексті потрібно наголосити на необхідності проведення теоретико-правового переосмислення і практичного впровадження комплексного підходу щодо закріплення на нормативному рівні поняття «підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України», а також удосконаленого системного закріплення елементів їх адміністративно-правового статусу.

1.2. Принципи діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України

Аналіз вітчизняного законодавства свідчить про те, що діяльність

будь-якого державного органу здійснюється відповідно до покладених на нього завдань, які, своєю чергою, мають базуватися на основних принципах функціонування органу державної влади. Принципи діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України закріплені як на законодавчому, так і на підзаконному рівні. Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII «Про Національну поліцію» виокремив принципи діяльності поліції, які є загальними для всіх поліцейських підрозділів, тож повинні реалізовуватися й під час функціонування підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування [48]. А принципи, які відображають специфіку діяльності саме досліджуваних підрозділів, мали би бути закріплені у підзаконних нормативно-правових актах, котрі регулюють правовий статус цих підрозділів. Однак у Типовому положенні про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві, що затверджено наказом НП України від 22 січня 2016 року № 39 [42], продубльовано законодавчий перелік принципів, а в Положенні про Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України, що затверджено наказом НП України від 27 листопада 2015 року № 126 [45], не закріплено жодного принципу, за яким повинен функціонувати відповідний підрозділ.

З огляду на вищезазначене, вбачаємо потребу проведення наукових досліджень, що були би присвячені аналізу реалізації принципів діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, оскільки від правильності та раціональності застосування кожного із принципів залежить ефективність всієї роботи, а також великою мірою рівень довіри населення до поліції.

Першочергово слід наголосити, що науковцями наразі ще не вироблено єдиного підходу до поняття «принцип», яке сьогодні є часто вживаним і на нормативно-правовому рівні, і в юридичній літературі.

Так, слово «принцип» у перекладі з латинської означає «початок», «основа». Загальновідомо, що в науці принципами називають основні положення, яким повинні відповідати наукові гіпотези і теорії. На переконання Ю. Д. Парамонова, у системі адміністративного права принципи це основні положення управлінської діяльності та керівні ланки, що відображають зміст законів і закономірностей, які закріплені у нормативно-правових документах [49, с. 119]. М. В. Колеснікова стверджує, що принципи адміністративного права є фундаментальними засадами, що закріплюють особливості норм відповідної галузі права, її структуру, мету, стан і можливості подальшого розвитку [50, с. 178]. Так само Б. В. Будзик додає, що принципи адміністративного права є основоположними засадами, які відображають специфіку норм права, структуру адміністративно-правового статусу, стан та можливості щодо його подальшого розвитку [51, с. 91].

Окрім наведеного, слід звернути увагу на визначення А. М. Колодія, котрий вважає, що принципи права є відправними ідеями існування права, які виражають основні закономірності й підвалини певного типу держави і права, також відбивають його основні риси, вирізняються універсальністю, імперативністю і загальною значимістю [52, с. 27]. В. Й. Шатило вказує, що загальновідомим є положення про те, що в Конституції і законах України, які юридично регулюють основи конституційного ладу та його взаємодію зі суспільством, чітко викристалізовується тенденція до формального визначення поняття принципу, що визначає основи формування, організації та функціонування органів публічної влади [53, с. 66]. І. С. Гриценко та Р. С. Мельник вважають, що категорія «принцип» виступає : як основоположна правда (істина), закон, доктрина або припущення; як загальне правило або стандарт; як сукупність моральних та етичних стандартів; як визначена наперед політика або спосіб дії; як основа або необхідний якісний складник чи елемент, що визначає внутрішню природу або окремі характеристики поведінки [54, с. 74].

Водночас А. М. Колодій наголошує, що принцип це явище, яке

не тільки пов'язує право з політикою, економікою і духовним життям суспільства, а й забезпечує єдність різних, власне правових процесів, форм, теорій, ідей і концепцій, а також понятійно-категоріальних рядів, від яких здебільшого залежить успішність функціонування того чи іншого механізму правового регулювання [52, с. 3]. О. Ф. Скакун вважає, що принцип є результатом наукового пізнання, zarazом доповнює, що не всі закономірності, відносини і взаємозв'язки державного управління сьогодні досліджені та сформульовані у вигляді принципів. Практична дія принципів не залежить від них самих, а повністю визначається ставленням до них людей. Лише знати основні положення не достатньо, треба ще хотіти і могли застосувати їх в управлінській діяльності [55, с. 190-193].

Саме необхідність та можливість застосування основоположних ідей у поліцейській діяльності повинна визначати зміст і систему принципів поліції та її окремих підрозділів. Тож під принципами діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України пропонуємо розуміти комплекс основоположних, керівних ідей, які закладені в сутність діяльності цих підрозділів і реалізація яких є необхідною умовою для належного виконання завдань і здійснення організаційних, координаційних, аналітичних та контрольних повноважень ними у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав та свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Згідно зі Законом України від 02 липня 2015 року № 580-VIII «Про Національну поліцію» [48], Типовим положенням про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві, затвердженого наказом НП України від 22 січня 2016 року № 39 [42], основними принципами діяльності підрозділів

організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України виступають верховенство права, дотримання прав і свобод людини, законність, відкритість та прозорість, політична нейтральність, взаємодія з населенням на засадах партнерства, а також безперервність.

Система цих принципів відображає як загальні засади функціонування органів державної влади, так і особливості правоохоронної сфери у сучасних умовах. Задля порівняння переліку загальних засад функціонування державного механізму, зокрема й у правоохоронній сфері, доцільно розглянути законодавчі акти, які регламентують правовий статус інших суб'єктів правовідносин. Так, спектр принципів діяльності державних службовців, передбачений Законом України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу» є значно ширшим і детально охарактеризованим. Скажімо, державна служба здійснюється з дотриманням таких принципів: верховенства права, законності, професіоналізму, патріотизму, доброчесності, ефективності, забезпечення рівного доступу до державної служби, політичної неупередженості, прозорості та стабільності [56]. Також Законом України від 12 листопада 2015 року № 794-VIII «Про Державне бюро розслідувань» передбачено достатньо великий за обсягом перелік принципів, на основі яких організовується та здійснюється діяльність Державного бюро розслідувань: верховенства права, відповідно до якого людина, її життя, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю, а права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; законності; справедливості; неупередженості; незалежності та персональної відповідальності кожного працівника Державного бюро розслідувань; відкритості та прозорості діяльності Державного бюро розслідувань для суспільства і демократичного цивільного контролю, підзвітності та підконтрольності визначеним законом державним органам; політичної нейтральності та позапартійності; єдиноначальства у реалізації повноважень Державного бюро розслідувань [57].

Також доволі широким за змістовим наповненням виступає перелік

принципів діяльності Бюро економічної безпеки України, відповідно до Закону України від 28 січня 2021 року № 1150-IX «Про Бюро економічної безпеки України», що передбачає принципи: верховенства права; законності; пріоритетності додержання прав, свобод й інтересів фізичних і юридичних осіб; оперативності; відкритості та прозорості діяльності Бюро економічної безпеки України для суспільства та громадського контролю, підзвітності та підконтрольності визначеним законом державним органам; політичної нейтральності та позапартійності; незалежності від інших, крім державних, інтересів; персональної відповідальності кожного працівника; справедливості; неупередженості; єдиноначальства у реалізації повноважень Бюро економічної безпеки України; взаємодія з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та громадськими об'єднаннями [58].

Керуючись вищевикладеними положеннями, вважаємо за доцільне закріпити окремі принципи, на яких базується діяльність інших державних органів, зокрема принципи комплексності, єдиноначальства у реалізації повноважень та колегіальності, у нормативно-правових актах, на основі яких функціонують підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, що надасть їм змогу успішно виконувати поставлені перед ними суспільством завдання, підвищить рівень ефективності діяльності поліції загалом, їх системи управління, а також правозастосування та зміцнення законності.

Аналіз визначених нормативно-правовими актами принципів діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України демонструє, що наведені вище твердження безпосередньо пов'язані з конституційними приписами, а механізм реалізації деяких з них обумовлюється виключно нормами адміністративного права. З огляду на це видається доречним зупинитись на аналізі змісту наведених принципів діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України.

Відповідно до Закону України від 02 липня 2015 року № 580-VIII

«Про Національну поліцію», поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, за яким людина, її права та свободи визначають зміст і спрямованість діяльності держави [48].

Як слушно вказує М. І. Козюбра, поняття верховенства права є складне та багатогранне. Тут переплітаються правові та політичні, культурні й етичні мотиви, внутрішньодержавні та міжнародні, національні, цивілізаційні та загальнолюдські аспекти, наукова істина та цінності добра і справедливості, досягнення правової теорії та практичний юридичний досвід, правові ідеї та здоровий глузд. Усе це робить цю категорію динамічною, що не дозволяє «втиснути» її в межі будь-якої юридичної дефініції [59]. Поза тим, М. В. Цвік обґрунтовує, що принцип верховенства права є первинним, оскільки його реалізація забезпечує незалежність державного апарату від зміни політичних сил, а також певну системність і безперервність розвитку держави в умовах сьогодення [60, с. 153]. У тлумаченні досліджуваного принципу С. П. Погребняка вбачається певний інтегрований підхід, позаяк позиціонується, що «верховенство права» – це панування права певного змісту [61, с. 21–22]. Л. М. Прудка додає, що принцип верховенства права фундаментальний принцип, на якому базується демократична правова держава, який є одним з найцінніших здобутків людства, що має на меті встановлення певних меж діяльності держави в ім'я захисту прав людини, викорінення будь-якого свавілля [62, с. 75].

Розкривши зміст принципу верховенства права та розглянувши формальне закріплення цього принципу в нормативно-правових актах, констатуємо, що принцип верховенства права, на основі якого організовується та здійснюється діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, повинен стати орієнтиром дотримання прав людини, що має на меті загальний добробут громади. Сучасні підходи до верховенства права свідчать, що це складна багатогранна категорія, яка не має лаконічного визначення і втілюється через інституційні принципи, кількість та зміст яких постійно доповнюється, передусім практикою

Європейського суду з прав людини.

Принцип верховенства права виконує головну роль у діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, оскільки демонструє основний напрям розвитку органів і підрозділів поліції загалом, виступає орієнтиром додержання прав і свобод людини.

Наступним принципом, на основі якого здійснюється організація та функціонування підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, є принцип дотримання прав і свобод людини, зміст якого визначений нормативно-правовими актами.

У процесі реалізації своїх повноважень вказані підрозділи забезпечують неухильне додержання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Також у Законі України від 02 липня 2015 року № 580-VIII «Про Національну поліцію» [48] чітко передбачено, що допускаються обмеження прав і свобод людини виключно на підставах, визначених Конституцією та законами України, у випадках крайньої потреби та в обсязі, необхідному для виконання завдань поліції.

На переконання А. П. Зайця, принцип дотримання прав і свобод людини конкретизується в таких складових: принцип можливої достатності правового регулювання суспільних відносин і всезагальності права; принцип зв'язаності держави правами і свободами громадян; принцип позапартійності права, його самостійності щодо політичних сил, верховенства Конституції та законів України [63, с. 3].

З огляду на сказане резюмуємо, що реалізація принципу дотримання прав і свобод людини у діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України виявляється у: гарантуванні суб'єктивних прав людини і громадянина; оперативності реагування на заяви та повідомлення громадян про кримінальні, адміністративні правопорушення або події; виконанні завдань із організації та

проведенні заходів щодо рятування людей, забезпечення їхньої безпеки, охорони майна у разі стихійного лиха, аварій, пожеж, катастроф та ліквідації їх наслідків тощо.

Особливу увагу слід звернути на реалізацію цього принципу у випадках отримання повідомлення за скороченим номером екстреного виклику поліції «102» у діях поліцейського, кваліфікувати які можна як катування, жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження чи покарання. У разі виявлення таких дій кожен поліцейський зобов'язаний негайно вжити всіх можливих заходів щодо їх припинення та обов'язково доповісти безпосередньому керівництву про факти катування та наміри їх застосування. У разі приховання фактів катування або інших видів неналежного поводження поліцейськими керівник органу протягом доби з моменту отримання відомостей про такі факти зобов'язаний ініціювати проведення службового розслідування та притягнення винних до відповідальності. У випадку виявлення таких дій поліцейський зобов'язаний повідомити про це орган досудового розслідування, уповноважений на розслідування відповідних кримінальних правопорушень, учинених поліцейськими.

Наступним принципом, за яким здійснюється практична робота досліджуваних підрозділів, виступає принцип законності. Згідно зі статтею 8 Закону України від 02 липня 2015 року № 580-VIII «Про Національну поліцію», поліцейські повинні діяти виключно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією і законами України. Водночас поліцейському заборонено виконувати злочинні чи явно незаконні розпорядження та накази [48].

Беззаперечним вважаємо твердження Д. В. Суходубова, що законність є загальною засадою будь-якої діяльності правоохоронних органів, оскільки це основний принцип діяльності, що регламентується нормами права; вимоги про точне виконання законності стосуються всіх державних органів, посадових осіб і громадян [64, с. 59]. Як наголошують П. М. Каркач і В. Л. Синчук, законність дій і рішень одне з головних конституційних правил усієї публічної

та громадської діяльності в нашій державі. Цей принцип чітко виражений у законодавчих актах, які регламентують діяльність правоохоронних органів і в яких закріплено вимоги про необхідність дотримання законодавства України [65, с. 12]. Також С. Л. Лисенков додає, що вся діяльність у сфері правового регулювання повинна орієнтуватись на принцип законності, на його прагматизм. Адже законність базується на певних принципах, тобто на основних засадах, основоположних ідеях і керівних вимогах, що визначають її зміст і спрямованість [66, с. 242–243].

Неабиякої уваги заслуговує позиція А. Ф. Єфремова. Науковець доводить, що принципу законності мають відповідати такі основні положення: 1) закріплення основ економічного та політичного життя суспільства, основних прав і свобод громадян, засад побудови і функціонування правової системи в Конституції; 2) єдність законності; 3) верховенство Конституції та закону; 4) рівність усіх громадян перед законом; 5) повага громадян до права, володіння громадянами високим рівнем правосвідомості, правової культури тощо [67, с. 78].

У контексті переліченого слід зазначити, що принцип законності вимагає дотримання у діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України певних умов: безперечного та неухильного підпорядкування вимогам норм права; неупередженого, повного та об'єктивного виконання повноважень і завдань, що покладені на них чинним законодавством; під час виконання обов'язків та реалізації прав, у випадку участі у притягненні до різних видів юридичної відповідальності, а також у разі застосування заходів примусу не виходити за межі своєї компетенції, діяти лише в рамках закону.

Чітка й неухильна реалізація цього принципу може розглядатись як своєрідний алгоритм дій зі зміцнення законності у сфері застосування норм права. Водночас стан законності у діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України залежить від якісного рівня розвитку і взаємодії різних факторів як об'єктивного, так

і суб'єктивного характеру. Одним із таких факторів у сучасних умовах є воєнний стан. Відповідно до ч. 4 ст. 8 Закону України від 02 липня 2015 року № 580-VIII «Про Національну поліцію», під час воєнного стану поліція діє згідно із призначенням та специфікою діяльності з урахуванням тих обмежень прав і свобод громадян, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, що визначаються відповідно до Конституції України та Закону України від 05 грудня 2015 року № 389-VIII-XII «Про правовий режим воєнного стану» [48]. Це стосується й особливостей реагування на повідомлення про події, пов'язані з воєнними діями (попередження осіб, які про це повідомили, про заборону надання інформації, фото- та відеофіксації місць вибухів тощо), організаційної та координаційної діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, а особливо виконання завдань з мобілізаційної підготовки та мобілізаційної готовності, територіальної оборони, організації та проведення заходів щодо рятування людей.

Ще одним важливим принципом діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України є принцип відкритості та прозорості, суть якого полягає в тому, що органи та підрозділи поліції постійно інформують органи державної влади та місцевого самоврядування, а також населення про свою діяльність у сфері охорони й захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку [48]. Цей принцип вважають одним із основних принципів, що забезпечують функціонування та сталий розвиток системи державного управління на демократичних засадах [68, с. 80–83].

Загалом у діяльності органів поліції принцип відкритості та прозорості трактується як гласність роботи їхніх службових і посадових осіб, висвітлення результатів службової діяльності у засобах масової інформації, систематичне інформування громадськості про стан охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку на певній території обслуговування. На думку Н. В. Гудими, відкритість

і прозорість це один із принципів: 1) здійснення демократії, гарантії ефективного функціонування всіх її інститутів; 2) діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування й об'єднань громадян; 3) реалізації права на інформацію. Забезпечується це насамперед поширенням інформації в усіх сферах суспільного та державного життя через спеціальні інформаційні служби, засоби масової інформації й інші засоби інформування, відкритим (публічним) характером державних органів, органів місцевого самоврядування, окрім випадків, передбачених законами України [69, с. 22].

Отже, відкритість і прозорість діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України виявляється у можливості кожного бути поінформованим про їхню роботу та за потреби здійснити вплив на їх функціонування. Вважаємо, що забезпечення діяльності цих підрозділів на засадах відкритості та прозорості є вкрай необхідним для досягнення різноманітних цілей, головна з яких зміцнення довіри громадськості до НП України, що сприятиме подальшому ефективному розвитку громадянського суспільства в Україні.

Наступним принципом, на підставі якого здійснюють свою діяльність підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, є принцип політичної нейтральності. Його суть криється, з одного боку, у забороні відбору кадрів для поліції за їх політичними поглядами, а з іншого в обов'язку поліції при виконанні службових повноважень залишатися політично нейтральними.

Загалом політична нейтральність передбачає здійснення службовою чи посадовою особою своїх повноважень без врахування : 1) політичних мотивів чи обставин, що не стосуються предмета її службової діяльності; 2) особистої прихильності або неприязні до будь-яких політичних осіб; 3) особистих політичних поглядів чи переконань [70, с. 7–16].

Отож політична нейтральність працівників підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України полягає в тому, що вони повинні незалежно від політичних уподобань реалізовувати

свої повноваження; не повинні демонструвати свої політичні погляди та вчиняти інші дії, що будь-яким способом можуть засвідчувати їхнє ставлення до певних політичних сил, партій чи блоків.

Принцип політичної нейтральності забороняє поліцейським підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України: 1) використовувати службове становище чи пов'язані з ним повноваження, майно та інші матеріальні ресурси підрозділу для здійснення політичної діяльності; 2) спонукати поліцейських інших підрозділів до участі у політичній діяльності; 3) брати участь у публічних політичних дебатах; 4) здійснювати політичну агітацію; 5) використовувати політичну символіку під час реалізації службових обов'язків.

Задля ефективного виконання завдань, які покладені на підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, у практичній діяльності широко використовується принцип взаємодії з населенням на засадах партнерства. Згідно з вимогами статті 11 Закону України від 02 липня 2015 року № 580-VIII «Про Національну поліцію», діяльність її здійснюється у тісній співпраці з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб [48].

Завдяки тісній взаємодії із громадськістю визначається рівень довіри населення, що є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів та підрозділів поліції. На думку О. В. Джафарової, під принципом взаємодії з населенням слід розуміти універсальну властивість всього існуючого світу речей і явищ у їх взаємній зміні, а також можливості впливу населення на діяльність певного суб'єкта [71, с. 7–16].

У цьому руслі доречно зауважити, що у встановленні готовності громадян до взаємодії з поліцією довіра не є основним чинником, який впливає на бажання громадян співпрацювати з працівниками поліції. Важливу роль тут відіграє більшою мірою спільна та значуща мета для суб'єктів взаємодії. Однозначно, є чимало випадків, коли співпраця з різних причин розпочинається

без належного рівня довіри, проте наявність єдиної мети спонукає до здійснення спільних зусиль між суб'єктами. Однак у процесах взаємодії поліції з населенням довіра, навіть незначна, виступає основою, яка сприяє ефективній співпраці з населенням на засадах партнерства. Саме тоді, коли довіра між громадянами та поліцією досягає належного рівня, настає перехід від спільної роботи до формування між ними партнерських відносин [72, с. 48].

Враховуючи викладене, можна зробити висновок, що діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України заснована на співпраці з населенням і спрямована на забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання в межах, визначених законодавством, поліцейських послуг громадянам, які потребують такої допомоги.

На наше переконання, впровадження у діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України новітніх форм взаємодії має бути спрямоване на поліпшення співробітництва поліцейських та громадськості, а також підвищення ефективності роботи поліції загалом. Ключовими в цьому аспекті є ініціатива, прагнення змін і чітке розуміння керівниками підрозділів та поліцейськими того, що упорядкована співпраця в усіх напрямках роботи є запорукою відновлення довіри населення до поліції, зниження рівня кримінальних і адміністративних правопорушень.

Принципом, який відображає особливості діяльності саме підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування як поліцейських підрозділів доцільно вважати принцип безперервності. Відповідно до статті 12 Закону України «Про Національну поліцію», вона забезпечує безперервне та цілодобове виконання своїх завдань. Кожен має право в будь-який час звернутись по допомогу до органу поліції або безпосередньо до поліцейського [48].

Згідно з вимогами наказу МВС України від 27 квітня 2020 року № 357

«Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України», сформовано відділ служби «102» підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, працівники якого з використанням автоматизованого робочого місця (АРМ «оператор 102») інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» (далі – система ПНП) у цілодобовому режимі здійснюють приймання екстрених викликів і реєстрацію повідомлень про правопорушення або події, що надходять телефоном за скороченим номером екстреного виклику поліції «102», а також за допомогою інших видів зв'язку [2].

Окрім цього, диспетчерський відділ підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України уповноважений на управління у цілодобовому режимі нарядами поліції, у тому числі за допомогою автоматизованого робочого місця (АРМ «диспетчер») системи ПНП, з метою оперативного реагування на заяви та повідомлення про правопорушення і події [2].

Законом України «Про Національну поліцію» передбачено, що поліцейський не має права відмовити в розгляді або відкласти розгляд звернень стосовно забезпечення прав і свобод людини, юридичних осіб, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань з посиланням на вихідний, святковий чи неробочий день, або ж завершення робочого дня [48].

У цьому контексті слід погодитись із позицією В. І. Фелика, який вбачає суть принципу безперервності у тому, що органи та підрозділи поліції надають поліцейські послуги постійно, безперервно та цілодобово, в ході охорони громадського порядку та припинення правопорушень [73, с. 41].

Має рацію й Л. М. Ніколенко, резюмуючи, що принцип безперервності передбачає діяльність поліції шляхом реалізації системи заходів для постійної роботи з метою попередження, виявлення, розкриття та розслідування

кримінальних і адміністративних правопорушень, охорони суспільства та держави від будь-яких протиправних посягань [74, с. 23].

Опонує такому трактуванню Я. Ю. Гладун, який зазначає, що певні аспекти норми статті щодо визначення принципу безперервності видаються незрозумілими: чи можна звертатись до поліцейського по допомогу поза службою, тобто не під час виконання службових обов'язків; чи буде нести поліцейський відповідальність, якщо не надасть необхідної допомоги потерпілій особі поза службовим часом; чи поширюється на поліцейського соціально-правовий захист, якщо він постраждає від кривдника не під час виконання службових обов'язків, тощо [75, с. 23].

Зваживши на все викладене, вважаємо, що простежується потреба у більш чіткому врегулюванні питання визначення сутності принципу безперервності. Зокрема, доцільно доповнити статтю 12 Закону України від 02 липня 2015 року № 580-VIII «Про Національну поліцію» текстом такого змісту: «Поліцейський незалежно від місцезнаходження та часу доби, у разі отримання повідомлення або самостійного виявлення фактів, які можуть свідчити про вчинення адміністративного чи кримінального правопорушення, зобов'язаний негайно вжити всіх можливих заходів для надання допомоги потерпілій особі та припинення правопорушення, а також повідомити про це у найближче територіально розташований орган поліції».

Незважаючи на доволі вичерпне закріплення у чинних нормативно-правових актах принципів діяльності НП України, їх суть та втілення в практичну діяльність не є достатніми для регулювання повною мірою роботи підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. Як уже було зазначено вище, доречно до переліку цих принципів додати комплексність та поєднання єдиноначальства і колегіальності.

Принцип комплексності, на основі якого ґрунтуватиметься діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, передбачає, що при реалізації завдань і функцій,

які покладені на ці підрозділи чинним законодавством, необхідно врахувати всі особливості роботи органів і підрозділів поліції, зокрема: криміногенну обстановку (динаміку та структуру злочинності на територіях обслуговування); штатну чисельність працівників у кожному органі та підрозділі поліції; кількість населення на певній території обслуговування; матеріально-технічне забезпечення; рівень кваліфікації і службової підготовки поліцейських; умови праці; стан службової дисципліни та законності; взаємодію з населенням та об'єднаними територіальними громадами тощо.

На наше переконання, ігнорування принципу комплексності в діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України чи невміння ним послуговуватися повною мірою не дає змоги досягнути поставлених цілей або зумовлює їх досягнення частково, із надто великими затратами сил і засобів.

Принцип поєднання єдиноначальства та колегіальності, на основі якого функціонуватимуть підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, полягає в тому, що єдиноначальність прямо пов'язана з персональною відповідальністю кожного керівника за результати прийнятих управлінських рішень і є важливим засобом оперативності управління. Колегіальність, своєю чергою, виступає як спеціальна форма колективної розробки проєктів рішень, що підвищує рівень їх необхідності та обґрунтованості, сприяє усвідомленню відповідальності цілого колективу в процесі реалізації сформованих і прийнятих управлінських рішень. Закріплення цього принципу сприятиме упорядкуванню взаємовідносин у підрозділах організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, обмежить можливість свавілля в поведінці поліцейських, встановить чіткі межі взаємин співробітників між собою, а також із громадянами, розподілить відповідальність серед працівників.

Таким чином, до принципів діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України належать верховенство права, дотримання прав і свобод людини, законність, відкритість

та прозорість, політична нейтральність, взаємодія з населенням на засадах партнерства та безперервність. Доцільним вважаємо в Типовому положенні закріпити не лише законодавчо визначені засади, а й принципи комплексності, поєднання єдиноначальства та колегіальності, а також наголосити на важливості принципу безперервності. Також доречно й у Положенні про Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України відобразити принципи діяльності цього підрозділу апарату НП.

Неухильне дотримання сукупності принципів діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України здатне підвищити рівень ефективності діяльності не лише цих суб'єктів, а й усієї системи органів та підрозділів поліції загалом.

1.3. Мета, завдання і функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України

У роботах з теорії управління завдання розглядаються науковцями як конкретизована мета управління, а функції – як діяльність із досягнення мети [76, с. 72]. Тобто завдання корелюються з метою, а функції – з метою та завданнями. Іншими словами, функції «впливають із поставлених завдань» [76, с. 156]. Такий принцип доцільно використовувати й досліджуючи цільовий блок адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України.

Відповідно до п. 1 розділу I Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь НП України в АР Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві, УОАЗОР здійснюють координацію, аналіз, планування, контроль та узгодження діяльності структурних підрозділів апарату ГУНП та відокремлених структурних підрозділів ГУНП з питань забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави,

протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг [42]. Тобто саме узгодження діяльності поліцейських структур, організаційно-аналітична та контрольна діяльність визнана нормотворцем як мета функціонування цих підрозділів. На нашу думку, наведена норма містить певні неточності. Зокрема, координація та узгодження діяльності – це поняття, які за своїм змістом є тотожні, адже координацію трактують як організаційний етап взаємодії [77, с. 12]. Тобто створення умов для діяльності суб'єктів передбачає узгодження діяльності. До того ж, у зв'язку зі створенням підрозділів Головної інспекції Національної поліції України (Положення про Департамент Головної інспекції Національної поліції України затверджено наказом НП України від 28 квітня 2021 року № 337), які виконують переважну більшість завдань щодо контрольної діяльності в підрозділах поліції, недоцільним видається виокремлення контролю як мети функціонування підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. Натомість важливим є закріплення саме оперативного реагування в системі цілей цих підрозділів. Тому пропонуємо п. 1 розділу I Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві викласти у такій редакції: «УОАЗОР здійснюють оперативне реагування, аналіз, планування, а також узгодження діяльності структурних підрозділів апарату ГУНП та відокремлених структурних підрозділів ГУНП (далі – підрозділи ГУНП) з питань забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги (далі – поліцейські послуги)».

Завдання та функції, визначені у розділах II і III Типового положення, розкривають відповідну мету діяльності досліджуваних підрозділів. Зокрема, основними завданнями управлінь організаційно-аналітичного забезпечення

та оперативного реагування є:

1. Моніторинг оперативної обстановки на території обслуговування та організація реагування на її зміни.

2. Вивчення, аналіз і узагальнення результатів службової діяльності та ефективності поліцейської діяльності на певній території обслуговування, встановлення причин та умов, що сприяють вчиненню кримінальних і адміністративних правопорушень, організація вжиття, у межах компетенції, заходів щодо їх усунення.

3. Організація діяльності чергових частин, ситуаційних відділів/центрів, підрозділів «102» Головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві. Організація діяльності з прийому повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» та оперативного реагування на них.

4. Здійснення організаційного та методичного забезпечення аналітичної роботи органів і підрозділів поліції, організація комплексного аналізу стану забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також поліцейських послуг на території обслуговування, аналіз відповідних результатів роботи органів і підрозділів поліції.

5. Здійснення контролю за виконанням органами та підрозділами поліції Конституції України та інших законів України, указів Президента України та постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, актів Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів МВС, інших актів законодавства України.

6. Забезпечення у межах повноважень, передбачених законом, виконання завдань із мобілізаційної підготовки та мобілізаційної готовності, територіальної оборони, організація та проведення заходів щодо рятування людей, забезпечення їхньої безпеки, охорона майна у разі стихійного лиха, аварій, катастроф і ліквідації їхніх наслідків у органах і підрозділах поліції,

у тому числі в особливий період, їх координація та методичне забезпечення.

7. Здійснення у підрозділах ГУНП систематичного аналізу та перевірок стану обліково-реєстраційної дисципліни [42].

Нормативно закріплені функції управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування здебільшого корелюються і з метою, і з завданнями, а подекуди повністю збігаються з останніми. Зокрема, у розділі III Типового положення до функцій віднесено такі:

1. Моніторинг оперативної обстановки та організація реагування на її зміни.

2. Аналітична робота і планування.

3. Організаційне забезпечення діяльності колегії і нарад керівництва ГУНП.

4. Організація діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» ГУ (на території обслуговування).

5. Організація і проведення відповідно до планів ГУНП і доручень керівництва ГУ семінарів, нарад працівників підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, а також заслуховування звітів їхніх керівників про проведену ними роботу.

6. Інформування керівництва ГУНП про стан виконання підрозділами ГУНП покладених на них керівництвом завдань у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг.

7. Діяльність УОАЗОР з організаційно-методичного забезпечення.

8. Опрацювання в установленому порядку проектів актів із питань, які містять службову інформацію або відомості, що становлять державну таємницю.

9. Забезпечення мобілізаційної підготовки та готовності, заходів цивільного захисту [42].

Виконання кожної з цих функцій передбачає сукупність конкретних дій. Аналіз поняття та змісту функцій підрозділів організаційно-аналітичного

забезпечення та оперативного реагування НП України має важливе значення адже в нормативно-правових актах наголошується на важливості оцінки результативності виконання цих функцій. Натомість дослідження сучасної практики свідчить про певні проблеми в ефективності їх реалізації. Це обумовлює здійснення наукових розвідок, присвячених аналізу правової характеристики функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, їх класифікації та вдосконаленню їх нормативного закріплення, позаяк це має не тільки теоретичне, а й практичне значення. Також це сприятиме унормуванню адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, формуванню їх оптимальної організаційної структури та ефективності діяльності.

Доречно зазначити, що на сьогодні вченими не досягнуто єдиної позиції щодо трактування категорії «функція». У Великому тлумачному словнику української мови розкривається поняття функції у двох значеннях: по-перше, як явище, що залежить від іншого явища, яке є основою його виявлення і змінюється відповідно до його змін, а по-друге, як робота кого-, чого-небудь, обов'язок, коло діяльності когось, чогось [78, с. 1335].

І. Л. Бачило пропонує під функціями розуміти окремі періоди (стадії), напрямки управлінської діяльності, пов'язані між собою єдиною кінцевою метою, заради досягнення якої й здійснюється процес управління [79, с. 53–54]. Ю. П. Битяк вказує, що функція це певний напрямок спеціалізованої діяльності суб'єкта, зміст якої характеризується однорідністю та цільовою спрямованістю [80, с. 124]. С. Д. Гусарев описує функцію як основні напрямки впливу, які розкривають призначення права в сфері суспільних відносин [81, с. 109].

Що ж до поняття функцій у правоохоронній сфері, то, на думку О. М. Бандурки, під основними функціями органів внутрішніх справ слід розуміти ключові напрями їхньої діяльності у процесі розв'язання поставлених перед ними завдань. Також науковець додає, що вони охоплюють сукупність

способів, методів, прийомів і засобів, за допомогою яких вирішуються завдання і досягається ціль діяльності органів внутрішніх справ [82, с. 21]. Подібну позицію висловлює А. Є. Крищенко, що, зокрема, функції охоплюють комплекс способів, методів, дій і прийомів, які забезпечують виконання певних завдань і досягнення цілі. Функції органів і підрозділів поліції виконують уповноважені суб'єкти, які несуть юридичну відповідальність за обґрунтованість і законність здійснених дій, а також вжитих заходів [83, с. 125]. О. С. Проневич наголошує, що поняття «функція» з позиції адміністративно-правової науки є окремим видом виконавчо-розпорядчої діяльності, що істотною мірою визначає зміст функціонування суб'єкта і його соціальне призначення [84, с. 351].

На підставі наведеного вище підсумовуємо, що під функціями підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України слід розуміти основні напрями їхньої діяльності, за допомогою яких вирішуються її завдання і досягається її мета. Чималим спектром функцій цих підрозділів окреслюється багатозначна роль, яку вони виконують у процесі реалізації завдань як усієї системи органів Національної поліції, так і окремих її елементів.

Назагал кожна з функцій, покладених на підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, конкретизується у діяльності їхніх відділів (секторів), а функції останніх розподіляються у формі функціональних обов'язків кожного окремого працівника. Будь-яка функція спрямована на вирішення специфічних, різноманітних і складних проблем, що вимагають здійснення широкого комплексу визначених законодавством заходів.

Зважаючи на сформовану структуру підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, доцільно проаналізувати зміст нормативно закріплених функцій. У розділі III «Функції УОАЗОР» Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях,

м. Києві, передбачено не лише функції, а й конкретні дії, що становлять їхній зміст [42] Водночас перелік і функцій, і відповідних дій у цьому нормативно-правовому акті не достатньо систематизовано. Тож проаналізовано суть функцій буде не в порядку, зазначеному у Типовому положенні, а з урахуванням однотипності функцій та їх змістового наповнення.

Функцію моніторингу оперативної обстановки та організації реагування на її зміни нормотворець пропонує реалізовувати шляхом:

- збору, оцінки, аналізу та узагальнення інформації про криміногенну ситуацію на території обслуговування, кримінальні правопорушення, порушення публічної безпеки та порядку, інші надзвичайні ситуації та заходи реагування, що вживаються органами та підрозділами поліції для їх усунення;

- підготовки зведень про кримінальні правопорушення та інші, не пов'язані з ними події, а також обміну інформацією стосовно них з іншими державними органами влади;

- участі в організації діяльності оперативних штабів, ситуаційних центрів (відділів), робочих груп з координації дій та управління силами і засобами поліції під час проведення масових заходів, державних свят і надзвичайних подій;

- участі у розробленні та контролі за реалізацією типових планів операцій спільно із заінтересованими органами та підрозділами поліції [42].

На нашу думку, перелічені заходи (дії) головно розкривають лише зміст моніторингу оперативної обстановки та підготовку до реагування на можливі її зміни. Хоч основним змістом і метою реалізації цієї функції є оперативне реагування. Передусім для реагування здійснюється моніторинг оперативної обстановки. Організація ж реагування на відповідні зміни передбачає щонайперше не підготовку зведень про кримінальні правопорушення чи участь у роботі оперативних штабів, а безпосереднє управління силами та засобами реагування поліції на повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події. А такі дії охоплюються окремою функцією – організація діяльності чергових частин, ситуаційних центрів (відділів),

підрозділів «102» органів і підрозділів поліції (на території обслуговування). Вона передбачає організацію діяльності цих структурних підрозділів щодо:

- оперативного реагування на повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події;
- забезпечення електронного моніторингу за місцезнаходженням осіб, які в установленому законом порядку зобов'язані носити електронні засоби контролю, ведення журналу обліку щодо таких осіб та оформлення їхніх особових справ;
- управління силами та засобами реагування патрульної поліції, інших підрозділів, задіяних для підтримання публічної безпеки і порядку;
- контролю за інформуванням органами та підрозділами поліції центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб;
- організаційного та методичного забезпечення [42].

Перелік зазначених дій також може бути об'єктом критичного аналізу. Забезпечення електронного моніторингу за місцезнаходженням осіб, які в установленому законом порядку зобов'язані носити електронні засоби контролю, ведення журналу обліку щодо таких осіб та оформлення їхніх особових справ доцільно розглядати у контексті діяльності щодо моніторингу оперативної обстановки, а організаційне та методичне забезпечення діяльності чергових частин, ситуаційних центрів (відділів), підрозділів «102» реалізовується в межах виконання організаційної функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування. Крім того, закріплення як окремої функції організації діяльності одних структурних підрозділів і незазначення інших порушує послідовність та ефективність управлінського впливу.

З огляду на вищенаведене, з метою акцентування на основному змісті та створення системного сприйняття функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України пропонуємо у Типовому положенні об'єднати функції моніторингу оперативної

обстановки й організації реагування на її зміни та організації діяльності чергових частин, ситуаційних центрів (відділів), підрозділів «102» органів і підрозділів поліції (на території обслуговування) в одну – моніторинг оперативної обстановки та реагування на її зміни (оперативне реагування).

Відповідно до Типового положення, функція аналітичної роботи і планування передбачає:

- підготовку з урахуванням пропозицій та матеріалів органів і підрозділів поліції: комплексної оцінки криміногенної ситуації на території обслуговування за півріччя і рік; узагальнених матеріалів за підсумками роботи колегій та нарад, зокрема відеоселекторних засідань, керівництва органів і підрозділів поліції; аналітичних довідок про оперативну обстановку на території обслуговування та заходи, що вживаються органами та підрозділами поліції, з метою зміцнення правопорядку; доповідних записок керівництву органів та підрозділів поліції з проблемних питань їхньої діяльності;

- організацію та проведення спільно з органами та підрозділами поліції аналітичних і кримінологічних досліджень із актуальних питань забезпечення публічної безпеки та порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності [42].

Наступними у Типовому положенні передбачено низку організаційних функцій. До них належать:

- організаційне забезпечення діяльності колегії та нарад керівництва органів і підрозділів поліції: заслуховування звітів керівників органів і підрозділів поліції на колегіях та нарадах керівництва, зокрема на відеоселекторних засіданнях; ведення протоколів колегій та нарад керівництва, у тому числі відеоселекторних засідань, органів і підрозділів поліції;

- організація і проведення відповідно до планів органів і підрозділів поліції та доручень керівництва семінарів, нарад працівників підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, а також заслуховування звітів їхніх керівників про проведену ними роботу;

– інформування керівництва органів і підрозділів поліції про стан виконання підпорядкованими підрозділами покладених на них завдань у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг;

– організаційно-методичне забезпечення: надання організаційної, методичної допомоги у виконанні покладених на органи та підрозділи поліції завдань і функцій, удосконалення їхньої діяльності; організації стажування в підрозділах організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України керівників та працівників аналітичних підрозділів поліції; організації роботи з вивчення й поширення органами та підрозділами поліції передових форм і методів роботи, здійснення контролю за їх впровадженням у практичну діяльність Національної поліції України [42].

Перелік дій, що становлять зміст функції аналітичної роботи і планування, тією чи іншою мірою містить організаційний елемент. І навпаки, організаційна діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України передбачає необхідність аналітичної роботи. Тому, на наше переконання, доцільно вести мову про функцію організаційно-аналітичного забезпечення. Саме функції моніторингу оперативної обстановки та реагування на її зміни (оперативне реагування) та організаційно-аналітичного забезпечення визначають основне призначення (мету) діяльності досліджуваних підрозділів, тож їх слід вважати основними. До додаткових функцій доречно віднести опрацювання в установленому порядку проектів актів із питань, які містять службову інформацію або відомості, що становлять державну таємницю, та забезпечення мобілізаційної підготовки і готовності, заходів цивільного захисту [42].

Крім класифікації на основні та додаткові, потрібно враховувати й поділ функцій залежно від стадій управлінського циклу, як-от: 1) аналітична; 2) прогнозування; 3) планування; 4) контрольна; 5) організаційна [85, с. 16].

Аналітична функція визначається здебільшого специфікою завдань, які поставлені перед підрозділами організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. Насамперед вона застосовується в ході реалізації моніторингу оперативної обстановки та реагування на її зміни, а також під час збору, обробки, аналізу й оцінки будь-якої інформації для підвищення ефективності діяльності цих підрозділів [3, с. 138].

Функція прогнозування обумовлена науковим передбаченням, що полягає у систематичному дослідженні стану, структури, динаміки розвитку оперативної обстановки, злочинності та правопорушень, управлінських явищ і процесів. Прогнозування передусім допомагає: забезпечити оптимальний і раціональний вибір цілей, а також засобів їх досягнення; встановити основні суспільні вимоги майбутнього та можливості їх задоволення; проаналізувати й оцінити ймовірні тенденції змін у правоохоронній системі [3, с. 138]. Завдяки функції прогнозування створюється гарантія певної ефективності діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України.

Функція планування полягає у визначенні мети, завдань, засобів і способів реалізації тих чи інших процесів, а також у розробленні планів і програм, за допомогою яких будуть вирішені тактичні та стратегічні завдання системи. Планування реалізовується шляхом розробки рішення щодо учасників управлінського процесу, стану справ, бажаних результатів, а також шляхів їх досягнення [86, с. 121-127].

Контроль як одна з функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України є ефективним способом забезпечення реального виконання управлінських рішень. Основне його призначення полягає не тільки в тому, щоби виявити недоліки у процесі службової діяльності органів і підрозділів поліції, а за потреби допомогти розробити та впровадити конкретні заходи щодо покращення результатів роботи, надати методичну допомогу у формуванні та ухваленні управлінських рішень. Контрольна функція покликана забезпечувати постійне надання

інформації про дійсний стан справ щодо виконання завдань органами та підрозділами поліції [87, с. 148-152].

Організаційна функція необхідна для досягнення бажаного стану об'єкта управління. Організаційна функція підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України передбачає розроблення та реалізацію заходів реагування на зміни в оперативній обстановці, комплексних програм і планів роботи, підготовку аналітичних і довідкових матеріалів із актуальних проблем організаційної та оперативно-службової діяльності, а також здійснення разом зі структурними підрозділами, науково-дослідними установами та закладами вищої освіти вивчення і впровадження передового досвіду органів і підрозділів НП України [3, с. 138].

Спеціальні функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, вважаємо, доречно поділяти за видами основних завдань: це добір і розстановка кадрів, прийняття управлінських рішень, подолання кризових ситуацій, зокрема тих, що ускладнюють оперативну обстановку. Завдяки їх реалізації створюються необхідні умови для нормальної діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. Адже у забезпеченні належних кадрових, матеріально-технічних, фінансових, побутових та інших умов діяльності досліджуваних підрозділів важливу роль відіграють саме спеціальні функції, які мають внутрішній характер.

Усі вищезазначені функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України взаємопов'язані та взаємообумовлені, адже у сукупності вони становлять загальну характеристику призначення та спрямованості діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. До того ж, вони реалізуються безперервно, взаємодіючи між собою, а також закріплюючись у правових актах, є об'єктивно необхідними, внаслідок чого визначають структуру підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. Натомість ізольоване

існування кожної функції можливе лише у процесі здійснення наукового аналізу, а не у практичній діяльності.

Зважаючи на практичну значущість та доцільність детальної функціональної класифікації, доцільно не лише виокремити основні функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України (розкривши зміст їх управлінської діяльності та суспільне призначення, тобто функції, для реалізації яких власне створені ці підрозділи), а й їх ґрунтовно проаналізувати. Важливість функції організаційно-аналітичного забезпечення та функції оперативного реагування означається вже у самій назві досліджуваних підрозділів поліції.

Змістом організаційно-аналітичного забезпечення виступає комплекс організаційних, методичних і аналітичних прийомів, метою яких є вивчення, оцінка та узагальнення інформації про стан забезпечення публічної безпеки та порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності, а також надання, у межах компетенції, поліцейських послуг. Така робота, власне кажучи, забезпечує цілеспрямоване й ефективне управління, завдяки їй виявляється та надається принципова оцінка проблемам, що виникають, формуються цілі, визначаються оперативно необхідні функції, встановлюється оптимальна структура та підвищується ефективність функціонування системи загалом [88, с. 78].

Організаційно-аналітичне забезпечення нині позиціонується як самостійна система, що характеризується певними класифікаційними ознаками. За твердженням Т. Д. Ганцюк, вирізняються п'ять основних класифікаційних ознак системи організаційно-аналітичного забезпечення :

- 1) за ознаками фокусування наукової уваги на феномені організаційно-аналітичного забезпечення як будь-якої управлінської діяльності, стратегії розвитку та шляхах подолання існуючих проблем і протиріч; 2) за ознаками фокусування наукової уваги на категоріально-понятійних концептуальних складових організаційно-аналітичного забезпечення поняттях «організація», «аналітика», «забезпечення», розкриття їх власної сутності та взаємозв'язку

з іншими категоріями цього феномену; 3) за ознаками фокусування наукової уваги на правових аспектах організаційно-аналітичного забезпечення органів і підрозділів НП України як окремого механізму; 4) за структурно-функціональною побудовою та життєвим циклом спеціалізованих підрозділів, відповідальних за організаційно-аналітичне забезпечення; 5) за ознаками фокусування наукової уваги на правових аспектах діяльності підрозділів, відповідальних за організаційно-аналітичне забезпечення [89, с. 3].

Разом з тим В. М. Бесчастний зазначає, що вирішення завдань, які стоять перед органами та підрозділами НП України, головно обумовлюється ефективністю діяльності спеціалізованих суб'єктів організаційно-аналітичної роботи [90, с. 285]. Науковець виокремлює три основні класифікаційні ознаки організаційно-аналітичного забезпечення: перша визначає застосування її принципів органами та підрозділами НП України під час забезпечення публічної безпеки та порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності, а також надання, у межах компетенції, поліцейських послуг; друга передбачає організаційно-аналітичне забезпечення всіх процесів і явищ у системі НП України, а також супроводження конкретних форм реагування на відповідні процеси та явища; третя обумовлює ухвалення раціональних управлінських рішень у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності, надання поліцейських послуг та контроль за їхньою реалізацією, який проводиться суб'єктами, що реалізують організаційно-аналітичне забезпечення [90, с. 285].

З огляду на вищенаведене вважаємо, що організаційно-аналітичне забезпечення є тією консолідуючою основою, в якій найбільш чітко виявляється практика застосування організаційних та аналітичних форм щодо забезпечення публічної безпеки та порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг.

Не менш важливою функцією підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України вважається функція моніторингу оперативної обстановки та реагування на її зміни (оперативне реагування). Зміст і призначення цієї функції полягають у здійсненні цілодобового моніторингу оперативної обстановки, прогнозування, прийняття рішення та безпосередньої координації нарядів патрульної поліції, груп реагування патрульної поліції та інших нарядів поліції із метою організації невідкладного прибуття працівників поліції до заявника або на вказане місце події.

Функції оперативного реагування, як і функції організаційно-аналітичного забезпечення, притаманні певні класифікаційні ознаки. До прикладу, Ю. Я. Гладун і А. В. Липенцев зазначають, що оперативному реагуванню як функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України притаманні такі ознаки: швидкість скоординованих дій працівників управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України; цілодобовий моніторинг оперативної обстановки та організація реагування на її зміни; якісний збір, накопичення, обробка й аналіз інформації, необхідної для підготовки та прийняття управлінських рішень тощо [75, с. 121].

Отже оперативне реагування можна вважати тією головною базою, яка виступає першочерговим елементом при наданні поліцейських послуг людям, що потребують допомоги, а також забезпечує невідкладне реагування на зміни у разі загострення оперативної обстановки [91, с. 46-50]. Одним із основних завдань оперативного реагування підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України є координація дій нарядів патрульної поліції, груп реагування патрульної поліції та інших нарядів. Метою такої координації є організація невідкладного прибуття працівників поліції до заявника або на вказане місце події задля припинення правопорушення тощо. Однак зміст оперативного реагування не вичерпується безпосередньою координацією поліцейських сил. Для ефективної

координації потрібен комплекс дій з моніторингу оперативної обстановки, прогнозування, прийняття рішення та контролю за його виконанням [92, с. 112].

Підсумовуючи вищенаведене, зазначимо, що організаційно-аналітичне забезпечення та оперативне реагування виступають основними функціями підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, які беззаперечно пов'язані між собою за змістом та цільовим призначенням. Закріплення їх на нормативному рівні у запропонованому вигляді сприятиме дотриманню принципів діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, а також допоможе оперативно й ефективно виконувати покладені на них завдання на практиці.

Разом із тим мусимо констатувати, що в умовах воєнного стану, зумовленого збройною агресією Російської Федерації проти України, не менш важливим вважається ефективне виконання функції забезпечення мобілізаційної підготовки та готовності, а також заходів цивільного захисту. Чинне законодавство покладає основні функції забезпечення національної безпеки, захисту державного суверенітету, територіальної цілісності, конституційного ладу, суспільних цінностей, прав і свобод громадян саме на правоохоронні органи [93, с. 97].

Цей напрям діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України полягає в: організаційному та методичному забезпеченні мобілізаційної підготовки та мобілізаційного планування в органах і підрозділах поліції, а також організації реагування органами та підрозділами НП України на зміни в оперативній обстановці; реалізації організації планування та виконанні заходів цивільного захисту в органах і підрозділах поліції; здійсненні перевірок стану мобілізаційної та бойової готовності в органах і підрозділах поліції. Водночас треба підкреслити, що мобілізаційна підготовка та готовність є складовими комплексу заходів, які реалізуються з метою забезпечення оборони держави.

Основним нормативно-правовим актом, що регулює порядок проведення мобілізаційної підготовки та готовності, є Закон України від 21 жовтня 1993 року № 3544-ХІІ «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» [94, с. 154]. Мобілізаційна підготовка та готовність передбачає реалізацію комплексу організаційних, політичних, економічних, фінансових, соціальних, правових та інших заходів, які здійснюються в мирний час з метою підготовки національної економіки, органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, Збройних Сил України, інших утворених за законами України військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та Державної спеціальної служби транспорту, сил цивільного захисту, підприємств, установ і організацій до своєчасного й організованого проведення мобілізації та задоволення потреб оборони держави і захисту її території від можливої агресії, забезпечення життєдіяльності населення в особливий період [95].

Тому, керуючись наведеним вище, слід додати, що зміст і призначення мобілізаційної підготовки та готовності у діяльності органів і підрозділів НП України зводяться до: наукового та методичного забезпечення діяльності у цій сфері; визначення умов діяльності та підготовки органів і підрозділів НП України до роботи в умовах особливого періоду; розроблення та виконання мобілізаційних планів, довготермінових і річних програм мобілізаційної підготовки; забезпечення готовності системи управління органів і підрозділів НП України до функціонування в особливий період тощо.

Таким чином, елементи цільового блоку адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України (мета, завдання, функції) отримали певне нормативно-правове закріплення на підзаконному рівні. Однак доцільним вважаємо внесення певних змін до Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі,

областях, м. Києві з метою виокремлення та систематизації завдань і основних функцій цих підрозділів.

1.4. Права та обов'язки підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України

Компетенційний блок адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України визначається передусім за допомогою сукупності закріплених нормативно-правовими актами прав та обов'язків. У правовій науці прийнято вважати, що права фізичної чи юридичної особи – це забезпечені законом можливості мати, розпоряджатися соціальними благами та цінностями, а також користуватися основними свободами у встановлених законом межах. Суб'єктивне право надає можливість суб'єкту реалізувати право власними діями, вимагати певної поведінки від зобов'язаної особи і, нарешті, використовувати для захисту свого права та забезпечення його реалізації заходи правоохоронного порядку [96, с. 320]. Що ж до права саме організаційного утворення – юридичної особи, то воно визначається як: можливість користуватися певними соціальними благами (право задовольняти свої інтереси та потреби); можливість діяти у межах закону; можливість вимагати (право на гідну поведінку з боку інших осіб); можливість захисту та право звертатися до компетентних органів держави і приводити у дію механізм примусу, якщо право порушено [97, с. 49]. Окрім цього, на думку О. Ф. Скакун, суб'єктивне право юридичної особи слід розглядати як комплекс діючих у державі правових норм і принципів [55, с. 226 227].

Ю. О. Петрончак зазначає, що суб'єктивним правом органів державної влади виступає закріплена у нормах права свобода реалізовувати власні юридичні суб'єктивні права та юридичні суб'єктивні обов'язки на свій розсуд [98, с. 49]. Заразом Л. О. Волков додає, що права та обов'язки суб'єкта публічного права потрібно трактувати як єдиний елемент, оскільки такий

суб'єкт має право і одночасно зобов'язаний діяти певним чином (аналогічно зі службовими особами) [99, с. 55]. Ці твердження доцільно взяти за основу й під час аналізу адміністративно-правового статусу структурних підрозділів державних органів, зокрема Департаменту та управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України.

Беручи до уваги загальнотеоретичні уявлення про суб'єктивні права та особливості визначення прав учасників публічно-правових відносин, систему прав підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування як структурної частини НП України доречно розглядати як комплекс встановлених державою можливостей, за допомогою яких ці підрозділи виконують свої завдання і функції у сферах забезпечення публічної безпеки та порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності, надання в межах, визначених законом, поліцейських послуг.

Відповідно до розділу 4 «Права УОАЗОР» Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві при здійсненні службової діяльності підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України мають право [42]:

1. Організовувати та проводити:

– перевірки стану виконання підрозділами ГУНП Конституції України та інших законів України, указів Президента України та постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, актів Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів МВС, інших нормативно-правових актів;

– перевірку і контроль за дотриманням ведення єдиного обліку в підрозділах ГУНП заяв і повідомлень про вчинені кримінальні, адміністративні правопорушення або події.

2. Користуватись єдиною інформаційною системою Міністерства внутрішніх справ України, базами (банками) даних Національної поліції України для вирішення покладених на підрозділи завдань.

3. Спільно із заінтересованими підрозділами ГУНП надавати методичну допомогу структурним підрозділам ГУНП.

4. За дорученням керівництва ГУНП:

- готувати проекти наказів організаційно-розпорядчого характеру;
- приймати рішення про виконання, продовження строку виконання чи зняття з контролю документів, які перебувають на контролі в підрозділах організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України [42].

Цей перелік прав як один із елементів адміністративно-правового статусу, до якого також належать завдання і функції, дещо не відповідає загальним засадам побудови нормативно-правових актів, які регламентують правовий статус окремих суб'єктів публічної влади (їхніх структурних підрозділів). Серед завдань підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, згідно з розділом III Типового положення, є здійснення контролю за виконанням Конституції України та інших нормативно-правових актів, а також здійснення в підрозділах поліції систематичного аналізу та перевірок стану обліково-реєстраційної дисципліни. У переліку функцій ці завдання відображення не отримали, а їх реалізація була закріплена шляхом наділення підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування правами організовувати та проводити перевірки відповідної роботи. На наше переконання, не доцільно виокремлювати виконання цих завдань шляхом закріплення відповідних прав (за такою логікою інші завдання або є менш важливі, або також повинні бути забезпечені окремими правами). Крім того, за чинної редакції Типового положення завдання підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України не повною мірою забезпечені відповідними функціями. Тому варто права цих підрозділів щодо перевірки стану виконання іншими

підрозділами ГУНП нормативно-правових актів та щодо перевірки і контролю за дотриманням ведення єдиного обліку в підрозділах ГУНП заяв і повідомлень про вчинені кримінальні, адміністративні правопорушення або події вилучити з розділу IV «Права УОАЗОР» Типового положення та закріпити як відповідні функції (або ж підфункції в межах організаційно-аналітичної функції) у розділі III «Функції УОАЗОР» Типового положення.

Також критичного осмислення потребує віднесення до прав чи обов'язків здійснення за дорученням керівництва ГУНП підготовки проектів наказів організаційно-розпорядчого характеру. Вважаємо, якщо виконується робота за дорученням керівника, тобто не з ініціативи відповідного суб'єкта, то йдеться не про право, а про обов'язок.

На наш погляд, права підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України повинні стосуватися виконання усіх завдань та функцій, тобто мати універсальний характер, а також за своїм змістом бути саме правами – можливістю діяти не за вказівкою, а на власний розсуд. Для створення такого переліку прав доречним видається використання системи прав окремих державних органів, закріплених у відповідних положеннях [40; 41; 100; 101] із врахуванням специфіки адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. Скажімо, розділ IV Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві доцільно викласти у такій редакції: «При здійсненні службової діяльності УОАЗОР мають право:

залучати в установленому порядку до участі у вивченні окремих питань поліцейських та інших працівників ГУ, вчених і фахівців, працівників органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій (за погодженням із їхніми керівниками та керівництвом ГУНП) для розгляду питань, що належать до компетенції УОАЗОР;

одержувати в установленому законодавством порядку від структурних підрозділів ГУНП, державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та їхніх посадових осіб, а також громадян та їх об'єднань інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на неї завдань;

користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, зокрема єдиною інформаційною системою Міністерства внутрішніх справ України, базами (банками) даних Національної поліції України для вирішення покладених на УОАЗОР завдань;

скликати наради, утворювати комісії та робочі групи, проводити наукові конференції, семінари з питань, що належать до компетенції УОАЗОР;

спільно із заінтересованими підрозділами ГУНП надавати методичну допомогу структурним підрозділам ГУНП;

приймати рішення про виконання, продовження строку виконання чи зняття з контролю документів, які перебувають на контролі в УОАЗОР».

Що стосується категорії «юридичний обов'язок», то його трактують як передбачену нормою права міру належної поведінки учасника правовідносин [102, с. 92-93]. М. В. Примуш вказує, що суть юридичного обов'язку полягає виключно у тому, що він існує лише щодо суб'єктивного права і має здійснюватися у межах, встановлених чинним законодавством [102, с. 92-93]. Теоретики у наукових дослідженнях також розглядають юридичний обов'язок як визначену законом міру конкретної поведінки, яку вимагає уповноважена особа від іншого суб'єкта з метою задоволення свого інтересу [103, с. 145], або ж як міру належної поведінки, що відбиває глибоке усвідомлення необхідності реалізації відповідальності, в інакшому разі такий обов'язок залишається правом [104, с. 12].

Цікавою є думка І. Р. Юрчака, який вважає, що зміст обов'язків суб'єктів публічного права не може бути прямо та безпосередньо виведений зі суб'єктивних прав особи як кореляторів у їхніх правових відносинах. Ціллю інституту обов'язків суб'єктів публічного права є задоволення суспільних

інтересів загалом, а також інтересів інших осіб, включаючи і самого зобов'язаного суб'єкта, адже, виконуючи обов'язки, він гарантує і свій правовий статус. За словами науковця, юридичні обов'язки складаються з чотирьох основних елементів: необхідності здійснити певні дії; необхідності утриматися від здійснення певних дій; необхідності вимагати здійснення чи нездійснення певних дій із боку інших осіб; необхідності відповідати за невиконання приписаних дій [105, с. 76].

Саме перелічені елементи доцільно взяти за основу, аналізуючи обов'язки підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. А юридичний обов'язок зазначених підрозділів треба розглядати як закріплену в юридичних нормах міру необхідної поведінки щодо здійснення чи утримання від певних дій, вимог здійснення чи нездійснення певних дій із боку інших осіб та відповідальності за невиконання цих приписів.

Загалом стабільність адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України досягається не лише за допомогою закріпленого комплексу основних прав, але значною мірою завдяки обов'язкам, покладеним на них чинним законодавством. Можливості підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України реалізовувати свої суб'єктивні права та юридичні обов'язки виконують у їхньому правовому статусі гарантуючу (забезпечувальну) функцію, адже права одних осіб мусять бути підкріплені обов'язками інших. До того ж практично у всіх випадках реалізація прав цих підрозділів одночасно є виконанням їхніх обов'язків, що припускає вести мову про правообов'язок.

Отже, права та обов'язки підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, як специфічна правова категорія, відображає правообов'язок підрозділів, зміст яких полягає в тому, що, з одного боку, зазначені підрозділи наділяються державою певними правомочностями, які надають можливість їм у межах своєї компетенції пред'являти до інших учасників правовідносин відповідні, обов'язкові для

виконання, владні веління (вимоги) про необхідність певної поведінки, а з іншого від них самих державою вимагається реалізація конкретних варіантів поведінки, необхідних для виконання поставлених завдань.

Тимчасом використання в наукових дослідженнях поняття правообов'язку як сукупності і прав, і обов'язків не дозволяє нормотворцю підміняти систему прав і обов'язків закріпленням лише прав та ігнорувати можливість системно врегульовувати обов'язки. Так, у Положенні про Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України, затвердженому наказом НП України від 27 листопада 2015 року № 126 [42], та в Типовому положенні про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві, затвердженому наказом НП України від 22 січня 2016 року № 39 [45], нормотворцем не наведено чіткого переліку обов'язків підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, що, своєю чергою, створює деякі проблеми в ході реалізації ними своїх функцій і завдань. У вказаних вище нормативно-правових актах визначено лише права, якими наділені відповідні підрозділи.

Для того щоб зрозуміти, які обов'язки покладаються на той чи інший відділ (сектор) підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, потрібно вдаватись до відомчих нормативно-правових актів, які регламентують окремі види діяльності поліції. Наприклад, в Інструкції з організації контролю за виконанням документів у Національній поліції України, затвердженій наказом МВС України від 13 червня 2016 року № 503, визначено, що підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України зобов'язані здійснювати контроль за дотриманням строків виконання наказів МВС України та доручень міністра внутрішніх справ із питань, що належать до компетенції відповідних територіальних органів поліції, наказів НП України, доручень

Голови НП України, першого заступника Голови НП України, заступників Голови НП України, а також розпорядчих документів керівників територіальних органів поліції за підпорядкованістю, в тому числі їх резолюцій на документах, завдань, поставлених на засіданнях колегії (в тому числі міжвідомчих), нарадах керівництва (в тому числі нарадах керівників правоохоронних органів), планів роботи та інших документів [106].

Водночас у цій Інструкції передбачено, що підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, у порядку перевірки стану виконавчої дисципліни, мають право витребувати у головного виконавця підтверджуючі документи, які свідчитимуть про своєчасне та якісне виконання у повному обсязі вимог контрольних документів [106].

В Інструкції з організації планування в системі Національної поліції України, затвердженій наказом НП України від 24 грудня 2015 року № 202, зазначено, що підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України зобов'язані організувати роботу з планування діяльності в системі поліції, методичного забезпечення планування, контролю за станом виконання заходів, визначених планами. Так само встановлено, що вони мають право проводити перевірки (інспектування) з питань планування, які мають ґрунтуватися на оцінці практичної реалізації завдань [107].

В Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, затвердженій наказом МВС України від 27 квітня 2020 року № 357, зазначено, що відділ служби «102» підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України зобов'язаний здійснювати прийом, опрацювання та реєстрацію заяв і повідомлень громадян про правопорушення або події, що надходять за скороченим номером телефону «102». Одночасно в ній уточнено, що співробітники вказаного підрозділу мають право припинити спілкування з особою, яка не повідомляє інформацію про настання екстреної

ситуації та (або) необхідність отримання допомоги поліцейських, своїми діями відволікає їх від виконання покладених на них обов'язків [2].

Ще одним джерелом, яке може слугувати для виділення та систематизації обов'язків підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, є визначений у законодавчих і підзаконних нормативно-правових актах перелік обов'язків поліцейського та керівників цих підрозділів. Обов'язки загального характеру, які покладаються на поліцію та поліцейських, отримали своє закріплення у Законі України «Про Національну поліцію» [48]. З аналізу чинного законодавства випливає, що основними обов'язками НП України є служіння суспільству шляхом забезпечення прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку, надання поліцейських послуг [48]. Своє відображення та практичне продовження загальні обов'язки НП України знаходять в обов'язках її посадових осіб, що, своєю чергою, безпосередньо стосується обов'язків поліцейських підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. Отже, відповідно до вимог Закону України «Про Національну поліцію», до обов'язків поліцейських загального характеру законодавець відносить такі [48]:

1. Неухильно дотримуватись положень Конституції України, законів України та інших нормативно-правових актів, які регламентують діяльність поліції, та Присяги поліцейського. На думку О. В. Білоскурської, головним обов'язком НП України є обов'язок додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей, що визначено у статті 68 Конституції України [108, с. 72]. У цьому контексті слід зазначити, що у своїй діяльності поліція керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, Законом України «Про Національну поліцію» та іншими законами України, актами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також

виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ України, іншими нормативно-правовими актами [48]. Беззаперечно, стверджує О. А. Падалка, що вказаний обов'язок НП України можна вважати основоположним щодо інших юридичних обов'язків, оскільки саме в ньому проявляється втілення одного зі стрижневих принципів діяльності поліції законності. Реалізація цього обов'язку найбільшою мірою сприяє дотриманню, виконанню інших обов'язків поліції та є також гарантією дотримання конституційних прав людини і громадянина [109, с. 20].

2. Професійно виконувати службові обов'язки, відповідно до вимог нормативно-правових актів, посадових (функціональних) обов'язків, наказів керівництва. На наш погляд, цей вид обов'язку є надважливим для НП України не лише з юридичної, а й із морально-професійної точки зору, адже його успішна реалізація органами та підрозділами поліції, особливо в умовах воєнного стану, здатна піднести рівень довіри населення до поліції і позитивно вплинути на імідж НП України загалом.

Заразом треба додати, що під професійним виконанням службових обов'язків органами та підрозділами НП України слід розуміти добросовісне, чесне та професійне виконання працівниками НП України своїх обов'язків, виявлення ініціативи і творчих здібностей, постійне підвищення рівня своєї професійної компетентності й удосконалення організації своєї діяльності, а також недопущення ухилення від прийняття рішень і відповідальності за свої дії та рішення.

3. Поважати і не порушувати права та свободи людини. У цьому контексті доречно навести позицію Ю. М. Тодики та В. С. Журавського, котрі зазначають, що права та свободи людини і громадянина є основою правового статусу особи, до яких належить такі основні права: на життя; на повагу до гідності; на свободу та особисту недоторканність; на недоторканність житла; на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції; на невтручання в особисте та сімейне життя; на вільний вибір місця проживання; на свободу думки і слова; на свободу світогляду

та віросповідання тощо [110, с. 141]. Крім цього, враховуючи значущість і важливість прав і свобод людини та громадянина, цей обов'язок органів і підрозділів НП України повинен займати одне з ключових місць у діяльності поліції загалом, оскільки в процесі виконання своїх завдань поліція забезпечує дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і сприяє їх реалізації [110, с. 20]. Отже, в чинному законодавстві України закріплюється один із найголовніших обов'язків, які має виконувати поліція для того, щоб її функціонування відповідало соціальному призначенню.

4. Надавати невідкладну, зокрема домедичну та медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я. Як правильно зазначає О. О. Мислива, правильність алгоритму дій і швидкість реакції поліцейських на особу, яка перебуває у невідкладному стані, до прибуття кваліфікованої медичної допомоги значно впливають на ефективність допомоги та можливість збереження життя постраждалого [111, с. 305-306]. Загалом діяльність НП України має бути спрямована на задоволення інтересів громадян, у тому числі щодо надання невідкладної домедичної та медичної допомоги особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я. Парадигма суспільних очікувань щодо надання працівниками поліції допомоги у разі виникнення невідкладних медичних станів змінилась, адже суспільство очікує від працівників НП України сучасних знань щодо реалізації заходів невідкладної допомоги, докладання ними максимуму зусиль з метою порятунку життя постраждалого [112, с. 175]. Отже, у випадку надання невідкладної домедичної чи медичної допомоги працівник поліції повинен оцінити всі фактори ризику та безпеки місця події, що дасть можливість своєчасно та якісно надати необхідну допомогу людині та сприятиме професійному

виконанню службових обов'язків НП України в цілому.

5. Зберігати інформацію з обмеженим доступом, яка стала відома, у зв'язку з виконанням службових обов'язків. Ураховуючи норми Закону України «Про Національну поліцію», поліцейський зобов'язаний не розголошувати і не поширювати відомості, які становлять державну та іншу охоронювану законом таємницю, а також відомості, що стали відомі у зв'язку з виконанням службових обов'язків, у тому числі відомості, що стосуються приватного життя та здоров'я громадян або зачіпають їхню честь і гідність [48]. На думку Є. Скулиша та Д. Прокоф'євої, чітке виконання окресленого обов'язку дає змогу щонайперше досягти двох цілей: високої ефективності роботи органів забезпечення правопорядку зі захисту осіб і суспільства від злочинності, а також забезпечення захисту прав людини і основоположних свобод відповідно до вимог міжнародних стандартів [113, с. 35].

6. Інформувати безпосереднього керівника про обставини, що унеможливають подальшу службу в поліції або перебування на займаній посаді. До таких обставин слід віднести погіршення стану здоров'я, неможливість обіймати посаду через настання конфлікту інтересів, припинення громадянства України та набуття громадянства іншої держави тощо.

Окрім зазначеного, не менш важливим обов'язком НП України, на наш погляд, є взаємодія поліції з населенням на засадах партнерства. Проте законодавець чітко не визначив його у статті 18 Закону України «Про Національну поліцію». Тимчасом законодавче закріплення та безумовне втілення його у практику дасть можливість реально підвищити рівень довіри населення до НП України, який є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції.

Перелік нормативно закріплених обов'язків начальника управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування ГУНП містить і обов'язки, що розкривають його статус як керівника – фізичної особи, і такі, що більшою мірою стосуються структурного підрозділу. Зокрема, обов'язки здійснювати безпосереднє керівництво та організувати роботу

підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, відповідати за належне виконання покладених на підрозділ завдань та розподіляти обов'язки між своїми заступниками; затверджувати посадові (функціональні) обов'язки працівників управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування; подавати пропозиції керівникові ГУНП щодо призначення перевірок у підрозділах ГУНП; у межах компетенції погоджувати та підписувати документи ГУНП тощо – є, по суті, управлінськими повноваженнями керівника. Обов'язки ж координувати дії органів поліції під час виконання комплексних завдань щодо підвищення рівня публічної безпеки і порядку та протидії злочинності, а також подавати керівництву ГУНП пропозиції щодо оцінки стану забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, надання поліцейських послуг (на території обслуговування) за своєю суттю є ширші, ніж обов'язки керівника. Їх виконання виступає результатом роботи не настільки керівника як фізичної особи, а підрозділу організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування як структурної одиниці.

Підвищення ефективності діяльності органів і підрозділів поліції передбачає не тільки раціональну побудову його системи, але й найбільш повне, доцільне за сутністю та чітке за формою визначення компетенції [114, с. 85]. Адже визначення компетенції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України має важливе, як теоретичне, так і практичне значення, оскільки відсутність конкретної регламентації прав і обов'язків підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України може призвести до порушення вимог чинного законодавства, зниження рівня виконавської дисципліни, неналежного виконання посадових обов'язків та прийняття неефективних управлінських рішень.

У контексті зазначеного, слід відмітити, що компетенція є важливим складником адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-

аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України й може бути визначена лише за умови попереднього з'ясування її співвідношення до прав та обов'язків, якими наділені дані підрозділи.

Здійснивши аналіз нормативно-правових актів, які використовуються у службовій діяльності НП України, слід відмітити, що поняття «компетенція» не застосовується. Нормотворець широко використовує терміни «права» та «обов'язки», що у свою чергу викликає науковий інтерес щодо співвідношення цих категорій. Так, С. Г. Серьогіна підкреслює співвідношення термінів «компетенція» і «права та обов'язки», визначивши при цьому компетенцію як сукупність закріплених предметів відання та повноважень органів публічної влади, шляхом встановлення яких фіксується обсяг і зміст діяльності владних суб'єктів [115, с. 87]. Відповідно повноваження є саме тими правами та обов'язками, яким наділений суб'єкт правовідносин.

Також М. М. Потіп трактує, що публічна сфера передбачає поєднання прав і обов'язків у формулу правообов'язок, який не можна не реалізовувати в публічних інтересах [116, с. 56-57].

Разом з тим, слушною є позиція В. В. Майорова, який зазначає, що змістом компетенції НП України є закріплені у Законі України від 02 липня 2015 року «Про Національну поліцію» [48] та у Положенні про Національну поліцію, що затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року [40], сукупність владних повноважень поліції, тобто прав та обов'язків [114, с. 88].

З огляду на вищенаведене, варто відзначити, що з одного боку, реалізація органами та підрозділами НП України повноважень здебільшого акцентується на обов'язках, оскільки за їх виконання чи неналежне виконання настає відповідальність. З іншого боку, органи та підрозділи НП України при виконанні своїх службових повноважень, до прикладу, мають право користуватися реєстрами та базами даних Міністерства внутрішніх справ України чи інших органів державної влади. У зв'язку з цим, виробляючи повноваження поліції, законодавець наголошує як на правах, так і на їх

обов'язках. Відповідна позиція однозначно заслуговує на підтримку, так-як змога органів і підрозділів НП України у виборі можливої поведінки під час реалізації наданих законом прав дає можливість ефективно реалізовувати обов'язки.

Отже, поняття «компетенція» і «права та обов'язки» є взаємопов'язаними. Дані поняття обумовлені змістом, значенням і функціональним призначенням. Вони є важливими складниками змісту адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, оскільки визначають їх роль і місце у системі НП України в цілому.

Таким чином, слід наголосити на відсутності у нормативно-правових актах, які регламентують діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, чіткого переліку їхніх обов'язків. Такий стан нормативно-правового забезпечення не сприяє підвищенню ефективності функціонування досліджуваних суб'єктів. Тож доцільним видається визначення та систематизація у Типовому положенні про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві обов'язків підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України із врахуванням законодавчо закріплених обов'язків поліцейського, обов'язків, які регламентовані різними відомчими інструкціями, та розділення обов'язків цих підрозділів їх керівником. З огляду на вказане, назвати розділ IV «Права УОАЗОР» Типового положення доречніше як «Права та обов'язки УОАЗОР». Систематизація у ньому переліку прав та чітке визначення обов'язків, а також їх структурування допоможе розв'язати суперечності, які виникають у практичній діяльності, та сприятиме ефективному виконанню підрозділами організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України своїх функцій і завдань.

Для систематизації та структурування прав і обов'язків підрозділів

організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України важливим є проведення їх класифікації за певними ознаками, зокрема, залежно від функцій, під час виконання яких використовуються права і обов'язки, – на універсальні (стосуються виконання будь-якої функції) і на ті, що використовуються під час виконання функції організаційно-аналітичного забезпечення, оперативного реагування чи інших функцій. Такий розподіл дає можливість закріпити універсальні права та обов'язки в Типовому положенні, інші ж там лише окреслити, детально розкривши у відомчих нормативно-правових актах, які регламентують окремі види поліцейської діяльності.

Зрештою, класифікувати права та обов'язки можна і залежно від їх родової структури особливостей адміністративно-правового статусу. Родо-видова структура особливостей адміністративно-правового статусу охоплює: а) права та обов'язки загального характеру, притаманні поліцейським і поліції взагалі; б) спеціалізовані права та обов'язки підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України та їхніх працівників.

Висновки до розділу 1.

Запропоновано адміністративно-правовий статус підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України розглядати як систему визначених нормативно-правовими актами цілей, принципів, завдань, функцій, структурно-організаційних і компетенційних елементів, які в сукупності дають змогу цим суб'єктам здійснювати оперативне реагування на повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події, аналіз, планування, контроль та узгодження діяльності уповноважених підрозділів Національної поліції з питань забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг.

Відзначено, що під принципами діяльності підрозділів організаційно-

аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України варто розуміти комплекс основоположних, керівних ідей, які закладені в сутність діяльності цих підрозділів і реалізація яких є необхідною умовою належного виконання ними завдань і здійснення організаційних, координаційних, аналітичних та контрольних повноважень у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг.

Запропоновано доповнити перелік принципів, на основі яких провадиться діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України (верховенство права, дотримання прав і свобод людини, законність, відкритість та прозорість, політична нейтральність, взаємодія з населенням на засадах партнерства, безперервність), принципами комплексності та поєднання єдиноначальства і колегіальності.

Наголошено на важливості принципу безперервності в роботі підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України та запропоновано врегулювати його зміст, доповнивши статтю 12 Закону України «Про Національну поліцію» частиною 3: «Поліцейський, незалежно від місцезнаходження та часу доби, у разі отримання повідомлення або самостійного виявлення фактів, які можуть свідчити про вчинення адміністративного чи кримінального правопорушення, зобов'язаний негайно вжити всіх можливих заходів для надання допомоги потерпілій особі та припинення правопорушення, а також повідомити про це у найближчий орган поліції».

Доведено необхідність закріплення оперативного реагування як однієї з цілей діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України шляхом викладу п. 1 розділу I Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві у такій редакції: «УОАЗОР здійснюють оперативне реагування, аналіз, планування,

а також узгодження діяльності структурних підрозділів апарату ГУНП та відокремлених структурних підрозділів ГУНП з питань забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги (далі – поліцейські послуги)».

Обґрунтовано доцільність поділу функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України на основні та додаткові. Основними слід вважати моніторинг оперативної обстановки та реагування на її зміни (оперативне реагування) і організаційно-аналітичного забезпечення (з відповідним внесенням змін до Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві), а додатковими – опрацювання в установленому порядку проєктів актів з питань, які містять службову інформацію або відомості, що становлять державну таємницю та забезпечення мобілізаційної підготовки і готовності, заходів цивільного захисту.

З огляду на те, що права підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України повинні стосуватися виконання всіх завдань і функцій, тобто мати універсальний характер, а також за своїм змістом бути саме правами – можливістю діяти не за вказівкою, а на власний розсуд, – запропоновано нормативно закріпити новий перелік цих прав. Також доведено, що права досліджуваних підрозділів щодо перевірки стану виконання іншими підрозділами ГУНП нормативно-правових актів та щодо перевірки і контролю за дотриманням ведення єдиного обліку в підрозділах ГУНП заяв і повідомлень про вчинені кримінальні, адміністративні правопорушення або події доцільно вилучити з розділу IV «Права УОАЗОР» Типового положення та закріпити як відповідні функції (або

ж підфункції в межах організаційно-аналітичної функції) у розділі III «Функції УОАЗОР» Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві.

РОЗДІЛ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ФУНКЦІЙ ПІДРОЗДІЛІВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОПЕРАТИВНОГО РЕАГУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

2.1. Реалізація функції організаційно-аналітичного забезпечення

Ефективне виконання основних завдань органів і підрозділів НП України, у багатьох аспектах, залежить від якісної реалізації функції організаційно-аналітичного забезпечення. Показником її дієвості є впровадження законних та своєчасних управлінських рішень, які спрямовані на усунення конкретних недоліків, вирішення проблем з урахуванням наявних сил і засобів, покращення результатів боротьби зі злочинністю, а також своєчасність та ефективність проведення контрольних заходів підрозділами організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України.

Практика боротьби зі злочинністю переконливо свідчить про важливу, а у багатьох випадках і пріоритетну роль системи організаційно-аналітичного забезпечення органів і підрозділів НП України як ланки, без якої досягти ефективності роботи правоохоронних структур загалом є надзвичайно проблематичним.

У сучасних умовах організаційно-аналітичне забезпечення є самостійною системою, яка характеризується певними принципами організації й управління, що має притаманні їй функції та чітко сформульовані цілі розвитку і на найближчий, і на перспективний періоди, та складається, своєю чергою, з підсистем, між якими є стійкі структурні зв'язки [117, с. 68]. На важливість та універсальність організаційно-аналітичного забезпечення в правоохоронних органах свого часу ще звернув увагу В. М. Плішкін, відзначивши, що організаційно-аналітична робота в правоохоронних органах здійснюється підрозділами всіх рівнів, їх галузевими службами, працівниками цих служб у межах їхньої компетенції (функціональних обов'язків) із метою якісного виконання поставлених їм завдань. Вимоги до організації аналітичної роботи

для кожного рівня системи різні через різні завдання цих органів і їх неоднакові можливості [76, с. 354].

У наукових дослідженнях звертається увага як на зміст організаційно-аналітичної роботи загалом, так і на суть її складових елементів. При цьому використовуються різні визначення – аналітична функція, організаційна функція, аналітичне забезпечення, інформаційно-аналітичне забезпечення, тощо. Так, на думку А. О. Пугач, систему інформаційно-аналітичного забезпечення слід визначити як взаємозалежну та відповідним чином сформовану сукупність організаційних, організаційно-правових, інформаційних, методичних, програмно-технологічних компонентів, що забезпечує необхідну якість прийнятих управлінських рішень, за рахунок раціонального використання інформаційних ресурсів та технологій, із поєднанням принципів проблемної орієнтації та програмно-цільової установки як відносно тематики інформаційного забезпечення, так і відносно вибіркості підготовки інформації та доведення її до керівників відповідно до їх місця у системі управління та основних функціональних обов'язків [118, с. 1-3].

О. Є. Деменко вважає, що інформаційно-аналітичне забезпечення можна розглядати як діяльність, що полягає у забезпеченні когось або чогось конкретними відомостями, що є процесом створення оптимальних умов для задоволення інформаційних потреб і реалізації прав та обов'язків на основі формування та використання інформаційно-аналітичних ресурсів [119, с. 146]. С. О. Телешун та І. В. Рейтерович доводять, що інформаційно-аналітичне забезпечення – це сукупність технологій, методів збору та обробки інформації, що характеризує об'єкт управлінського впливу, специфічних прийомів їхньої діагностики, аналізу та синтезу, а також оцінки наслідків прийняття різних варіантів рішень [120, с. 5].

У контексті вказаного, варто погодитись із думкою Р. Ф. Бруханського, що аналітичне забезпечення передбачає оцінку, діагностику та аналіз, які покликані забезпечувати процес збору, систематизації, групування

та узагальнення інформації, на підставі якого приймаються оптимальні управлінські рішення, при цьому важливим є системна взаємодія всіх його складових елементів, так-як виключення одного з них знижує потенціал і ефективність системи загалом [121, с. 130-131].

Також Н. П. Дяченко зазначає, що сучасна аналітична функція це цілісна сукупна діяльність, що складається з методологічного, організаційного та технологічного забезпечення, яке дозволяє ефективно обробляти інформацію з метою вдосконалення якості наявних і придбання нових знань, а також підготовки інформаційної бази для прийняття оптимальних управлінських рішень [122].

Із урахуванням вищезазначеного доцільно констатувати, що під аналітичною функцією слід розуміти діяльність, яка включає в себе комплекс заходів щодо отримання та аналізу інформації для прийняття чи корегування управлінських рішень при плануванні, прогнозуванні, контролі чи здійсненні інших управлінських функцій і дій.

Водночас слід зазначити, що реалізація організаційної функції має не менш важливе теоретичне та практичне значення. Так, по-перше, вона є тією основою, яка передбачає створення передумов для комплексного вирішення завдань, що стоять перед правоохоронними органами. Адже ефективність здійснення органами та підрозділами НП України завдань безперечно залежить від організаційної функції, урегульованості у відповідних нормативно-правових актах стану забезпечення та дотримання прав і свобод людини, правильності проведення юридичної оцінки інформації про правопорушення та аналізу конкретних юридичних актів [123, с. 139-147].

По-друге, призначення цієї функції полягає у створенні відповідних умов для функціонування системи органів і підрозділів НП України. Адже належна організація є однією з основних умов прийняття управлінських рішень у правоохоронній сфері. Крім того, саме організаційні дії як повсякденні і різноманітні прояви управлінської діяльності широко використовуються для забезпечення чіткої та ефективної роботи державних органів [124, с. 169].

Організаційне забезпечення у більшості випадків розглядають як діяльність, що включає розподіл повноважень, обов'язків, налагодження сталих зв'язків, а також координацію загалом. На думку Г. М. Коптевої, організаційне забезпечення є комплексом внутрішніх положень, нормативів і правил, що регламентують забезпечення необхідного рівня безпеки функціонування та розвитку будь-якого органу, за рахунок забезпечення різними ресурсами, організації взаємозв'язків між її елементами та суб'єктами зовнішнього середовища [125, с. 48]. І. О. Клочко зазначає, що організаційне забезпечення будь-якої діяльності являється основою її ефективності, що створює умови для досягнення заздалегідь задекларованих результатів. Також науковець вважає, що організувати якусь діяльність означає створити планомірні умови для її здійснення, упорядкувати роботу кожного суб'єкта такої діяльності [126, с. 169-174].

Що ж до організаційної функції, то як відзначає В. М. Плішкін, вона спрямована на формування у системі відповідних відносин і підтримання їх на належному рівні. Ця функція реалізується за допомогою проектування організаційних структур, утворення системи інформації, підбору, розстановки, навчання та підготовки кадрів, координування діяльності та інших видів забезпечення. Одночасно науковець акцентує, що організаційна функція може бути представлена однією із ключових функцій управління, тобто як цілеспрямована діяльність, спрямована на упорядкування стану тих чи інших соціальних утворень. Дана функція формує організаційні зв'язки, що призводять до створення різних рівнів управління в правоохоронних органах та відповідної системи інформації [76, с. 96-97].

З огляду на вищезазначене слід підкреслити, що організаційна функція це діяльність, яка спрямована на упорядкування відносин у конкретній системі управління, формування організаційної структури та встановлення постійних і тимчасових зв'язків між усіма її складовими. Успішна реалізація цієї функції, пов'язана із застосуванням безпосереднього впливу на об'єкта управління, для

досягнення раніш сформульованих цілей конкретних систем, а також одержання відповідних результатів.

На практиці аналітична та організаційна функції нерозривно пов'язані, що зумовлює у багатьох суб'єктах публічної адміністрації створення єдиного структурного підрозділу, який є основним виконавцем цих функцій. Як було відзначено у попередніх підрозділах дисертації нормативно-визначений зміст обох функцій дозволяє вести мову саме про організаційно-аналітичну функцію управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. На наявність такої функції вказується й у наукових дослідженнях. Зокрема, свого часу В. М. Плішкін до основних функцій штабних підрозділів органів внутрішніх справ відносив організаційно-аналітичну. Про важливість цієї функції безпосередньо свідчить й назва відповідних підрозділів поліції.

Крім того, важливою є й мета реалізації організаційно-аналітичної функції. Н. П. Дяченко відзначає, що організаційно-аналітична функція це діяльність, що передбачає створення оптимальних умов задля задоволення потреб та реалізації службових обов'язків органами державної влади та правоохоронними органами на основі формування та використання наявних ресурсів [122]. У контексті зазначеного слід відзначити, що метою реалізації організаційно-аналітичної функції є створення умов для прийняття ефективних управлінських рішень та їх реалізації, передусім за допомогою планування та контролю за виконанням.

Сукупність дій, що складають основний зміст організаційно-аналітичної функції закріплено у відомчих нормативно-правових актах. Однак, зважаючи, передусім, на неможливість (та й недоцільність) нормативного врегулювання усієї діяльності суб'єктів публічної адміністрації, особливо якщо це стосується саме організаційних аспектів, такий перелік вважати вичерпним не слід. Тому аналіз змісту цієї функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України буде ґрунтуватися як на нормах наказів НП України та МВС України, так і на загальнотеоретичних дослідженнях адміністративно-правових та управлінських засад організаційно-

аналітичного забезпечення діяльності правоохоронних органів. Такий підхід зумовлений і результатами опитування працівників поліції. Так, рівень правового забезпечення діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України з питань організаційно-аналітичної діяльності як високий оцінили лише 12% опитаних (Додаток І).

У Типовому положенні організація аналітичної роботи поділена на два основні напрямки – підготовка аналітичних матеріалів та проведення аналітичних і кримінологічних досліджень. Щодо першого напрямку, то до таких матеріалів віднесено підготовку комплексної оцінки криміногенної ситуації на території обслуговування за півріччя і рік; узагальнених матеріалів за підсумками роботи колегій та нарад керівництва органів і підрозділів поліції; аналітичних довідок про оперативну обстановку на території обслуговування та заходи, що вживаються органами та підрозділами поліції, з метою зміцнення правопорядку; доповідних записок керівництву органів та підрозділів поліції з проблемних питань їх діяльності.

Аналіз практичної діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України дозволяє стверджувати, що цьому напрямку організаційно-аналітичної функції приділяється достатньо багато уваги. Комплексна оцінка криміногенної ситуації, підготовлена цими підрозділами використовується як для звітування на загальнодержавному рівні, так і на місцевому. У Звіті Національної поліції України про результати роботи у 2021 році проаналізовано: які фактори мали негативний вплив на криміногенну ситуацію в Україні (продовження збройної агресії Росії проти України на частині території Донецької та Луганської областей, що вимагає значних витрат людських та матеріальних ресурсів, гальмує економічний розвиток Донбасу та держави загалом, сприяє незаконному обігу зброї; міграційна криза на кордоні Білорусі з Литвою, Польщею і Латвією; низькі темпи економічного розвитку держави, збереження значного тіньового сектору економіки, що його гальмує; загроза зростання рівня безробіття тощо), які

чинники сприяли зменшенню криміногенного потенціалу суспільства (поширення пандемії COVID-19 в Україні та інших країнах світу, яке негативно вплинуло на всі сторони життєдіяльності суспільства, але внаслідок тимчасового обмеження соціальної активності та мобільності населення об'єктивно зменшило можливості для вчинення кримінальних правопорушень; стабілізація і укріплення національної валюти; активна протидія Національної поліції організованій злочинності, так званим «зłodіям у законі», зменшенням їх злочинного впливу на кримінальну ситуацію), рівень довіри населення до поліції, стан та структура окремих правопорушень, виконання пріоритетних завдань поліцією та інші [127]. Прикладом аналітичної роботи відповідних підрозділів на місцевому рівні є Інформація на сесію міської ради «Про стан криміногенної ситуації на території міста Кам'янське у 2020 році та хід виконання Кам'янським відділом поліції ГУНП в Дніпропетровській області Комплексної програми забезпечення публічного порядку та публічної безпеки», в якій надано порівняльні аналітичні дані щодо найбільш поширених для цього регіону кримінальних та адміністративних правопорушень, заходи реагування на них підрозділами поліції, проблемні аспекти діяльності цих підрозділів [128].

Така звітна інформація, як правило, супроводжується окремими аналітичними довідками та наочними ілюстраціями. Як приклад, управлінням організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування ГУНП у Львівській області на підставі матеріалів управління превентивної діяльності ГУНП було підготовлено аналітичну довідку про результати роботи блоку превентивної діяльності впродовж 2021 року, в якій проаналізовано стан розкриття кримінальних правопорушень, злочинності в публічних місцях, аварійності, адміністративно-правозастосувальної діяльності, а також вжиття заходів щодо попередження та протидії домашньому насильству, профілактичної роботи з особами, звільненими з місць позбавлення волі, взаємодію громадських формувань з охорони громадського порядку з територіальними підрозділами ГУНП у Львівській області, забезпечення

публічного порядку та безпеки під час проведення масових заходів та заходи щодо стабілізації криміногенної ситуації [129].

Що ж до іншого, нормативно-закріпленого напрямку аналітичної роботи досліджуваних підрозділів – організація та проведення спільно з органами та підрозділами поліції аналітичних та кримінологічних досліджень із актуальних питань забезпечення публічної безпеки та порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності, то щодо неї слід відзначити відсутність значної активності. Більше уваги підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України зосереджують на узагальненні, аналізі та підготовці отриманої інформації, а ініціювання та проведення аналітичних та кримінологічних досліджень або окремих випадках здійснюють за вказівкою керівництва ГУНП, або виступають співвиконавцями з ініціативи інших суб'єктів. Такими суб'єктами, передусім, є заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання та науково-дослідні установи системи МВС України. Однак, системності ця діяльність та співпраця немає. У зв'язку з цим доцільним є внести зміни до Типового положення, передбачивши виконання організаційно-аналітичної функції у тому числі й шляхом організації і проведення спільно із підрозділами ГУНП, закладами вищої освіти із специфічними умовами навчання, науково-дослідними установи МВС України аналітичних та кримінологічних досліджень з актуальних питань забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності. Внесення цих змін актуалізує зазначений напрямок роботи саме на рівні ГУНП і дозволить залучати освітні та наукові установи не лише для, як правило, загальнодержавних досліджень Департаменту організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України (як це передбачено пп. 11 п. 1 розділу III Положення про Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України [45]),

але й для досліджень регіональних особливостей злочинності та діяльності щодо її протидії.

Організаційні дії як елементи організаційно-аналітичної функції у Типовому положенні не систематизовані. Вони стосуються як організаційного забезпечення діяльності колегії та нарад керівництва органів поліції, організаційно-методичне забезпечення, так й організації і проведення відповідно до планів нарад та семінарів, так і контролю за виконанням запланованих заходів. При цьому, аналіз змістовних характеристик нормативно-закріплених завдань, функцій, прав підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України дозволяє стверджувати, що основний акцент в реалізації ними організаційно-аналітичної функції зроблено на плануванні та контролі за виконанням.

Так, відповідно до Інструкції з організації планування в системі Національної поліції України, затвердженої наказом Національної поліції України від 24 грудня 2015 року № 202, організація роботи з планування діяльності в системі поліції, методичного забезпечення планування, контролю за станом виконання заходів, визначених планами, покладається на підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, а в разі їх відсутності на визначених працівників [107].

Планування є важливою складовою майже усіх управлінських процесів у діяльності НП України. Воно у повній мірі дозволяє розробити, ухвалити та виконати управлінські рішення у відповідності до нагальних потреб і викликів сучасності. Реалізація таких заходів в управлінській сфері отримало назву «планування діяльності».

Ефективність реалізації поставлених перед НП України завдань залежить так само і від застосування управлінських прийомів, методів та засобів керівниками підрозділів (органів) поліції. Особливості планування в НП України обумовлені специфічною сферою діяльності, впливом норм внутрішніх статутів, правил, інструкцій та інших нормативно-правових актів, а також трансформаційними процесами, які відбуваються у повсякденному житті.

При цьому слід відзначити, що не в усіх випадках планування здійснюється системно. Як недоліки під час проведення підсумкових нарад відзначають відсутність повної та якісної реалізації запланованих заходів виконавцями (співвиконавцями), виконання індикаторів у встановлені строки, а також неналежний контроль з боку підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України [86, с. 121-127].

Загалом, слово «план» походить від латинського слова «planum», що у перекладі означає «площина, рівне місце». Спочатку цей термін використовувався на позначення креслення, що характеризує певну ділянку в масштабі площини. Потім його стали застосовувати для опису завдань, реалізація яких передбачає систему взаємозв'язаних дій, показників та розрахунків [130, с. 67]. У відповідності до Інструкції з організації планування в системі Національної поліції України, затвердженої наказом НП від 24 грудня 2015 року № 202, план це заздалегідь накреслена програма заходів, що передбачає порядок, обсяг, термін їх здійснення та виконавців [107]. У загальному значенні це поняття вживається як кількісне відображення цілей та розробка шляхів їх досягнення.

Відомий американський вчений у сфері управління П. Друккер, підкреслив, що результативність є наслідком того, що «робляться потрібні та правильні речі». А ефективність – наслідок того, що «ці речі створюються правильно» [131, с. 65]. Планування в цьому випадку виконує велику роль, вирішуючи питання про те, якими повинні бути цілі організації, що повинна робити організація і як це робити. Саме за допомогою планування керівництво установи прагне встановити основні напрями для прийняття рішень, які забезпечать цей процес як єдине ціле [82, с. 65].

Відповідно до чинних відомчих нормативних актів, а саме Інструкції з організації планування в Міністерстві внутрішніх справ України, затвердженої наказом МВС від 14 листопада 2016 року № 1208 [132] та Інструкції з організації планування в системі Національної поліції України, затвердженої наказом НП від 24 грудня 2015 року № 202 [107], планування

процес складання планів, що становить собою сукупність послідовних дій: збирання, систематизація та аналіз вихідної інформації (у тому числі пропозицій виконавців плану), підготовка проекту плану, його узгодження із відповідальними виконавцями і співвиконавцями, затвердження плану, доведення плану до виконавців і співвиконавців [86, с. 121-127].

На думку В. М. Плішкіна, планування закладає основи майбутньої роботи з урахуванням різнорідних факторів, які впливають на розвиток самої системи та на умови її діяльності [76, с. 95]. Поділяємо також позицію В. В. Сокурєнка, що планування являє собою обґрунтування напрямів і форм розвитку організації, способів досягнення цих параметрів з урахуванням внутрішніх можливостей їх взаємозв'язку із зовнішнім середовищем [133, с. 103]. При цьому планування містить розробку системи заходів, спрямованих на досягнення поставлених цілей, та об'єднує в собі функції цілепокладання, прогнозування (включаючи аналіз), прийняття рішень. Воно складається з розробки й конкретизації заходів, визначення етапів, термінів, методів і способів здійснення керівних впливів суб'єкта на структуру, динаміку та кінематику об'єкта (системи) і необхідний для коригування природного руху (поведінки, діяльності) та надання об'єкту (системі) якостей або станів, необхідних для досягнення мети [134, с. 73].

На підставі окреслених позицій, вважаємо, що сутність планування як складової функції організаційно-аналітичного забезпечення підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України полягає в обґрунтуванні цілей та шляхів їх досягнення на основі виявлення комплексу завдань та робіт, а також у визначенні ефективних методів, способів і ресурсів, необхідних для виконання запланованих завдань. Планування є ключовою ланкою та організаційним початком всього процесу реалізації завдань підрозділів (органів) поліції [86, с. 121-127].

Зараз у процесі організаційно-штатних змін підрозділів (органів) поліції особливого значення набуває процес річного планування. У цьому контексті слід підтримати позицію В. Г. Пасічник, що планування являє собою

систематизовані та формалізовані зусилля усієї організації, спрямовані на оформлення їх у вигляді стратегічних планових документів різного типу [135, с. 85]. Вважаємо, що мета річного планування для підрозділів (органів) НП України полягає, насамперед, у визначенні й аналізі суб'єктивних та об'єктивних проблем, з якими стикається система поліцейських органів і підрозділів, встановленні шляхів їх вирішення та пріоритетних напрямків удосконалення [86, с. 121-127].

В органах НП України, як правило, цей вид планування відбувається у Плані основних заходів Національної поліції України на відповідний рік [136]. Як уже було відзначено, план основних заходів підрозділу (органу) поліції розробляється відповідно до пріоритетних напрямів роботи поліції. Із метою реалізації завдань і функцій МВС та НП України, їх подальшого розвитку, забезпечення належного спрямування і координації діяльності відповідних підрозділів (органів), план основних заходів повинен містити такі розділи: преамбула, організаційні заходи, практичні заходи, взаємодія з громадськістю, взаємодія з органами місцевого самоврядування, діяльність у сфері міжнародного співробітництва, робота з кадрового, фінансового, матеріально-технічного та ресурсного забезпечення [107].

Зокрема, у преамбулі має міститися аналіз криміногенної ситуації у регіоні, тенденції її розвитку, аналіз причин, що впливають на її показники, проблемні питання та шляхи їх вирішення, а також пріоритетні напрямки роботи та основні завдання на період, що планується. Основним являється те, що між пріоритетами діяльності, завданнями на наступний плановий період та аналізом тенденцій розвитку криміногенної ситуації в регіоні, причин, що впливають на її формування, повинен простежуватися причинно-наслідковий зв'язок [86, с. 121-127].

Кожен розділ плану повинен містити завдання, що відповідають меті розділу. Завдання повинні характеризуватись глобальністю та пріоритетністю. Заплановані заходи мають розкривати зміст завдань, спрямовуватись на їх виконання, а також логічно із ними узгоджуватись [86, с. 121-127].

У відповідності до Інструкції з організації планування в системі Національної поліції України, затвердженої наказом НП України від 24 грудня 2015 року № 202, організація виконання планів та контроль за їх виконанням покладається на підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України [107]. Варто зазначити, що організація контролю за своєчасною реалізацією планів у системі поліції здійснюється відповідно до вимог нормативно-правових актів МВС та НП України, зокрема у відповідності до Інструкції з організації контролю за виконанням документів у Національній поліції України, затвердженої наказом МВС від 13 червня 2016 року № 503 [106].

Основним недоліком в організації роботи з планування діяльності в системі поліції являється невідповідність завдань реальним потребам і вимогам суспільства. При формуванні та затвердженні плану основних заходів підрозділів (органів) поліції, підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України подекуди не дотримуються вимог п. 2.2. розділу III «Вимоги до планів» Інструкції з організації планування в системі Національної поліції України, затвердженої наказом НП від 24 грудня 2015 року № 202, так-як у більшості випадків, перелік заходів не є вичерпним та достатнім для повного виконання завдань. У планах містяться заходи, що дублюють вимоги законодавчих та інших нормативно-правових актів, які стосуються завдань і повноважень поліції, оскільки вони, по суті, не розкривають їх зміст, а являються поточною роботою підрозділів (органів) поліції [86, с. 121-127].

У назвах запланованих заходів підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України часто допускають помилки, застосовуючи абстрактні за змістом слова, наприклад «посилити роботу», «удосконалити основні напрямки діяльності», «тримати на особистому контролі» тощо. Зазначені формулювання створюють широке поле для зловживань з боку виконавців (співвиконавців) та їх безпосередніх керівників [86, с. 121-127].

Також, не визначається для кожного заходу конкретний індикатор (декілька індикаторів) виконання, який характеризує ступінь реалізації завдань. У такому випадку можуть використовуватися застарілі чи спотворені офіційні дані та інформація, що у свою чергу призводить до помилок у визначенні мети планування [86, с. 121-127].

Слід також зазначити, що при формуванні підрозділами організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України конкретних заходів часто спостерігається не врахування оцінки умов і результатів діяльності, а також можливих змін функціонування, у тому числі статистичних даних, що стосуються сфери діяльності поліції; оцінки оперативної обстановки з визначенням завдань на майбутній період; прогнозу умов та результатів функціонування; документів перевірок діяльності підрозділів (органів) поліції; аналізу окремих питань стану правопорядку та діяльності поліції, аналізу соціально-економічної ситуації в країні або в окремому регіоні; думки громадськості щодо діяльності поліції, криміногенної ситуації в країні або окремому регіоні, чинників, що впливають на її стан, а також повідомлення у засобах масової інформації із зазначених питань; наукових рекомендацій та узагальненого практичного досвіду, що є необхідними для правильної оцінки змін у стані злочинності, вибору ефективних форм і методів організації роботи органу (підрозділу) поліції тощо [86, с. 121-127].

Доцільно було б запровадити в підрозділах (органах) поліції практику щодо формування окремих планів (залежно від напрямку роботи), для забезпечення деталізації виконання більш конкретних заходів. Тоді у процесі роботи розроблятимуться внутрішньоузгоджені документи, без протиріч між структурними елементами плану основних заходів підрозділу (органу) поліції. Це дасть можливість особовому складу поліції виконати заплановані завдання у повному обсязі, і тоді їх цілі будуть мати матеріальне вираження та можливість перевірки їх досягнення [86, с. 121-127].

У відповідності до розділу VIII «Контроль за виконанням планів» Інструкції з організації планування в системі Національної поліції України,

затвердженої наказом НП від 24 грудня 2015 року № 202, організація контролю за своєчасною реалізацією планів у системі поліції покладається на підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, відповідного керівника органу (підрозділу) поліції і здійснюється згідно вимог нормативних актів апарату НП України з організації контролю [107].

Виходячи із змісту Інструкції з організації контролю за виконанням документів у Національній поліції України, затвердженої наказом МВС від 13 червня 2016 року № 503, контроль за виконанням документів у поліції, – це діяльність, спрямована на забезпечення належного та вчасного виконання документів, яка включає в себе: постійний моніторинг стану виконання завдань шляхом отримання від виконавців відповідної попередньої та підсумкової інформації, а також контролю за дотриманням попередніх та кінцевих термінів, установлених для виконання документів; перевірку досягнутих результатів та співставлення їх з результатами, які передбачено отримати під час виконання поставлених завдань [106].

Однак, варто зауважити, що висновки підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України за результатами перевірок (інспектувань) з питань планування повинні ґрунтуватися виключно на оцінці практичної реалізації завдань, з урахуванням бюджетного фінансування та програм міжнародної допомоги, а не на наявності відміток, правильності оформлення звітних документів та кількості винесених на розгляд нарад питань [86, с. 121-127].

У контексті зазначеного, вважаємо, що планування виступає одним із важливих напрямків реалізації функції організаційно-аналітичного забезпечення. На нашу думку, планування діяльності підрозділів (органів) поліції – це процес прийняття (ухвалення, затвердження) акту планування, який являє собою управлінське рішення, виражене в особливій формі із формальними зовнішніми ознаками та конкретним кінцевим результатом [86, с. 121-127].

Основними рисами планування в підрозділах (органах) поліції є такі : це стадія управлінського процесу; її структурні елементи виступають як логічно послідовні дії, що спрямовані на досягнення мети; визначення переліку завдань, спрямованих на реалізацію запланованих заходів, а також їх послідовності; встановлення виконавців (співвиконавців) запланованих заходів, а також конкретних термінів їх реалізації; розподіл фінансових, матеріально-технічних і кадрових ресурсів; формальне зовнішнє вираження управлінського рішення та конкретний кінцевий результат [86, с. 121-127].

Вважаємо, що завдання та заходи підрозділів (органів) поліції повинні плануватись суб'єктами планування виключно з урахуванням вимог і потреб суспільства, фінансових, технічних та людських ресурсів, результатів вивчення стану справ у цій сфері, а також на підставі наданої реалістичної оцінки часу для їх реалізації виконавцями (співвиконавцями). Постійний моніторинг підрозділами організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України стану виконання завдань шляхом отримання від виконавців відповідної попередньої та підсумкової інформації, дасть змогу в повній мірі реалізувати управлінське рішення [86, с. 121-127].

Як свідчить аналіз діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, рівень організаційно-аналітичної роботи в окремих випадках потребує покращення, оскільки оцінка оперативної обстановки переважно ґрунтується лише на статистичних даних, що не у повному обсязі відображає реальний стан у регіоні [86, с. 121-127].

На жаль, на сьогодні немає єдиного нормативно-правового акту, в якому було б визначено місце, завдання, функції, права та обов'язки підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України у загальній системі організаційно-аналітичного забезпечення. Відсутність єдиних вимог до реалізації організаційно-аналітичної роботи знижує роль організаційного фактора, не дозволяє достатньою мірою здійснювати управлінський вплив на підконтрольних об'єктів [86, с. 121-127].

Крім того, у зв'язку з прийняттям Положення про Департамент головної інспекції Національної поліції України, затвердженого наказом НП України від 28 квітня 2021 року № 337, частково нівелюються контрольні функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України [137]. Зокрема, згідно п. 7 розділу II «Функції Департаменту» цього Положення підрозділи головної інспекції НП України здійснюють, у разі службової необхідності, вибіркового моніторинг вхідних дзвінків, що надходять телефоном за скороченим номером екстреного виклику поліції «102» і на інші службові телефони органів (підрозділів) поліції, у межах компетенції контролюють оперативність реагування на них диспетчерами та оперативними черговими чергової служби, а також слідчо-оперативними групами, нарядами поліції та іншими поліцейськими [137]. Окрім цього, відповідно до п. 10 розділу II «Функції Департаменту» підрозділи головної інспекції НП України здійснюють, у межах компетенції, моніторинг та оцінювання службової діяльності органів (підрозділів) поліції, пов'язаної з дотриманням установленого порядку реагування на заяви і повідомлення про кримінальні та адміністративні правопорушення, інші події, а також введення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події [137].

Проте даними функціями у підрозділах організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, відповідно до Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, затвердженої наказом МВС України від 27 квітня 2020 року № 357, наділені старший зміни працівників підрозділу «102» та старший зміни диспетчерів. Адже старший зміни працівників підрозділу «102» готує інформацію про кількість одержаних упродовж чергування заяв і повідомлень осіб за скороченим номером «102», утрачених дзвінків, повторних повідомлень, навантаження на працівників за добу, а також здійснює перевірки за скаргами і заявами осіб щодо

неналежного виконання службових обов'язків працівників чергової зміни підрозділу «102» [2]. Водночас старший зміни диспетчерів повинен уживати заходів щодо усунення недоліків, допущених під час здійснення реагування на правопорушення або події та інформувати оперативного чергового ГУНП про надходження скарг громадян на дії/бездіяльність працівників поліції, порушення їх прав і свобод, повторних звернень щодо неналежної організації реагування поліцейських на правопорушення або події та вживати заходів щодо усунення наявних недоліків [2].

З огляду на вищенаведене, вважаємо, що часткове дублювання функцій між структурними підрозділами НП України негативно впливає на реалізацію завдань, які покладені на органи та підрозділи поліції чинним законодавством. На нашу думку, постає необхідність удосконалити на нормативному рівні перелік функцій, якими повинні бути наділені підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України.

Оскільки успішне розв'язання завдань у сфері організаційно-аналітичного забезпечення потребує постійного аналізу факторів, що впливає на стан оперативно-службової діяльності. Це передбачає, у свою чергу, проведення безперервного збирання інформації про діяльність органів і підрозділів поліції, її результати та середовище функціонування. Організаційно-аналітична робота служить засобом виявлення і оцінки значущості виникаючих перед конкретним органом проблем. Організаційно-аналітична робота забезпечує виявлення часткових проблемних ситуацій, формування та з'ясування конкретних проміжних цілей управління, вибір основних напрямів діяльності, визначення та оцінку окремих дій для досягнення цілей.

Крім цього, оцінювання функціонування органів і підрозділів НП України свідчить про відсутність дієвої системи збору, накопичення, обробки та використання інформації про стан оперативної обстановки. Так-як висновки стану оперативної обстановки часто базуються тільки на порівнянні цифрових показників, без обліку їх взаємозалежності між собою і з факторами зовнішнього середовища та функціонування, відсутності чітких пропозицій, що

були б спрямовані на підвищення ефективності оперативно-службової діяльності.

Тому ми вважаємо, що управління органами та підрозділами НП України не можливе без прямого та зворотного зв'язку, без обміну інформацією, тобто без комунікації. Оскільки жодна ефективна система не в змозі функціонувати без аналітики, яка дозволяє впливати на будь-які процеси в регіоні, у тому числі на стан криміногенної ситуації.

Отже, функцію організаційно-аналітичного забезпечення підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України слід розглядати як діяльність, яка включає в себе комплекс заходів щодо отримання та аналізу інформації для прийняття чи корегування управлінських рішень, планування, організаційно-методичного забезпечення, контролю з метою створення умов для виконання органами та підрозділами Національної поліції своїх завдань.

Вважаємо, що для забезпечення своєчасного та якісного виконання завдань, які покладені на органи та підрозділи поліції, організаційно-аналітичне забезпечення повинно бути закріплено на нормативно-правовому рівні у такому вигляді:

- дослідження та комплексна оцінка оперативної обстановки на території обслуговування;
- організація та проведення спільно з іншими суб'єктами аналітичних досліджень з нагальних проблем боротьби зі злочинністю, забезпечення особистої безпеки громадян, захисту їх прав і свобод, а також законних інтересів;
- підготовка практичних заходів і рекомендацій щодо боротьби зі злочинністю та удосконалення оперативно-службової діяльності підрозділів;
- підготовка матеріалів і проєктів управлінських рішень за підсумками роботи засідань колегії та оперативних нарад керівництва органів і підрозділів НП України;

- оформлення аналітичних матеріалів про оперативну обстановку в регіоні та заходів, які вживаються структурними підрозділами з метою зміцнення дисципліни та законності;

- підготовка узагальнених матеріалів для органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, а також правоохоронних органів про стан боротьби зі злочинністю та охорони публічного порядку на території обслуговування;

- розроблення проєктів комплексних програм удосконалення оперативно-службової діяльності органів і підрозділів НП України, а також формування планів роботи колегії, спільних заходів з органами виконавчої влади, місцевого самоврядування та іншими правоохоронними органами;

- вивчення, здійснення та узагальнення практики планування в органах і підрозділах НП України, а також методичне забезпечення їх діяльності;

- здійснення контрольних заходів щодо стану дотримання виконавської дисципліни органами та підрозділами НП України;

- координація діяльності органів і підрозділів НП України стосовно формування та реалізації заходів реагування на зміни в оперативній обстановці, комплексних програм і планів роботи, а також підготовки аналітичних матеріалів;

- надання комплексної організаційної, методичної та практичної допомоги органам і підрозділам НП України;

- узагальнення та розповсюдження передового досвіду, контроль за його введенням у практичну діяльність. Видання інформаційно-аналітичних оглядів і листів.

Загалом реалізація функцій та завдань, що покладаються на органи та підрозділи НП України, вимагає вжиття управлінських заходів і постійного контролю з боку керівництва та підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативне реагування НП України [87, с. 148-151].

Контроль, як один із напрямків функції організаційно-аналітичного забезпечення, у більшій мірі, пов'язаний із постійною перевіркою стану виконання та результатів будь-якої діяльності, з метою своєчасного усунення недоліків і підвищення ефективності діяльності конкретного органу чи підрозділу [87, с. 148-151].

У науковій літературі ми часто зустрічаємо випадки, коли розмежовують поняття «контроль» і «контрольна діяльність». Як зазначає Ю. В. Гаруст, розрізнення цих понять є недоцільним, так-як це суперечить змісту визначення вищезазначених категорій. Науковець вважає, що до обох цих термінів ставляться однакові вимоги. Зокрема, а) підзаконність, тобто контроль має здійснюватися у межах суб'єктів і об'єктів управління та конкретних законних і підзаконних приписів; б) регулятивність, тобто повинен мати постійний характер здійснення; в) своєчасність, тобто має здійснюватись вчасно, що водночас підвищує ефективність його реалізації; г) відкритість, тобто його результати повинні бути доступними, для всіх хто хоче з ними ознайомитись; д) всебічність, тобто повинен охоплювати всі напрямки діяльності конкретного органу та підрозділу; е) об'єктивність, тобто повинен втілювати однорідні методи та способи перевірки для всіх підконтрольних суб'єктів [138, с. 12-13].

Проте, з даною точкою зору ми у повній мірі погодитись не можемо. Так-як, контроль втілює дещо статистичне значення, тоді як контрольна діяльність більше асоціюється зі динамічним процесом. Вважаємо, що контроль є ефективним способом забезпечення реального виконання управлінських рішень, а контроль діяльність це комплекс організаційних заходів суб'єкта управління по визначенню об'єктів і предметів контролю, термінів його проведення, а також методів і форм реалізації [87, с. 148-151].

Згідно Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві, затвердженого наказом МВС України від 22 січня 2016 року № 39, підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного

реагування здійснюють контроль за виконанням органами поліції Конституції України та інших законів України, указів Президента України та постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, актів Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів МВС, інших актів законодавства України [42].

Контрольна діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України спрямована на встановлення фактичних даних щодо об'єктів цього контролю з метою визначення їх відповідності тим правовим оціночним критеріям, які припускають застосування реальних одержаному результату заходів реагування у встановленому Законом порядку. У процесі реалізації контрольної діяльності підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України отримують інформацію щодо стану дотримання законодавства, забезпечення правопорядку, дисципліни та законності в органах та підрозділах [87, с. 148-151].

Відповідно до вимог Інструкції з організації контролю за виконанням документів у Національній поліції України, затвердженої наказом МВС України від 13 червня 2016 року № 503 контрольна діяльність включає в себе:

1. Постійний моніторинг стану виконання завдань шляхом отримання від виконавців відповідної попередньої та підсумкової відповіді, а також контролю за дотриманням попередніх та кінцевих термінів, установлених для виконання документів.
2. Перевірку досягнутих результатів та співставлення їх із результатом, які передбачено отримати під час виконання поставлених заходів.
3. Виявлення причин та умов, що призвели до невиконання, неналежного та (або) невчасного виконання документів, за виконанням яких здійснюється контроль, їх усунення та своєчасне інформування керівництва.
4. Проведення у разі потреби поглибленого вивчення і перевірки стану виконання документів із залученням відповідних органів і фахівців, заслуховування на нарадах відповідальних виконавців і їх керівників.

5. Підготовку пропозицій керівництву органу та підрозділу щодо застосування заходів дисциплінарного впливу до працівників, які порушують виконавську дисципліну.

6. Надання практичної допомоги органам і підрозділам поліції та окремим працівникам в організації контролю [106].

Однак, на нашу думку, метою контрольної діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України повинно бути не тільки виявлення недоліків у діяльності підрозділів і органів поліції, а й своєчасне попередження і покращення в роботі підконтрольного суб'єкта, зміцнення дисципліни та законності [87, с. 148-151].

Із метою удосконалення контрольної діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України, слід закріпити стадії контрольних заходів у Інструкції з організації контролю за виконанням документів у Національній поліції України, затвердженої наказом МВС України від 13 червня 2016 року № 503. Вважаємо, що контрольну діяльність варто поділити на такі стадії:

1. Підготовка до проведення контрольних заходів, що складаються з конкретних етапів: вибору об'єкта контролю, визначення предмету контролю, а також здійснення засобів та способів здійснення контролю; визначення осіб, які будуть здійснювати контроль; оформлення програми здійснення контрольних заходів.

2. Реалізація контрольних заходів, що складаються зі певних етапів: збір й аналіз інформації; співставлення зібраної інформації з реальним станом справ на об'єктах, які перевіряються.

3. Узагальнення підсумків контрольних заходів, які містять такі етапи: оцінка ефективності діяльності органів та підрозділів поліції; підготовка та ухвалення рішень за підсумками контролю; доведення його до адресата; надання допомоги підконтрольним суб'єктам; подальший контроль за виконанням рішень, що ухвалені за підсумками попереднього контролю [87, с. 148-151].

Також, за допомогою організаційно-аналітичної роботи як умови проведення якісних контрольних заходів здійснюється перевірка:

1) Офіційної статистики результатів службової діяльності органів і підрозділів поліції, а також заходів боротьби зі злочинність та їх результативність, основні показники діяльності тощо.

2) Спеціальних оперативних, криміналістичних та інших обліків, що ведуться правоохоронними органами.

3) Організаційно-розпорядчих документів, які створюються у процесі службової діяльності органів та підрозділів поліції, зокрема зі питань запобігання і попередження, знищення чи нейтралізації основних причин і умов злочинності.

4) Різноманітних відомостей про стан правопорядку та заходів його зміцнення, що оприлюднюються у засобах масової інформації [87, с. 148-151].

Контроль, як один із напрямків функції організаційно-аналітичного забезпечення є ефективним способом здійснення реального виконання управлінських рішень. Основне його призначення полягає не тільки у тому, щоб виявити недоліки у процесі службової діяльності органів і підрозділів поліції, а у випадку необхідності допомогти розробити та впровадити конкретні заходи щодо покращення результатів роботи, надати методичну допомогу у формуванні та ухваленні управлінських рішень. Проте, на нашу думку, кінцеві результати організаційно-аналітичної роботи залежать від певних факторів: 1) якості вихідної інформації; 2) кваліфікації виконавця-аналітика; 3) раціональності засобів та способів, які використовуються для аналізу та особливостей конкретного завдання, яке вирішує виконавець; 4) здібностей керівника, який приймає рішення, сприйняти кінцеві результати аналізу та його готовність використовувати ці результати при прийнятті управлінського рішення [87, с. 148-151].

Таким чином, дослідження змісту функції організаційно-аналітичного забезпечення дає змогу дійти висновку, що її призначення полягає не лише в тому, щоб на основі вивчення стану справ виявити недоліки в роботі, але й

знайти шляхи їх усунення, а у разі необхідності допомогти розробити та здійснити конкретні заходи щодо покращення ситуації, а також надати методичну допомогу у формуванні та прийнятті управлінських рішень [87, с. 148-151]. Тому суть організаційно-аналітичної функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України полягає в аналізі, плануванні, організаційно-методичному забезпеченні та контролі за виконанням планів територіальними органами, структурними (відокремленими) підрозділами НП України з реалізації державної політики у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку, охорони та захисту прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг.

2.2. Реалізація функції оперативного реагування

Безпечне середовище життєдіяльності людей як один із пріоритетів діяльності поліції забезпечується серед іншого й їх швидким і компетентним реагуванням на надзвичайні ситуації та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події, що загрожують особистій чи публічній безпеці [139].

Ще у річному звіті за 2021 рік Голови Національної поліції відзначалося, що основна мета поліції забезпечити людям відчуття безпеки: поліцейський завжди поруч і у потрібний момент оперативно прийде на допомогу [127]. Тому одним із важливих показників діяльності поліції виступає оперативність реагування на повідомлення про вчинені кримінальні, адміністративні правопорушення або події. Про це наголошувалося у документах НП у 2020 [140] та 2021 [127] роках. І як результат на думку більшості опитаних у 2021 році громадян служба «102» була однією з найбільш ефективних у своїй роботі серед інших підрозділів поліції [127].

Це ще раз підкреслює, що в сучасних умовах стрімкого зростання інформаційних потоків і дуже короткого терміну прийняття управлінських рішень, як у поточних (планових), так і в надзвичайних (позапланових) кризових ситуаціях, особливе місце посідають підрозділи організаційно - аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, до яких структурно належить й служба «102». Як вірно відзначає В. Негодченко, підрозділи організаційно - аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України посідають центральне місце в інформаційно-аналітичному забезпеченні органів поліції [141, с. 151], не менш важливу роль вони відіграють й у механізмі оперативного реагування на вчинення правопорушення.

Саме ці підрозділи наділені повноваженнями щодо забезпечення безпечного середовища й докладають значні зусилля, спрямовані на поліпшення криміногенної ситуації у відповідності до вимог Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, затвердженої наказом МВС України від 27 квітня 2020 року № 357 [2].

Працівники підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України в цілодобовому режимі забезпечують моніторинг оперативної обстановки, збір, накопичення, обробку і аналіз інформації, необхідної для підготовки та прийняття управлінських рішень, забезпечують введення ступенів готовності та спеціальних оперативних планів у ГУНП [10, с. 121]. У цьому контексті, слід погодитись із позицією В. М. Плішкіна, який оперативне реагування відносить основних функцій колишніх штабних підрозділів [76, с. 354], а зараз підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП.

Окрім цього, В. В. Середа та Ю. А. Хатнюк зазначають, що підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України посідають центральне місце в інформаційно-аналітичному

забезпеченні та системі оперативного реагування органів та підрозділів поліції, що охоплює також забезпечення обігу інформації. Це структурні підрозділи, що забезпечують і здійснюють, у межах своєї компетенції, функції та повноваження Національної поліції України з координації, аналізу, планування, контролю й узгодження дій територіальних міжрегіональних органів, територіальних (відокремлених) підрозділів поліції з реалізації державної політики у сфері забезпечення громадського порядку та безпеки, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, а також протидії злочинності [142, с. 191].

Відповідно до розділу III Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та областях, м. Києві та м. Севастополі, одним із завдань підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України є моніторинг оперативної обстановки на території обслуговування та організація реагування на її зміни [42]. Нами у підрозділі 1.3 дисертації було обґрунтовано доцільність внести зміни до Типового положення та визначити відповідну функцію як моніторинг оперативної обстановки та реагування на її зміни (оперативне реагування). У цьому контексті нормативно-правові акти визначають оперативне реагування як скоординовані дії окремих підрозділів НП (чергової служби, нарядів патрульної поліції, груп реагування патрульної поліції та інших нарядів), спрямовані на організацію невідкладного прибуття працівників поліції до заявника або на вказане місце події з метою припинення правопорушення, установлення особи та затримання ймовірного правопорушника, збереження слідів правопорушення, а також надання допомоги потерпілим особам у межах повноважень поліції [42]. При цьому слід відзначити, що чергова служба розуміється, передусім, як чергова частина ДОАЗОР, чергові частини (ситуаційні відділи) підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, чергові частини територіальних підрозділів ГУНП, старші інспектори-чергові

(інспектори-чергові) та помічники чергових секторів реагування патрульної поліції територіальних підрозділів ГУНП, які забезпечують безперервне та цілодобове виконання своїх завдань.

Так, на думку П. Б. Волянського, оперативне реагування полягає у поетапному здійсненні організаційних і управлінських заходів від планування реагування на надзвичайні ситуації, інформування, переведення органів управління і сил у вищі ступені готовності, безпосереднього управління ними, організація взаємодії і всебічної готовності до забезпечення безпеки людей [143, с. 4]. Також науковець зазначає, що основними завданнями управління та оперативного реагування є: підтримання високого рівня психологічного стану особового складу та постійної готовності до дій; завчасне планування заходів; безперервний збір та вивчення даних про обстановку на території обслуговування; своєчасне прийняття рішень та доведення їх до особового складу; організація та забезпечення безперервної взаємодії між особовим складом [143, с. 1]. При цьому слід відзначити позицію А. І. Семенченко, що при прийнятті управлінських рішень, у рамках оперативного реагування, важливими є такі параметри: швидкість реагування на динаміку характеристик та показників стану об'єкта управління; високий ступінь відповідальності за прийняття управлінського рішення; координація та взаємодія органів влади різного рівня; ефективні комунікації між державними службовцями щодо стану об'єкта управління за допомогою сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій [144, с. 3]. Також Ю. Я. Гладун і А. В. Ліпенцев трактують, що під оперативним реагуванням слід розуміти скоординовані дії працівників управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, які в цілодобовому режимі забезпечують моніторинг оперативної обстановки, збір, накопичення, обробку та аналіз інформації, необхідної для підготовки та прийняття управлінських рішень, а також введення ступенів готовності та спеціальних оперативних планів на території обслуговування [75, с. 121].

Таким чином, оперативне реагування як одну із функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України слід розглядати як діяльність щодо моніторингу оперативної обстановки, прогнозування, прийняття рішення та безпосередньої координації нарядів патрульної поліції, груп реагування патрульної поліції та інших нарядів з метою організації невідкладного прибуття працівників поліції до заявника або на вказане місце події [92, с. 107-114].

Так, на сьогоднішній день одним із пріоритетних завдань, які ставляться перед територіальними (міжрегіональними) підрозділами в регіоні є здійснення заходів, спрямованих на функціональну розбудову системи оперативного реагування, а також забезпечення її ефективності, що досягається налагодженою взаємодією операторів (інспекторів) відділу служби «102», інспекторів (диспетчерів) відділу диспетчерської служби, оперативних чергових Головного управління і територіальних (відокремлених) підрозділів поліції області, а також нарядів поліції [91, с. 46-50].

Згідно вимог Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, затвердженою наказом МВС України від 27 квітня 2020 року № 357 до основних обов'язків посадових осіб, які уповноважені здійснювати оперативне реагування на правопорушення або події належить:

1. Забезпечувати направлення на місця подій, незалежно від способу отримання інформації, сил і засобів поліції, необхідних для захисту прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною радою України, і сприяння їх реалізації.

2. Підтримувати у постійній готовності особовий склад до оперативного реагування на кримінальні та адміністративні правопорушення або події.

3. Орієнтувати наряди поліції про підготовку до вчинення можливого правопорушення, а також прикмети осіб, які їх учинили та об'єкти посягань.

4. Забезпечувати особисту безпеку громадян, захист їх прав, свобод і законних інтересів, запобігання правопорушенням та їх припинення, а також виявлення та затримання осіб, які їх учинили.

5. Здійснювати взаємодію з органами державної влади та місцевого самоврядування, а також з іншими правоохоронними органами, підприємствами, установами й організаціями всіх форм власності, з метою належного обміну інформацією.

6. Забезпечувати особисту безпеку працівників поліції, а також здійснювати організацію їх навчання щодо дій у типових та надзвичайних ситуаціях.

7. Здійснювати належне оперативне інформування чергових служб вищого рівня, а також інших органів державної влади та місцевого самоврядування, правоохоронних органів, установ і організацій всіх форм власності, до повноважень яких належить надання допомоги громадян, які звернулись із відповідною заявою або повідомленням про вчинення правопорушення [2].

Загалом строк оперативного інформування обчислюється з моменту надходження до органів і підрозділів поліції первинних відомостей про вчинення правопорушення або виникнення інших надзвичайних подій. Ураховуючи інформацію отриману від заявника (або інших джерел) про вид, ступінь, тяжкість чи наслідок правопорушення (надзвичайної події), часу, який минув після вчинення правопорушення, заяви (повідомлення) поділяються на такі, що:

1. Такі, що мають високий ступінь загрози особам та поліцейським - повідомлення категорії «Альфа».

2. Такі, що потребують здійснення негайного оперативного реагування - повідомлення категорії «Бета».

3. Такі, що відпрацьовуються в звичайному режимі - повідомлення категорії «Гамма».

4. Такі, що не потребують оперативного реагування - повідомлення категорії «Дельта» [2].

У відповідності до вимог Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, затвердженою наказом МВС України від 27 квітня 2020 року № 357, оперативне інформування - це єдина система збирання, аналізу та подання до чергової служби вищого рівня інформацію про вчинене правопорушення або подію, з метою організації контролю за встановленням і затриманням осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, а також оперативного реагування на надзвичайні ситуації [2]. На думку В. А. Кудінова, головна мета оперативного реагування - це своєчасне інформування керівництва, зацікавлених інстанцій держави про реальний стан оперативної обстановки в країні, динаміку злочинності в цілому в Україні та окремих її регіонах для прийняття ефективних управлінських рішень, що спрямовані на її покращення. Своєчасність проходження оперативної інформації, її обсяг та достовірність забезпечує негайне реагування на розвиток подій, дозволяє їх випередити або локалізувати, у тому числі із залученням представників інших правоохоронних органів [145, с. 61-62]. Також П. Б. Волянський додає, що підготовка якісних проєктів управлінських рішень, своєчасне проходження інформації, організація виконання та контроль за проходженням будь-яких відомостей - важлива умова ефективного управління взагалі та оперативного інформування зокрема [146, с. 107].

На нашу думку, однією з основних ознак оперативного інформування є надання можливості посадовим особам органам і підрозділам поліції отримати відомості вже з моменту прийняття повідомлення (заяви) про вчинене кримінальне та інше правопорушення, що необхідні для його розкриття по «гарячим слідам». Окрім цього, система оперативного інформування забезпечує постійне стеження за станом розкриття кримінальних правопорушень, у тому числі резонансних, а також ліквідацією наслідків надзвичайних подій.

Інструкцією з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, затвердженою наказом МВС України від 27 квітня 2020 року № 357, встановлений певний «порядок реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події, а також оперативного інформування в центральний орган управління поліції, міжрегіональних територіальних органах Національної поліції України, територіальних органах поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві, їх територіальних відокремлених підрозділах» [2].

Відповідно до вимог цієї Інструкції, під поняттям «відділ служби «102», варто розуміти «підрозділ, співробітники якого за допомогою автоматизованого робочого місця, оператора «102», системи Інформаційний портал Національної поліції України (ІПНП) у цілодобовому режимі здійснюють приймання екстрених викликів і реєстрацію повідомлень про правопорушення або події, що надходять телефоном за скороченим номером «102», а також за допомогою інших видів зв'язку» [2]. Зокрема, до них належать смс-повідомлення, електронна пошта, мобільні додатки та інші спеціалізовані програмно-технічні та технічні засоби. Варто зауважити, що приймання екстрених викликів здійснюється централізовано зі всієї території обслуговування відповідного органу поліції. Важливим є те, що кожен оператор відділу служби «102» має забезпечуватись автоматизованим робочим місцем та використовувати авторизований доступ до системи ІПНП [91, с. 46-50].

Згідно з вимогами з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України [2], одним із основних завдань операторів відділу служби «102» є прийом упродовж двох хвилин від заявника інформацію про правопорушення або подію та внести її до електронної картки АРМ «оператора 102» ІПНП. У цьому контексті варто відзначити позицію Я. С. Посохової, яка відзначає, що служба «102» забезпечує

виконання низки завдань: оптимізація нарядів поліції, скорочення часу реагування на повідомлення та дотримувannya якості реагування нарядами поліції [147, с. 257]. Окрім цього, згідно з вимогами цієї Інструкції [2], на оператора (інспектора) відділу служби «102» покладається низка інших завдань: у процесі розмови із заявником дотримуватись принципів професійної етики та моралі; у процесі прийняття повідомлення про правопорушення або подію, спілкуючись із заявником, одночасно вносити інформацію до системи ПНП; сформовані в ПНП відомості в електронному вигляді автоматично передавати для реагування працівникам поліції, уповноваженим реалізовувати реагування на правопорушення або події; у випадку пошкодження основних і резервних каналів передачі інформації в електронному вигляді відомості про правопорушення або подію передавати уповноваженим працівникам, використовуючи інші види зв'язку; після внесення всіх основних і додаткових даних до системи ПНП зберегти інформацію; у разі звернення на лінію «102» заявника мовою, якою не володіє працівник, ужити заходів щодо залучення іншого працівника, який володіє необхідною іноземною мовою, а також у випадку необхідності в режимі відеоконференції; невідкладно доповідати старшому зміни про надходження скарг на дії чи бездіяльність поліції, порушення їх прав і законних інтересів, повторних звернень щодо неналежної організації реагування працівниками поліції на повідомлення та внести відповідну інформацію до системи ПНП; у разі раптового переривання дзвінка негайно телефонувати заявнику для детального з'ясування обставин події чи правопорушення. Якщо заявник не відповідає на дзвінок і виникла підозра про вчинення стосовно нього протиправних дій (крики, шум, боротьби та інші ознаки), уносити до системи ПНП інформацію про те, що «зв'язок із заявником втрачено» та поставити відмутку «проінформовано чергового». Якщо адреса місця вчинення правопорушення чи перебування місця заявника невідома, проставити відповідний маркер на карті за місцем розташування підрозділу «102»; уносити до системи ПНП відомості про повідомлення підрозділів екстреної допомоги населенню за скороченим номером «112» («101», «103»

та «104») та передавати для реагування відповідним працівникам поліції або оперативно-диспетчерським службам інших органів державної влади та місцевого самоврядування, уповноваженим здійснювати організацію реагування на них; негайно проставляти відмітку «інформувати чергового» для здійснення відповідного реагування, якщо під час прийняття заяви або повідомлення стало відомо про те, що заявник або особа, яка вчинила правопорушення, перебуває в розшуку; якщо в заяві чи повідомленні йдеться про питання, що не належать до компетенції поліції та про певні дії, які не містять ознак правопорушення, звернення має інформаційно-консультативний характер або в ньому не викладено суті порушеного питання, заявник висловлює особисте ставлення до події, що відбувається, не називає своїх персональних даних, ввічливо роз'яснює заявнику його подальші дії тощо [2].

Отже, основна роль діяльності посадових осіб відділу служби «102» у системі оперативного реагування полягає у прийомі, опрацюванні та реєстрації заяв і повідомлень про правопорушення та події по всій території обслуговування. Це зі свого надає можливість вичерпно реалізувати пріоритетні цілі Уряду, що закладені у Програму діяльності Кабінету Міністрів України, що затверджена постановою від 12 червня 2020 року № 471 [148]. Відповідно до її вимог, людина, що потрапила у якусь біду (надзвичайну подію чи іншу життєву ситуацію, що загрожує її життю чи здоров'ю) отримує допомогу у будь-якому куточку країни [91, с. 46-50].

У звіті Голови Національної поліції України про основні результати роботи відомства у 2019 році, передбачено, що законодавчою ініціативою поліції є визначення місцезнаходження заявника на момент його звернення на лінію «102», аби швидше надати необхідну допомогу [149]. Водночас вважаємо, що зазначена вище ініціатива, має свої переваги та недоліки.

Однією з переваг є оперативність та своєчасність реагування на заяви та повідомлення громадян. Так, до прикладу, на практиці часто трапляються випадки, коли раптово переривається дзвінок заявника, який телефонував на

лінію «102» та у подальшому оператор не може встановити з ним зв'язок. Проте, під час попередньої розмови з громадянином, було чути крики, шум і боротьбу, які у свою чергу, дають достатні підстави вважати, що до особи застосовуються протиправні дії. Тому саме у таких випадках, удосконалення нормативно-правового та програмно-технічного забезпечення, що давало б можливість визначати місцезнаходження заявника, який зателефонував на лінію «102», призвело б до надання своєчасної та необхідної допомоги громадянам, скорочення терміну та поліпшення контролю за проходженням інформації від кол-центру «102» до конкретного виконавця, зменшення часу прибуття нарядів поліції на повідомлення про правопорушення і події [91, с. 46-50].

Як вірно зазначають Ю.Я. Гладун та А.В. Ліпенцев, удосконалена система управління дозволила б оптимізувати управління підрозділами поліції, підвищити ефективність нарядів поліції, слідчо-оперативних груп, чергових частин органів і підрозділів поліції, скоротити час реагування на заяви та повідомлення про громадян [75, с. 119-128].

Однак, трапляються ситуації, коли встановлення місцезнаходження заявника, який звернувся на лінію «102», може виступати як суттєвий недолік. Зокрема, особа, яка звертається на лінію «102» для того, щоб повідомити про кримінальне правопорушення, що готується чи вчиняється, однозначно не бажає розголошувати її персональних даних і місцезнаходження. І якщо зазначена вище ініціатива буде втілена у реальність, кількість таких звернень на лінію «102» одразу зменшиться, що зі свого боку призведе до низького розкриття кримінальних правопорушень [91, с. 46-50]. Окрім цього, встановлення місцезнаходження заявника без його згоди може розглядатись як порушення права на повагу до приватного життя, що задеклароване у Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [150]. Також, це може суперечити принципу конфіденційності інформації, який передбачений у Законі України від 13 січня 2011 року «Про доступ публічної інформації» [151], відповідно до якого визначення інформації конфіденційною є бажання фізичної

чи юридичної особи вважати певні відомості про неї чи інформацію, що знаходиться у її володінні, конфіденційною [91, с. 46-50].

З огляду на наведене вище, проаналізувавши всі «за» і «проти», пропонується, на законодавчому рівні визначити можливість встановлення місцезнаходження особи, яка звертається за допомогою на лінію «102», лише в окремих випадках. Зокрема, за її згодою, а також коли існує реальна загроза життю чи здоров'ю людини, в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [91, с. 46-50]. Ще однією із актуальних проблем у діяльності відділу служби «102» залишається впровадження посади психолога, який би надавав своєчасну та професійну підтримку особі, яка опинилась у складній життєвій ситуації, і звернулась за допомогою на лінію «102». Як доречно зазначає В. Я. Посохова, оператор відділу служби «102» перша посадова особа, яка контактує із заявником після стресової ситуації. Функціями оператора відділу служби «102» є не лише отримувати та повідомляти необхідні відомості, а й надавати емоційно-психологічну підтримку громадянину після зіткнення із проблемною ситуацією [147, с. 259]. Водночас у нормах Інструкції передбачено, що при надходженні повідомлень про факти вчинення домашнього насильства, злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості, а також інших злочинів, оператор відділу служби «102» зобов'язаний запитати у громадянина з оператором якої статті він бажає поспілкуватись [2]. Вважаємо, що саме у таких випадках психолог, завдяки своїй професійній компетентності, зможе надати своєчасну психологічну допомогу заявнику, що у свою чергу, впливатиме на швидкість та якість оперативного реагування органів та підрозділів Національної поліції [91, с. 46-50].

Як вже раніше зазначалось, підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України відіграють ключову роль у реалізації ефективного оперативного реагування на заяви та повідомлення громадян. Основна функція диспетчерів відділу диспетчерської служби підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного

реагування НП України полягає у централізованому управлінні усіма нарядами поліції, які безпосередньо реагують на вчинені правопорушення чи події. Автоматизована система управління являється основним засобом діяльності диспетчерів, що оптимізує діяльність підрозділів поліції, підвищує оптимальність роботи нарядів поліції, слідчо-оперативних груп, а також скорочує час реагування на заяви та повідомлення громадян. Вважаємо, що саме завдяки координації диспетчерів наряди патрульної поліції, групи реагування патрульної поліції, а також слідчо-оперативні групи діють більш злагоджено [91, с. 46-50].

Завдяки цій координації суттєво скорочується термін та покращується контроль за проходженням інформації від кол-центру «102» до основного виконавця, що призводить до реального зменшення часу прибуття нарядів поліції на місце події. Однак організаційні обмеження, зобов'язання, правила, а також очікування та переконання громадян, діяльність поліцейських також можуть перешкоджати цій функції захисту. Кількість і типи інцидентів, через які люди звертаються в поліцію, є величезними, і переважна більшість очевидно не може бути передана іншим організаціям або державним секторам без значних витрат ресурсів або коригувань. Однак, якщо поліція збереже ці обов'язки, вона також повинна визнати, як вона може більш ефективно вирішувати проблеми громади [91, с. 46-50.]. Тому, ефективна реалізація функції оперативного реагування потребує введення посади психолога у відділ служби «102», що дасть можливість, у свою чергу, покращити систему оперативного реагування, а також надавати якісні поліцейські послуги, які потребує суспільство та держава [91, с. 46-50].

Відділ служби «102» підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України структурний підрозділ, працівники якого у цілодобовому режимі за допомогою автоматизованого робочого місця у системі ПНП здійснюють прийняття екстрених викликів і реєстрацію повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або інші події. Відповідний підрозділ відіграє ключову роль

у здійсненні належного оперативного реагування на заяви та повідомлення громадян. Основна функція посадових осіб відділу служби «102» у системі оперативного реагування полягає у прийомі, опрацюванні та реєстрації заяв і повідомлень про правопорушення та події по всій території обслуговування [91, с. 46-50].

З метою забезпечення належного оперативного реагування на заяви та повідомлення громадян про кримінальні, адміністративні правопорушення або інші події запропоновано на законодавчому рівні визначити можливість встановлення місцезнаходження особи, яка звертається за допомогою поліції на лінію «102 в окремих випадках, зокрема за її згодою, у випадках реальної загрози життю та здоров'ю людини, в інтересах національної безпеки та економічного добробуту. Також ефективна реалізація функції оперативного реагування можлива при введенні у штатний розпис відділу служби «102» посади психолога, який надаватиме психологічну допомогу особам, які звернулись за допомогою до поліції [91, с. 46-50].

Отже, відділ служби «102» являється базовим елементом системи оперативного реагування на заяви та повідомлень громадян, адже саме від професійних та першочергових дій його посадових осіб залежить оперативність та якість реагування [91, с. 46-50].

Окрім цього, слід відзначити, що в Інструкції передбачено типовий перелік дій диспетчера після отримання повідомлення про кримінальне чи адміністративне правопорушення або іншу подію, що віднесені до категорій «Альфа», «Бета», «Гама» та «Дельта», що надає, у свою чергу, можливість здійснювати належне оперативне реагування.

Зокрема, згідно розділу III «Організація роботи підрозділів ГУНП та їх посадових осіб, уповноважених на прийняття і реєстрацію заяв і повідомлень про правопорушення або події та реагування на них», до основних обов'язків диспетчера належить:

1. Заступивши на добове чергування, перевірити технічний стан робочого місця та оргтехніки, документацію службового користування, ознайомитись

із оперативною обстановкою за попередню добу та з виконанням нарядами поліції завдань, реагування на які здійснюється під час перезмінки, та не завершених.

2. Перевірити кількість нарядів, які заступають на чергування, у відповідності до дислокацій зон оперативного реагування. У випадку виявлення недостатності нарядів поліції у зоні оперативного обслуговування та інших недоліків, повідомити оперативному чергового або старшому зміни, для подальшого інформування керівництва Головного управління Національної поліції в області.

3. У системі ПНП здійснювати перевірку готовності нарядів поліції до несення служби, які залучені до охорони публічної безпеки та порядку на території обслуговування, а також наявності певної кількості та працездатності планшетних пристроїв, відповідних даних внесених до системи ПНП уповноваженими особами, зокрема ПП старшого наряду поліції, абонентського номеру, режиму несення служби, номерний знак службового автомобіля. У випадку встановлення несправності планшетного пристрою, здійснювати зв'язок із нарядом поліції за допомогою наявних видів зв'язку.

4. Здійснювати особистий контроль за проставленням нарядом поліції відмітки в системі ПНП про тимчасову недоступність та незалучення його до обслуговування викликів, якщо наряд поліції, що несе службу, не може здійснювати реагування на кримінальні, адміністративні правопорушення або події через несправність транспортного засобу, виконання іншого службового завдання тощо [2].

Окрім цього, Інструкцією передбачений певний порядок дій диспетчера після отримання повідомлення про правопорушення або подію, які віднесені до категорій «Альфа», «Бета», «Гама» та «Дельта». Зокрема до алгоритму дій належить:

1. Після отримання від оператора відділу служби «102» електронної картки про вчинене правопорушення, у системі ПНП визначає наряд поліції, що буде здійснювати оперативне реагування.

2. Здійснює перевірку обсягу та повноти відомостей про правопорушення або подію, за необхідності з'ясовує у заявника необхідну додаткову інформацію, для забезпечення розкриття кримінального правопорушення по «гарячим слідам».

3. Здійснює контроль, завдяки можливостям системи ІПП, за своєчасним отриманням завдань нарядами поліції, що скеровані для здійснення оперативного реагування, а також виконання поставлених перед ними завдань.

4. Надає інформацію, у тому числі в системі ІПП, щодо обставин вчинення кримінального, адміністративного правопорушення або іншої події, прикмети правопорушників, а також напрямки їх відходу.

5. У випадку необхідності, направляє на місце події СОГ, інші наряди поліції, а також підрозділи екстреної допомоги населенню («102», «103», «104» тощо).

6. Забезпечує взаємодію та координацію, залучених до оперативного реагування на заяви та повідомлення про вчинення кримінального, адміністративного правопорушення або іншої події, нарядів поліції, для перекриття можливих шляхів відступу правопорушників та розкриття правопорушення по «гарячим слідам».

7. У випадку необхідності, після отримання інформації про виконання нарядом поліції завдання, дає поліцейським доручення щодо вжиття додаткових заходів, спрямованих на відпрацювання території обслуговування для розкриття правопорушення [2].

З огляду на вищенаведений алгоритм дій, вважаємо, що основний зміст оперативного реагування як однієї із функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України полягає у координації дій нарядів управління патрульної поліції, груп реагування патрульної поліції та інших нарядів [92, с. 107-114]. Метою такої координації є організація невідкладного прибуття працівників поліції до заявника або на вказане місце події з метою припинення правопорушення тощо [152, с. 53-57].

Однак, зміст оперативного реагування не вичерпується безпосередньою координацією поліцейських сил. Для ефективної координації необхідним є комплекс дій щодо моніторингу оперативної обстановки, прогнозування, прийняття рішення та контролю його виконання. Це дає можливість реалізовувати новий формат управління в умовах дефіциту часу та виникнення кризових ситуацій [92, с. 107-114].

У даному контексті слід відзначити позицію Р. І. Когута, який вважає, що автоматизована система управління підрозділами поліції підвищує ефективність діяльності нарядів поліції, СОГ, чергових частин та скорочує час реагування на повідомлення про злочин. Також науковець додає, що застосування інтелектуальної системи відеоспостереження, робота аналітиків у режимі он-лайн, посилення контролю з боку диспетчерів за належністю оперативного реагування на заяви та повідомлення про вчинення кримінальних, адміністративних правопорушень та інших подій дає можливість підрозділам організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування сприяти подальшому соціально-економічному розвитку, підвищенню захисту життя, здоров'я, власності від протиправних посягань та забезпечення життєдіяльності інфраструктури у державі в цілому [153, с. 87].

Також Ю. Я. Гладун та А. В. Ліпенцев зазначають, що підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України є одними з найважливіших технологічних осередків сучасного стратегічного управління, які представлені як організаційно-технічні комплекси, основою яких слугує програмне та організаційне забезпечення підтримки управлінських рішень на основі комплексного моніторингу оперативної обстановки та впливу на забезпечення публічної безпеки [75, с. 119-128].

При цьому науковці додають, що завдання, котрі вирішуються даними підрозділами, дозволяють диспетчерам та аналітикам істотно впливати на ухвалення найбільш ефективних управлінських рішень стратегічного рівня шляхом доведення до керівництва об'єктивної та реальної оперативної

інформації, а також прогнозування розвитку оперативної ситуації на території обслуговування [75, с. 119-128].

Ураховуючи те, що пріоритетним напрямком діяльності поліції визначено максимально швидке та якісне реагування на повідомлення громадян про кримінальні правопорушення та інші події, дане питання знаходиться на постійному контролі у підрозділах організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України.

До прикладу, інспекторами (диспетчерами) відділу диспетчерської служби УОАЗОР ГУНП у Львівській області здійснюється управління основними видами нарядів поліції на всій території Львівської області. Аналізуючи стан оперативного реагування на території Львівської області протягом січня 2022 року, встановлено, що в регіоні до реагування на добу в середньому заступало наступна кількість нарядів : 52 наряди груп реагування патрульної поліції (52 авто) або 70 % від запланованої кількості; 40 нарядів управління патрульної поліції (29 патруль по місту, 9 ОДДЗ, 2 ТОР); 35 екіпажі управління поліції охорони (32 - нарядів в денний час і 37 в нічний); 39 слідчо-оперативних груп (24 основних та 15 додаткових); 3 групи швидкого реагування батальйону поліції особливого призначення; 5 мобільних груп реагування сектору протидії домашньому насильству (Додаток Г).

У період з 01.01.2022 по 31.01.2022 операторами відділу служби «102» УОАЗОР ГУНП у Львівській області створено 45 тис. 875 електронних карток про правопорушення та події, з них 22 тис. 029 у подальшому скеровані до диспетчерської служби та до територіальних (відокремлених) підрозділів поліції області. На вказану кількість повідомлень інспекторами відділу диспетчерської служби відправлено 24 тис. 801 завдань для відпрацювання нарядам поліції.

Для організації реагування на зазначену кількість повідомлень громадян було залучено наряди поліції : УПП - 9680 рази (або 40,99 % від загальної кількості); ГРПП - 9243 рази (або 39,14 % від загальної кількості); УПО - 451 разів (або 1,91 % від загальної кількості); СОГ - 3338 разів (або 14,13 %

від загальної кількості); ДОП 1388 рази (або 5,88% від загальної кількості); БПОП 197 рази (або 0,83 % від загальної кількості) (Додаток Д).

Середній загальний час призначення диспетчерами на території Львівської області завдань нарядам поліції, у грудні 2021 року становив 01 хв. 47 сек. (до прикладу в аналогічному періоді 2020 року такий показник знаходився на рівні 01 хв. 44 сек.). Для порівняння по Україні у грудні 2021 року загальний час становить 05 хв. 18 сек. (Додаток Е).

Проведеним аналізом середнього часу обслуговування події (отримано завдання-виконав встановлено, що середній загальний показник у Львівській області знаходиться на рівні 1 год. 01 хв. 13 сек. (за аналогічний період минулого року 1 год. 00 хв. 47 сек.). Для порівняння по Україні у грудні 2021 року загальний час становить 54 хв. 47 сек. (Додаток Ж).

Окреслені у діаграмі дані в окремій частині відповідають вимогам Інструкції з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, затвердженої наказом МВС України від 27 квітня 2020 року № 357, а саме щодо своєчасного реагування основними нарядами (УПП та ГРПП) у межах міста (7-10 хв.) та сільській місцевості (20-40 хв.).

Однак проведенням моніторингом ІТС ПНП встановлено, що окремі працівники патрульної поліції, які залучаються до реагування, у системі ПНП, не проставляють вчасно відмітки про «ПРИБУТТЯ» на місце події, попри те, що час доїзду екіпажу поліції на місце події не перевищує рекомендованого часу прибуття екіпажу на місце події, а саме: у межах міста (до 7 хвилин - при перебуванні наряду в зоні оперативного реагування, до 10 хвилин - якщо залучено наряд з іншої (сусідньої) зони обслуговування), або ж навпаки вносять недостовірну інформацію щодо доїзду на адресу вказану заявником.

Разом з цим, подані дані вказують на негативну тенденцію збільшення часу прибуття нарядів у містах (7-10 хв.), зокрема це стосується міста Львова. Також з'ясовано, що вказані показники стали наслідком не тільки збільшенням

кількості заяв та повідомлень громадян, які надходять в поліцію, а також зміною транспортної інфраструктури та організації руху у місті Львові, помітним збільшенням приватного транспорту в такому, ремонт окремих вулиць, не контрольованим пасажиропотоком громадського транспорту.

Усе вказане суттєво впливає на процес оперативного реагування спеціальними службами міста. Схожа ситуація спостерігається й в інших адміністративно-територіальних одиницях України. Проведений аналіз емпіричного матеріалу дозволив виокремити основні недоліки, які впливають на якість оперативного реагування [92, с. 107-114].

Так, однією з причин цих порушень є недоліки управлінського характеру. Керівники територіальних відділів поліції повинні здійснювати постійний контроль за станом оперативного реагування у визначених адміністративно-територіальних зонах, надавати чіткі вказівки особовому складу щодо обов'язкового виїзду на відпрацювання повідомлень про вчинення кримінальних правопорушень та інших подій (насамперед повідомлення категорії «Альфа» та «Бета»). Недотримання цих вимог має наслідком зростання кількості скарг від громадян на діяльність працівників поліції, та зменшення рівня довіри населення до поліції [92, с. 107-114].

Також актуальним питанням під час здійснення організації реагування на повідомлення про правопорушення та інші події залишається стан використання логістичних пристроїв задіяними нарядами поліції. У багатьох випадках поліцейські, які перебувають у складі СОГ не авторизуються у планшетних пристроях з програмним забезпеченням, за допомогою якого здійснюється інформаційна взаємодія з інформаційними ресурсами системи ІПП, не проставляють вчасно відмітки про «прийняття» завдання, «прибуття» на місце події та його «виконання», а також не перевіряють актуальний стан їх перебування, як користувачів в системі ІПП, що призводить до суттєвого збільшення часу реагування на подію [92, с. 107-114].

Вважаємо, що для забезпечення належного реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні провипорушення або інші

події, оперативне реагування як функція підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України повинна бути закріплена на нормативно-правовому рівні у такому вигляді:

1. Здійснення цілодобового моніторингу оперативної обстановки на території обслуговування, а також організація реагування на її зміни.

2. Підготовка щодобових зведень про кримінальні, адміністративні правопорушення або інші події, проведення масових заходів на території обслуговування, а також заходи реагування, що вживаються для усунення виявлених недоліків.

3. Взаємодія та постійний обмін інформацією з Антитерористичним центром Служби безпеки України, для забезпечення належного та своєчасного реагування на загрозу вчинення терористичного акту, а також запобігання, виявлення та припинення умов, що сприяють його вчиненню.

4. Взаємодія з органами державної влади та місцевого самоврядування, а також іншими правоохоронними органами для запобігання, виявлення, розкриття та припинення кримінальних та адміністративних правопорушень.

5. Встановлення основних факторів, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, надзвичайних ситуацій або інших подій, що можуть викликати суспільний резонанс.

6. Участь в організації діяльності оперативних штабів, ситуаційних центрів або інших робочих груп, з метою координації та взаємодії сил і засобів поліції під час проведення масових заходів або інших надзвичайних ситуацій на території обслуговування.

7. Формування та підтримання в актуальному стані баз даних та інформаційних систем у встановленому законодавством порядку.

8. Формування та аналіз форм обліків і звітів.

Підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України відіграють важливу роль у здійсненні належного оперативного реагування на заяви та повідомлення громадян. Диспетчери відділу диспетчерської служби підрозділів організаційно-аналітичного

забезпечення та оперативного реагування НП України здійснюють координацію, яка в окремих випадках проявляється як централізоване управління усіма нарядами поліції, які безпосередньо реагують на вчинені правопорушення чи події. Основним засобом діяльності диспетчерів вважається автоматизована система управління, що оптимізує управління підрозділами поліції, підвищує ефективність діяльності нарядів поліції, слідчо-оперативних груп, а також скорочує час реагування на заяви та повідомлення громадян. Наряди патрульної поліції, групи реагування патрульної поліції, а також слідчо-оперативні групи діють більш злагоджено, завдяки координації диспетчерів. Завдяки цій координації суттєво скорочується термін та покращується контроль за проходженням інформації від кол-центру «102» до основного виконавця, що призводить до реального зменшення часу прибуття нарядів поліції на місце події.

Таким чином, оперативне реагування (моніторинг оперативної обстановки та реагування на її зміни) як одну із функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України слід розглядати як діяльність щодо моніторингу оперативної обстановки, прогнозування, прийняття рішення та безпосередньої координації нарядів патрульної поліції, груп реагування патрульної поліції та інших нарядів з метою організації невідкладного прибуття працівників поліції до заявника або на вказане місце події.

Висновки до розділу 2

Висунуто пропозицію розглядати функцію організаційно-аналітичного забезпечення підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України як діяльність, що включає в себе комплекс заходів із отримання й аналізу інформації для прийняття чи корегування управлінських рішень, планування, організаційно-методичного

забезпечення, контролю з метою створення умов для виконання органами та підрозділами Національної поліції своїх завдань.

Аргументовано, що організувати і проводити аналітичні та кримінологічні дослідження з актуальних питань забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності в межах реалізації організаційно-аналітичної функції управлінням організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування ГУНП України доцільно не лише спільно з іншими підрозділами поліції, а й із закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання та науково-дослідними установи МВС України. Відповідні зміни потрібно внести до Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві.

Обґрунтовано, що оперативне реагування (моніторинг оперативної обстановки та реагування на її зміни) як одну із функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України слід розглядати як діяльність щодо моніторингу оперативної обстановки, прогнозування, прийняття рішення та безпосередньої координації нарядів патрульної поліції, груп реагування патрульної поліції та інших нарядів з метою організації невідкладного прибуття працівників поліції до заявника або на вказане місце події. Акцентовано на необхідності нормативно-правового закріплення оперативного реагування також як однієї з цілей діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України.

З метою забезпечення належного оперативного реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або інші події запропоновано на законодавчому рівні визначити можливість встановлення місцезнаходження особи, яка звертається по допомогу до поліції на лінію «102», в окремих випадках, зокрема за її згодою, у разі реальної

загрози життю та здоров'ю людини, в інтересах національної безпеки. Також рекомендовано задля ефективної реалізації функції оперативного реагування ввести у штатний розпис відділу служби «102» посаду психолога, котрий надаватиме психологічну допомогу особам, які звернулись по допомогу до поліції.

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОПЕРАТИВНОГО РЕАГУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

3.1. Організаційна структура підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України

Вивчення внутрішньої структури та змісту, складових елементів і зв'язків між ними М. В. Ковалів, М. І. Курочка, О. А. Плашовецький вважають одним з ключових компонентів розгляду державної служби у правоохоронній сфері як соціально-правової системи [154, с. 163]. У цьому контексті формування структурних елементів багатьох органів публічної влади, у тому числі й підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України відбувається відповідно до порядку, визначеному у нормативно-правових актах. Адже типові організаційні структури державних органів у більшості випадків закріплюються нормами правових актів. Зокрема, у відповідності до вимог Положення про Національну поліцію, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877, структура центрального органу управління та територіальних органів Національної поліції, затверджується Головою Національної поліції за погодженням з Міністром внутрішніх справ [40]. Згідно норм Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві, затвердженого наказом МВС України від 22 січня 2016 року № 39, діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України координує та контролює начальник ГУНП в області або особа, яка виконує обов'язки [42].

Між порядком формування, структурою підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України

і елементами цільового блоку адміністративно-правового статусу цих суб'єктів наявний причинно-наслідковий зв'язок, суть якого полягає у залежності організаційної структури органу від сукупності завдань і функцій, покладених на ці підрозділи з огляду на роль та їх місце у системі НП України [152, с. 53-57]. Саме цей зв'язок та наявність територіальної системи органів публічної влади у контексті досліджень організаційно-структурного блоку підкреслює О. Ю. Польський, вважаючи, що організаційна структура органів державної влади залежить від функцій та завдань. Адже орган державної влади – це складний механізм, якому притаманні низка ознак, які полягають у наявності структурованої колективної організації державних службовців, розподілених за принципом територіальності, де кожен територіальний орган має статус юридичної особи, і це зумовлює наявність у нього владних повноважень, які за допомогою спеціальних засобів і способів виконують конкретні завдання з реалізації виконання функцій держави [155, с. 263-264]. У свою чергу Р. Я. Демків крім завдань і функцій відзначає важливість мати повноваження, пропонуючи під структурою державного органу розуміти апарат, що безпосередньо виконує завдання та функції держави, маючи для цього державно-владні повноваження (особи, які здійснюють керівництво, відповідно до покладених на них обов'язків і наданих їм повноважень) [156, с. 29].

Порядок формування організаційної структури підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України залежить від зв'язків між рівнями та ланками. Так, В. Я. Малиновський стверджує, що ланка управління – це відокремлений орган, який реалізує функції управління, при цьому наділений для цього певними повноваженнями, а також визначеною відповідальністю за виконання функцій та використання прав [157, с. 195]. Змістом кожної ланки є виконання певних управлінських функцій. З. Н. Мнушко під управлінськими функціями розуміє спеціалізовані види діяльності, спрямовані на розв'язання специфічних та складних проблем взаємодії між окремими структурними підрозділами організації, які потребують

здійснення значного комплексу конкретних заходів [158, с. 15]. Г. В. Осовська визначає, що управлінські функції, з одного боку, структура взаємовідносин, прав, цілей, видів діяльності та інших чинників, які мають місце у процесі функціонування органу, а з іншого боку процес, за допомогою якого створюється і зберігається структура органу [159, с. 62]. При цьому О. В. Крушельницька конкретизує, що функції управління полягають у встановленні постійних і тимчасових взаємовідносин між підрозділами, визначенні порядку та умов їх діяльності. Також авторка додає, що дані функції реалізуються через адміністративно-організаційний та оперативний менеджмент. Так, адміністративно-організаційний менеджмент передбачає встановлення структури підрозділів, визначення між ними взаємозв'язків і розподіл функцій, надання певних прав працівникам кожного підрозділу, а також визначення межі їх відповідальності. Натомість оперативний менеджмент передбачає функціонування кожного підрозділу відповідно до затверджених положень та планів діяльності. Він передбачає співставлення отриманих результатів із запланованими, згідно затверджених програм [160, с. 32].

Ураховуючи наведене та адміністративно-правовий устрій України, варто відзначити, що загальна структура органів і підрозділів поліції будується за дивізіональним принципом, а саме Головне управління – районне управління – відділ – відділення – сектор. Натомість структурні підрозділи розподіляються за окремими напрямками роботи, зокрема, слідчий відділ, відділ (сектор) кримінальної поліції, відділ (сектор) превенції, відділ (сектор) моніторингу, відділ (сектор) кадрової роботи тощо.

Організаційно-структурний блок вважається необхідним елементом адміністративно-правового статусу будь-якого органу чи установи. До нього відносять організаційні та структурні елементи. До перших належить : нормативний порядок створення, реорганізації, ліквідації, порядок реалізації процедур внутрішньої та зовнішньої роботи, а також порядок взаємодії з іншими суб'єктами відповідних відносин; а до структурних елементів

структура органу чи підрозділу, а також схема організаційного підпорядкування та розподілу функціональних повноважень.

У науковій літературі відсутня єдина позиція щодо визначення організаційної структури державного органу чи установи. При цьому більшість авторів наголошують на наявності певних елементів організаційної структури та їх взаємодію. К. Л. Бугайчук вважає, що організаційна структура державного органу це сукупність структурних елементів (підрозділів, посадових осіб та інших осіб), а також взаємозв'язок між ними [161, с. 15]. Схожої думки притримується Р. С. Мельник [54, с. 245]. Інші науковці у дефініціях більше уваги приділяють або управлінській природі організаційної структури, або характеристиці її елементів. Так, В. Я. Малиновський зазначає, що структура підрозділу це управлінська категорія, що відображає організаційний бік відносин управління та становить єдність рівнів і ланок управління в їх взаємозв'язку [157, с. 195]. Б. В. Літовченко та В. Ю. Єдинак вважають, що організаційна структура державного органу чи установи одна із основних елементів управління організації, що характеризується розподілом цілей і завдань управління між структурними підрозділами й окремими працівниками організації [162, с. 22-33]. Крім того, у наукових працях відзначається, що структура будь-якого органу являє внутрішню будову організації, у якої наявні окремі частини і співвідношення між ними, ступені жорсткості та гнучкості організаційної конфігурації, а також типи взаємодії між внутрішніми елементами [162, с. 99-100] або ж те, що організаційна структура органу державної влади залежить від місця органу в організаційній структурі державного управління, обсягу та змісту його компетенції, та відповідно, ролі в управлінні суспільними процесами [163, с. 9].

З огляду на вищенаведене слід зазначити, що поняття «структура» варто застосовувати як окрему соціальну категорію, а також як елемент будь-якого органу, який певною мірою являє собою уособлену систему із притаманними їй ознаками, організаційними зв'язками та формою. Вважаємо, що організаційна структура державного органу пов'язана з сукупністю окремих підрозділів

і посад органу, між якими існують певні зв'язки, що розташовані в особливому порядку. Кожен із цих підрозділів наділений компетенцією (правами та обов'язками) для виконання відповідних функцій управління.

Аналіз чинного законодавства України та практики функціонування дає змогу дійти висновку, що підрозділам організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування як складової частини системи НП України притаманна низка ознак, основні з яких дозволяють їх розглядати як організаційну структуру з відповідними взаємодіючими елементами, завданнями, функціями на управлінським і соціальним призначенням. Власне визначення організаційної структури підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України слід сформулювати як встановлена нормативно-правовими актами, прийнятих уповноваженими органами державної влади, сукупність взаємопов'язаних посад, структурних відділів і секторів, які становлять єдину систему ланок і рівнів управління та формується з метою виконання покладених на неї завдань щодо надання поліцейських послуг і реалізації закріплених повноважень.

Відповідно до Положення про Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України, затвердженого наказом НП України від 27 листопада 2015 року № 126, структуру та штатний розпис цього департаменту затверджує Голова НП України [45]. Щодо управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування ГУНП, то схожої норми у Типовому положенні про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві не існує. Правове регулювання ці питання отримують шляхом їх закріплення у положеннях про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування ГУНП конкретної області України. Так, до прикладу в Положенні про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Головного управління Національної поліції у Львівській області,

затвердженого наказом начальника ГУНП у Львівській області від 31 січня 2022 року № 3, структура й штатний розпис УОАЗОР затверджуються Головою НП України за поданням начальника ГУНП у Львівській області [46]. Підрозділ організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції очолює начальник УОАЗОР ГУНП у Львівській області, який призначається начальником ГУНП у Львівській області. Начальник УОАЗОР ГУНП у Львівській області має двох заступників: заступник начальника управління начальник організаційно-аналітичного відділу та заступник начальника управління начальник ситуаційного відділу [46].

У структурі УОАЗОР діє організаційно-аналітичний відділ, ситуаційний відділ (на правах чергової частини), відділ служби «102», відділ диспетчерської служби, сектор мобілізаційної роботи, територіальної оборони та цивільного захисту [46].

Кожен із цих відділів та секторів характеризується структурними елементами та наділений певними повноваженнями. В академічному тлумачному словнику передбачено, що відділ це частина установи або підприємства, що самостійно відає певними питаннями, але входить до складу іншої, більшої установи [144, с. 35]. Цілі відділу будь-якого державного органу чи установи, на нашу думку, повинні відповідати таким вимогам: а) бути об'єктивно обумовленими та обґрунтованими; б) бути соціально значущими, тобто залежати від потреб і запитів суспільства; в) бути забезпеченими у матеріально-технічному та ресурсному відношенні; г) бути системно організованими, включаючи у певній послідовності завдання, що призводять до конкретних результатів.

За штатним розписом організаційно-аналітичний відділ складається із таких посад: заступник начальника управління начальник відділу, заступник начальника відділу, старший інспектор з особливих доручень, старший інспектор та інспектор. Повноваження відділу поділяються за двома основними напрямками: організаційний (контрольний) та аналітичний [46].

До організаційних повноважень належить: організаційне забезпечення діяльності колегії і нарад керівництва органів і підрозділів поліції, що включає заслуховування звітів керівників підрозділів, а також введення протоколів; організація та проведення відповідно до планів органів і підрозділів поліції та доручень керівництва семінарів, нарад працівників підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, а також заслуховування звітів їх керівників про проведену ними роботу; надання організаційної, методичної допомоги у виконанні, покладених на органи та підрозділи поліції, завдань і функцій, удосконалення їх діяльності; організація стажування в підрозділах організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України керівників і працівників аналітичних підрозділів поліції; організація роботи з вивчення й обміну органами та підрозділами поліції передових форм і методів роботи; організація та здійснення поточного та перспективного планування роботи органів і підрозділів поліції; організація взаємодії з питань правоохоронної діяльності з органами державної влади та місцевого самоврядування, прокуратурою та судом; здійснення контролю за виконанням законів України, актів Верховної Ради України, Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів МВС, НП України, розпорядчих документів Міністра, Голови НП України та начальника ГУНП, а також проведення аналізу причин порушень виконання їх вимог і внесення пропозицій щодо усунення таких порушень [46].

До аналітичних повноважень належить: підготовка з урахуванням пропозицій та матеріалів органів і підрозділів поліції: інформаційних довідок щодо комплексної оцінки криміногенної ситуації на території обслуговування за конкретний період роботи; узагальнених матеріалів за результатами роботи засідань колегії та нарад керівництва органів і підрозділів поліції; аналітичних довідок про оперативну обстановку на території обслуговування і заходи, що вживаються органами та підрозділами поліції з метою зміцнення правопорядку; доповідних записок керівництву поліції з проблемних питань діяльності органів

і підрозділів поліції; визначення основних напрямків роботи удосконалення організації роботи органів і підрозділів поліції; проведення спільно із органами та підрозділами поліції аналітичних і кримінологічних досліджень з актуальних питань забезпечення публічної безпеки та порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності; відслідковування змін у нормативно-правових актах із питань організації роботи галузевих служб і підрозділів поліції, приведення до їх вимог норм та посадових інструкцій керівництва поліції; здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади та місцевого самоврядування з питань роботи органів і підрозділів поліції області; узагальнення практики та підготовка матеріалів щодо участі працівників поліції у попередженні, виявленні, розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень, ефективності роботи з підтримання публічної безпеки та порядку; формування аналітичних, інформаційних, довідкових та інших матеріалів для участі начальника ГУНП у нарадах обласної державної адміністрації, обласної ради, прокуратури області та інших зацікавлених органів виконавчої влади та місцевого самоврядування; вивчення громадської думки населення про роботу поліції, удосконалення їх діяльності для зміцнення правопорядку, громадської безпеки та посилення боротьби зі злочинністю, підвищення готовності особового складу до дій у випадку виникнення надзвичайних ситуацій; аналіз та оцінка ефективності стилю та методів роботи керівництва усіх рівнів; вивчення причин і умов, що сприяють виникненню недоліків у діяльності органів і підрозділів поліції, розроблення заходів щодо поліпшення оперативно-службової діяльності та надання практичної роботи в усуненні прорахунків [46].

Завдяки ефективній реалізації вищевказаних повноважень організаційно-аналітичний відділ, на нашу думку, забезпечує:

- своєчасне отримання об'єктивної інформації з кожної території обслуговування для прийняття керівництвом ГУНП відповідних управлінських рішень (при злагодженій роботі керівництвом ГУНП та НП України упродовж

2-3 годин має можливість отримати від трьох незалежних джерел будь-яку об'єктивну інформацію щодо діяльності територіальних (відокремлених) підрозділів поліції.

- постійний контроль з боку апарату ГУНП за діяльністю (відокремлених) підрозділів поліції та їх керівників;
- посилення впливу на стан криміногенної обстановки на кожній території обслуговування та покращення організації оперативно-службової діяльності;
- переорієнтацію контрольних функцій на організаційно-методичні;
- якісне проведення перевірок та прийняття об'єктивних управлінських рішень [46].

Ситуаційний відділ розглядається як служба, яка функціонує на правах чергової частини, для взаємодії усіх підрозділів ГУНП, з метою забезпечення координації та управління силами та засобами ГУНП, у тому числі в разі ускладнення оперативної обстановки або виникнення надзвичайних ситуацій [46].

За штатним розписом ситуаційний відділ складається із таких посад: заступник начальника управління начальник ситуаційного відділу, заступник начальника відділу та старший інспектор з особливих доручень. Також, до його структури входять 4 зміни, які працюють в поточному (плановому режимі). Повноваження відділу поділяються за двома основними напрямками: координаційний та інформаційно-аналітичний [46].

До координаційних повноважень належить: організація реагування на заяви та повідомлення громадян про кримінальні, адміністративні правопорушення та інші події; забезпечення оперативного управління силами та засобами, які задіяні на підтримання публічної безпеки та порядку, попередження, виявлення та припинення кримінальних, адміністративних правопорушень та інших подій на території обслуговування; співпраця та обмін інформацією з черговими частинами вищого рівня, органами державної влади та місцевого самоврядування; забезпечення введення ступенів готовності

та спеціальних оперативних планів; забезпечення збереження табельної вогнепальної зброї та іншого озброєння, спеціальних засобів, засобів індивідуального захисту, зв'язку, оперативної та криміналістичної техніки, службової документації та іншого майна, що знаходиться на зберіганні в спеціально обладнаних приміщеннях чергової частини; контроль за станом охорони адміністративних будинків поліції; підтримання правил внутрішнього розпорядку в органах і підрозділах поліції, а в нічний час контроль за дотриманням правил пожежної безпеки, санітарних норм у адміністративних будинках поліції та на прилеглих до них територіях; оповіщення керівного складу органів і підрозділів поліції про загрозу виникнення та під час надзвичайних ситуацій у населених пунктах, де не здійснюється цілодобове чергування у місцевих органах виконавчої влади (органах місцевого самоврядування); надання організаційного та методичного забезпечення черговим частинам територіальних (відокремлених) підрозділів поліції; координаційне забезпечення запобігання терористичній діяльності, зокрема здійснення належного та своєчасного реагування на загрозу вчинення терористичного акту, своєчасності виявлення та усунення причин і умов, що сприяють його вчиненню [46].

До блоку інформаційно-аналітичних повноважень належить: приймання, реєстрація та обробка заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події; аналіз інформації щодо порушень публічної безпеки та порядку, інших надзвичайних подій, а також підготовка відповідних інформаційно-аналітичних документів за результатами аналізу; збір, опрацювання та доповідь керівництву органам і підрозділам поліції відомостей про оперативну обстановку на території обслуговування; надання інформаційних послуг при зверненні громадян із питань, що пов'язані з роботою поліції; здійснення електронного моніторингу за місцезнаходженням осіб, які в установленому законом порядку, зобов'язані носити електронні засоби контролю, ведення журналу обліку щодо таких осіб та оформлення їх особових справ; надання аналітичного супроводження окремих злочинів чи

подій, що можуть викликати резонанс, або ж призвести до напруги у суспільстві; встановлення ключових чинників, що впливають на розвиток ситуації, а також аналіз оперативної інформації про поточні зміни криміногенної ситуації; прогнозування та формування бачення оперативної обстановки, а також прийняття управлінських рішень та їх наслідків; наповнення та підтримання в актуальному стані, а також аналіз масивів баз даних інформаційних систем (підсистем), у встановленому законодавством порядку [46].

Належне виконання вищезазначених повноважень сприяє стабілізації соціально-економічного розвитку міст і районів області, підвищенню захисту життя, здоров'я та власності громадян від протиправних посягань, а також забезпечення життєдіяльності інфраструктури області в цілому [164, с. 16]. Враховуючи ефективність роботи та оперативність прийняття управлінських рішень, ситуаційний відділ є одним із складових елементів комплексної системи забезпечення публічної безпеки та порядку. Як слушно зазначають Ю. Я. Гладун та А. В. Ліпенцев, на сьогодні є принциповими при прийнятті управлінських рішень такі параметри: оперативність реагування на динаміку характеристик та показників стану об'єкта управління; високий ступінь відповідальності за результат управлінського впливу; співпраця з органами державної влади та місцевого самоврядування; ефективність комунікації між державними службовцями та посадовими особами органів державної влади та місцевого самоврядування щодо стану об'єкта управління із застосуванням новітніх інформаційно-телекомунікаційних технологій [75, с. 1].

Ситуаційні відділи підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України є одними із найважливіших технологічних основ стратегічного управління, що представлені як організаційно-технічні комплекси, базою яких є аналітичне і програмне забезпечення підтримки ефективних управлінських рішень на основі всебічного моніторингу оперативної обстановки та впливу на забезпечення публічної безпеки та порядку [75, с. 1].

Диспетчерський відділ підрозділ, працівники якого, уповноважені на здійснення управління нарядами поліції, у тому числі за допомогою автоматизованого робочого місця системи ІПП із метою оперативного реагування на заяви і повідомлення про правопорушення або події [46]. Їх робота, так само як і ситуаційного відділу, організовується у чотири зміни тривалістю двадцять чотири години кожна. У випадку необхідності для працівників зазначених підрозділів встановлюється дванадцятигодинний режим роботи. Повноваження відділу поділяються за двома основними напрямками: контрольний та аналітичний [165, с. 49-53].

До контрольних повноважень слід віднести: дійснення особистого контролю за виконанням нарядами поліції завдань, що полягають у реагуванні на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення та інші події; перевірка кількості нарядів, які заступають на чергування в зону оперативного реагування [166, с. 6; 167, с. 49-53]. У випадку виявлення браку кількості нарядів в зоні оперативного реагування або ж інших недоліків, забезпечують негайне їх усунення; в інформаційно-телекомунікаційній системі ІПП перевірка готовності до несення служби всіх нарядів поліції, які залучені до охорони публічної безпеки та порядку на території обслуговування, наявності та працездатності планшетних пристроїв, відповідних даних, унесених до інформаційно-телекомунікаційної системи ІПП відповідальними особами підрозділів поліції. У випадку виявлення відсутності (несправного) планшетного пристрою, забезпечують негайне усунення недоліків; контроль за проставлянням нарядом поліції відмітки в інформаційно-телекомунікаційній системі ІПП про тимчасову недоступність та незалучення його до обслуговування викликів, якщо наряд поліції, що несе службу, тимчасово не може здійснювати реагування на правопорушення або події; контроль, у тому числі за допомогою можливостей інформаційно-телекомунікаційної системи ІПП, за своєчасним отриманням завдань нарядами поліції, їх прибуття на місце події та маршрут руху, виконання поставлених завдань; управління силами та засобами реагування патрульної поліції, слідчо-

оперативних груп, а також інших підрозділів, задіяних для підтримання публічної безпеки та порядку; у разі введення в дію поліцейської (спеціальної) операції, а саме «Грім», «Заручник», «Перехват» та «Сирена», за дорученням оперативного чергового або керівника ситуаційного центру органів і підрозділів поліції, здійснення маневрування силами та засобами поліції, а також контроль за своєчасністю виставлення постів та заслонів, перевіркою обізнаності нарядів поліції, зокрема тих, що несуть службу на стаціонарних постах й автошляхах, щодо прикмет злочинців і розшукуваного автотранспорту [46].

До аналітичних повноважень слід віднести: збір, оцінка й аналіз інформації про криміногенну ситуацію на території обслуговування, кримінальні правопорушення, порушення публічної безпеки та порядку, інші надзвичайні ситуації та заходи реагування, що вживаються органами та підрозділами поліції для усунення недоліків; підготовка зведень про кримінальні правопорушення та інші, не пов'язані з ними, події, а також обмін інформацією стосовно них із іншими державними органами влади; перевірка змісту та повноти інформації, що надійшла від заявника, про кримінальні, адміністративні правопорушення або подію; за допомогою можливостей інформаційно-телекомунікаційної системи ІПП, здійснення аналізу інформації про вчинене правопорушення та прикмети підозрюваних осіб; наповнення та підтримання в актуальному стані, а також аналіз масивів баз даних інформаційних систем (підсистем), у встановленому законодавством порядку; здійснення відеоаналітики для своєчасного запобігання, виявлення, розкриття та розслідування кримінальних, адміністративних правопорушень або інших надзвичайних подій [46; 168, с. 28-32; 169, с. 45; 170, с. 1348-1355].

Таким чином, диспетчерські відділи підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України відіграють важливу роль у здійсненні належного оперативного реагування на заяви та повідомлення громадян. Диспетчери здійснюють координацію, яка являється

централізованим управління усіма нарядами поліції, які безпосередньо реагують на вчинені правопорушення або події.

Ще одним із складових елементів, що входить до організаційної структури підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, виступає відділ служби «102» [46].

Повноваження відділу поділяються за двома основними напрямками: організаційний та інформаційно-аналітичний.

До організаційних повноважень слід віднести: прийняття, реєстрація та організація реагування на дзвінки, що надходять за скороченим номером телефону «102»; оптимізація роботи нарядів поліції; організація скорочення часу реагування на повідомлення громадян про кримінальні, адміністративні правопорушення або подію, а також дотримання якості реагування нарядами поліції [46].

До інформаційно-аналітичних повноважень слід віднести: під час спілкування із заявником дотримання принципів професійної етики та моралі, а також надання довідкової інформації, що стосується звернення; під час прийняття повідомлення про правопорушення або подію, аналіз інформації та одночасне внесення її до системи ПНП; після встановлення первинних даних збереження в системі ПНП початкових відомостей, які направляються відповідним працівникам поліції або оперативно-диспетчерським службам інших органів державної влади, уповноваженим здійснювати організацію реагування на правопорушення або події, повідомлення заявника про виїзд наряду поліції та, за необхідності, продовження з'ясування та доповнення первинних даних необхідною інформацією [46; 171, с. 36-40].

Основна роль сектору мобілізаційної роботи, територіальної оборони та цивільного захисту у діяльності НП України полягає в забезпеченні мобілізаційної підготовки та готовності, а також заходів цивільного захисту. Повноваження сектору поділяються за двома основними напрямками: організаційний та аналітичний.

До організаційних повноважень слід віднести: забезпечення виконання

законодавства з питань мобілізаційної роботи та цивільного захисту; організація планування, що спрямоване на своєчасне та повне проведення мобілізації та цивільного захисту; організація, контроль, координація, методологічне та методичне забезпечення розробки і здійснення заходів щодо мобілізаційної підготовки та цивільного захисту; здійснення перевірок стану мобілізаційної та бойової готовності в органах і підрозділах поліції [46].

До аналітичних повноважень слід віднести: аналіз і підготовка щоквартальної доповіді про стан мобілізаційної готовності та цивільного захисту; аналіз і підготовка довгострокових та річних програм мобілізаційної підготовки; розробка та планування заходів із мобілізаційної підготовки та мобілізації, а також цивільного захисту; підготовка проєктів відомчих нормативно-правових актів із питань мобілізаційної підготовки та мобілізації [46].

Отже, сектор мобілізаційної роботи, територіальної оборони та цивільного захисту підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України забезпечує належне функціонування органів і підрозділів поліції в умовах особливого періоду, утворення і розгортання спеціальних формувань воєнного часу, необхідних для виконання покладених урядом завдань, проведення мобілізації та задоволення потреб оборони держави і захисту її території від можливої агресії, а також забезпечення життєдіяльності та захисту особового складу системи органів та підрозділів поліції та населення країни у мирний час в умовах надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру і в особливий період.

Таким чином, кожен із відділів чи секторів підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України має свою структуру та наділений сукупністю повноважень. У сучасних умовах ці повноваження у більшості випадків закріплені у положеннях про відповідні структурні підрозділи або ж були нами виокремлені на підставі функціональних обов'язків їх працівників. Така ситуація не сприяє єдиному підходу у всіх ГУНП щодо обсягу та розподілу повноважень відповідних

відділів і секторів підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. Тому доцільним є прийняття Типового положення про розподіл повноважень між структурними відділами та секторами підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. Це має не тільки теоретичне, а й практичне значення, оскільки сприяє удосконаленню адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, формуванню їх оптимальної внутрішньої організаційної структури та ефективності діяльності. Необхідність нормативно-правового закріплення розподілу повноважень між відділами та секторами цих підрозділів відзначили й 45 % (37 осіб) практичних працівників поліції (Додаток И).

Згідно вимог Положення про Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України, затвердженого наказом НП України від 27 листопада 2015 року № 126, діяльність департаменту організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України спрямовує і контролює Голова Національної поліції або заступник Голови відповідно до розподілу обов'язків [45].

Натомість у відповідності до вимог п. 6 Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві, затвердженого наказом МВС України від 22 січня 2016 року № 39, діяльність управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування спрямовується, координується та контролюється начальником ГУНП в області або особою, яка виконує його обов'язки [42]. Схожа ситуація спостерігається в інших ГУНП в області. Проте на практиці дана норма призводить до порушень взаємодії між структурними підрозділами та впливає на ефективність роботи органів поліції загалом.

Так, до прикладу при забезпеченні охорони публічного порядку важливу роль відіграє взаємодія та координація роботи між ситуаційним відділом управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування та управлінням превентивної діяльності ГУНП у Львівській області. Однак, начальник управління превентивної діяльності, згідно положення не вправі надавати вказівки та доручення начальникові управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, що призводить у свою чергу до погіршення стану виконавської дисципліни та рівня забезпечення безпечного середовища для усіх громадян в їх повсякденному житті. Адже правопорядок, у першу чергу, відображає не тільки ступінь впорядкованості взаємовідносин, а й якість діяльності уповноважених в тій чи іншій сфері правоохоронних органів.

Так само при реагуванні на злочини важливу роль відіграє злагодженість роботи нарядів поліції, які перші прибувають до потерпілого чи на місце події. Проте на практиці спостерігається така ситуація, що групи реагування патрульної поліції в областях підпорядковуються начальникові управління превентивної діяльності, що призводить до непорозумінь при наданні їм вказівок працівниками відділу диспетчерської служби УОАЗОР ГУНП у Львівській області. У контексті зазначеного вважаємо за доцільним внести зміни до положення про УОАЗОР ГУНП в областях та викласти його в аналогічній редакції як норми положення про ДОАЗОР НП України, а саме «діяльність управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування координується та контролюється начальником Головного управління Національної поліції в області та спрямовується заступником начальника ГУНП (котрий координує та контролює діяльність підрозділів превентивної діяльності)».

З огляду на вищенаведене, для підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України є найбільш оптимальною лінійно-функціональна структура управління. Так-як вона забезпечує чіткість і простоту взаємодії як у всередині підрозділів організаційно-аналітичного

забезпечення та оперативного реагування НП України, так і зовні з іншими структурними підрозділами поліції чи органами державної влади, місцевого самоврядування і правоохоронними органами. Також даний тип організаційної структури управління сприяє оперативності у прийнятті рішень та виникненні відчуття особистої відповідальності кожного виконавця за реалізацію завдань, а також у керівника за кінцеві результати діяльності свого підрозділу.

3.2. Взаємодія підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з іншими підрозділами Національної поліції України

Ефективне вирішення завдань щодо протидії злочинності, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, надання поліцейських послуг, зазвичай є неможливим без чітко узгоджених дій не тільки оперативних і слідчих працівників, але й працівників підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. Сукупність прийомів і способів такої взаємодії складає один із ключових елементів тактичного і методичного арсеналу забезпечення публічної безпеки, реагування на заяви та повідомлення про адміністративні та кримінальні правопорушення, а також протидії злочинним проявам. Водночас слід відзначити, що питання реалізації своїх повноважень підрозділами організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування під час взаємодії з іншими підрозділами НП України складають окреме актуальне наукове і практичне завдання [172, с. 743-749].

У понятійному апараті нормативно-правових актів, які використовуються у службовій діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, не закріплено визначення змісту категорії «взаємодія». А в наукових дослідженнях погляди авторів різняться [173, с. 6-10; 174, с. 77-84; 175, с. 77-84; 176, с. 105-108; 177, с. 75-81; 178, с. 32-35; 179, с. 117-120; 180, с. 160-165; 181, с. 179-183; 182, с. 15].

На думку Ю. С. Назара у теорії управління взаємодію розглядають у двох аспектах. Зокрема, як категорію, яка є основою для всього процесу управління, а також як функціонування кількох суб'єктів із спільною метою [183, с. 276-283; 184, с. 250]. На системоутворююче значення взаємодії вказують й інші автори. Так, В. М. Плішкін стверджує, що взаємодію можна розуміти як форму зв'язку елементів системи, за допомогою якої вони, взаємно доповнюючи один одного, створюють умови для успішного функціонування системи загалом [76, с. 500], а Т. В. Корнева вважає, що відповідні процеси взаємодії визначають структурну організацію системи й порядок її об'єднання поряд з іншими об'єктами в систему більшого розміру [185, с. 23]. Також акцентується й на тому, що взаємодія будь-яких державних органів є соціальною взаємодією [186, с. 168].

На інший аспект дослідження взаємодії – узгоджене функціонування кількох суб'єктів для досягнення спільної мети тією чи іншою мірою вказують більшість науковців, і саме його беруть за основу під час аналізу проблем взаємодії різних органів публічної влади, громадських організацій, фізичних осіб. Так, В. О. Бурбика відзначає, що взаємодія передбачає наступне: узгодженість і координація дій, зокрема у процесі планування спільних заходів; її характер визначається потребами, цілями та інтересами; особиста відповідальність керівників за прийнятті управлінські рішення; безперервність процесу здійснення; неухильне дотримання вимог чинного законодавства; орієнтація на підвищення рівня правової культури суспільства у цілому та правосвідомості окремих громадян тощо [187, с. 38]. В. Д. Сущенко вказує на те, що до ознак взаємодії необхідно відносити такі: узгодженість спільних дій за часом, простором, цілями та методами; спрямованість функціонування взаємодіючих суб'єктів; єдність нормативно-правової бази; спільна діяльність [188, с. 298]. Схожу позицію зазначає О. М. Шевчук, що основними ознаками взаємодії і координації являється наявність у суб'єктів спільної мети та реалізації певних повноважень; демократичний характер вибору певної поведінки та вплив на прийняття рішень у конкретних ситуаціях; можливість

настання як позитивних, так і негативних наслідків взаємодії; універсальність форм взаємодії тощо [189, с. 126].

Ґрунтуючись на цих поглядах, слід відзначити, що взаємодія це процес опосередкованого чи прямого впливу суб'єктів один на одного, що спрямований на досягнення їх спільної мети функціонування. Вона є базою будь-якої системи, що завжди передбачає зв'язок її елементів і компонентів.

Ці базові тези беруться до уваги й дослідниками взаємодії правоохоронних органів, їх підрозділів між собою та з іншими суб'єктами адміністративно-правових відносин. Так, О. М. Бандурка відзначає, що взаємодія являється комплексом спільних і узгоджених у часі та просторі заходів по вирішенню конкретних завдань у боротьбі зі злочинністю спільними зусиллями [82, с. 139-140]. І. П. Козаченко та В. Л. Регульський розуміють під взаємодією своєрідну модель комплексного здійснення правоохоронних заходів, які здійснюються з урахуванням відповідних умов оперативної обстановки [190, с. 177-203]. В. Ю. Шепітько вважає, що взаємодія це одна із основних форм організації досудового розслідування, яка являє собою узгоджену діяльність між підрозділами поліції, спрямовану на досягнення спільної мети з найменшими витратами часу та сили [191, с. 19]. Я. О. Морозова під поняттям «взаємодія» розглядає погоджену діяльність із використанням можливостей різноманітних служб та оперативного обміну інформації, яка становить інтерес для кожної зі сторін взаємодії [192, с. 17].

Взаємодію між правоохоронними органами розглядають як:

- узгоджену за цілями, часом та місцем діяльність, що проявляється у відносинах із іншими суб'єктами взаємодії [193, с. 94];
- спільну діяльність органів, в яких функції пов'язані з реалізацією правоохоронних завдань: виявлення та боротьба з правопорушеннями; забезпечення та захист прав, законних інтересів осіб, держави та суспільства; недопущення протиправної поведінки у майбутньому [194, с. 276];
- процес ділового співробітництва (співпраці) інституцій, на які покладено виконання правоохоронних завдань і функцій, а також (або) у

визначених законом випадках владний (процесуальний) вплив одного суб'єкта правоохоронної діяльності на іншого, що ґрунтується на сформованих засадах (принципах) спільної діяльності та нормах законодавства [195, с. 7].

Окрім цього, Н. Ю. Небитова вважає, що взаємодія органів НП України це процес, внаслідок якого відбувається свідомий вплив зазначених суб'єктів (індивідуальних чи колективних) один на одного для досягнення обумовлених ними цілей, визначених нормативно-правовими актами [196, с. 140].

З огляду на вищенаведене слід констатувати, що взаємодія правоохоронних органів розглядається як процес ділового співробітництва (співпраці) інституцій, на які покладено виконання завдань та функцій, які ґрунтуються на засадах узгодженої діяльності, нормах чинного законодавства у визначених формах з метою досягнення правоохоронних завдань суб'єктів взаємодії. При цьому взаємодія підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з іншими підрозділами НП України розглядається як комплекс правоохоронних заходів, які здійснюються з урахуванням відповідних умов оперативної обстановки для досягнення спільної мети, а також здійснення відповідних узгоджених заходів при безумовному дотриманні вимог законодавства.

Визначення взаємодії підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з іншими підрозділами Національної поліції України має більше теоретичне значення, а виокремлення видів та форм взаємодії можливо охарактеризувати як поєднання теоретичних та практичних аспектів. У наукових працях пропонуються різноманітні критерії, за якими здійснюють поділ на види взаємодію суб'єктів правовідносин. Л. О. Фещенко пропонує наступні класифікаційні критерії: регулярність взаємодії (систематична та епізодична); характер підстави для взаємодії (ініціатива, нормативно-правовий акт); спосіб та засіб реалізації спільної мети; напрям діяльності; зміст (характер) взаємодії; рівень взаємодії [197, с. 139]. Д. Г. Заброра диференціює взаємодію такими аспектами: мета діяльності; характер зв'язків; способи вирішення завдань; учасники взаємодії; терміни

взаємодії; підстави виникнення; спрямованість функціонування [198, с. 58]. Ю. І. Пивовар вважає, що взаємодію розрізняють за такими критеріями: за часом; за характером зв'язків; за способом вирішення завдань; за кількістю учасників взаємодії; за напрямками взаємодії; за організаційно-правовою формою; за підставами виникнення [199, с. 42-45].

Якщо брати до уваги один з критеріїв, то взаємодію за характером зв'язків поділяють на: безпосередню, яка передбачає встановлення таких зв'язків між взаємодіючими суб'єктами та узгодження один з одним взаємозалежних дій у процесі виконання ними спільних завдань; опосередковану, що не передбачає встановлення прямих контактів між взаємодіючими суб'єктами [200, с. 95]; за ступенем конспіративності чи конфіденційності – гласну та негласну (суть гласної взаємодії, на думку науковця, полягає у свободі та публічності слова, у відкритому співставленні ідей та думок, відкритості та доступності діяльності органів державної влади та їх посадових осіб, а зміст негласної взаємодії передбачає, що під час проведення спільної діяльності відомості про факт та методи проведення певних заходів не підлягають розголошенню) [201, с. 539].

Окрім цього, Л. І. Аркуша виділяє такі види взаємодії між правоохоронними органами: внутрішньосистемну (в системі одного органу) та міжсистемну (між різними органами) [202, с. 110]. Внутрішньосистемна взаємодія виступає як взаємопов'язана діяльність у системі підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України, а міжсистемна взаємодія між правоохоронними органами та органами державної влади і місцевого самоврядування. Проте варто відзначити, що обидва види взаємодії можуть гармонійно поєднуватись в одну загальносистемну взаємодію. До такого виду взаємодії можна віднести нормотворчу діяльність з підготовки та прийняття спільних наказів, положень та інструкцій, зокрема щодо розробки та затвердження Інструкції з організації взаємодії підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з іншими підрозділами Національної поліції.

У контексті нашого дослідження взаємодію між підрозділами організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України та іншими підрозділами НП України слід класифікувати за наступними критеріями.

Так, за тривалістю взаємодія буває постійною і тимчасовою. Постійна взаємодія є потрібною протягом усього періоду реалізації окремих функцій досліджуваних підрозділів. Відповідно до принципу безперервності виконання функції оперативного реагування передбачає постійну взаємодію підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з підрозділами патрульної поліції, поліції охорони та іншими підрозділами, представники яких входять до складу нарядів. Тимчасова взаємодія завжди спрямована на вирішення відносно невеликих обсягів конкретних завдань, розв'язання яких не потребує об'єднання зусиль взаємодіючих служб на тривалий час. У межах виконання організаційно-аналітичної функції підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України здійснюють підготовку комплексної оцінки криміногенної ситуації на території обслуговування за півріччя і рік чи аналітичних довідок за певний період. Взаємодія, яка відбувається шляхом надання необхідних матеріалів цим підрозділам від підрозділів досудового розслідування, превентивної діяльності чи інших має, хоча й періодичний, але тимчасовий характер, що зумовлює її віднесення до тимчасової.

За характером зв'язків взаємодія може бути безпосередньою та опосередкованою. У першому випадку встановлюються безпосередні контакти між суб'єктами взаємодії, їх дії узгоджуються та коригуються. Такий вид взаємодії характерний під час участі у діяльності спеціально створюваних організаційних структур. Наприклад, у випадку участі представників підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України в організації діяльності оперативних штабів, ситуаційних центрів, робочих груп з координації дій та управління силами і засобами поліції під час проведення масових заходів, державних свят і

надзвичайних подій відбувається безпосередня взаємодія як з іншими службами поліції, так і з органами публічної адміністрації. Опосередкована взаємодія ж не передбачає встановлення прямих контактів між суб'єктами взаємодії.

За кількістю учасників взаємодію варто класифікувати на стратегічну, оперативну та тактичну. Стратегічна взаємодія спрямована на досягнення суспільних цілей, тобто цілей функціонування усієї системи правоохоронних органів. Основна її ціль – ефективність функціонування всієї системи. Тактична взаємодія зосереджена на реалізацію стратегічних, а також на отримання цілей декількох суб'єктів і розв'язання поставлених завдань. Водночас оперативна взаємодія спрямована на розв'язання чітких завдань, що містять ситуативний характер.

За ступенем конспірації або конфіденційності взаємодію слід поділяти як на гласну, так і на негласну. Гласність взаємодії зумовлена в оперативному та регулярному інформуванні про зміни в оперативній обстановці органів державної влади та місцевого самоврядування, а також інших правоохоронних органів. Негласна взаємодія полягає у проведенні узгоджених дій із метою збереження службової інформації чи державної таємниці та забезпеченні раптовості при виявленні таких правопорушень.

За організаційно-правовою формою взаємодію варто класифікувати на координаційну, субординаційну та реординаційну. Загалом координаційна – це поєднання спільних управлінських зусиль для успішного виконання заходів. Даний вид взаємодії притаманний відносинам, які складаються при спільній діяльності і спрямовані для задоволення суспільних інтересів. Наступний вид взаємодії передбачає взаємне інформування між підрозділами, що виражається у певних діях суб'єктів, які відображаються в управлінських актах. Натомість при реординаційній взаємодії управлінські акти приймаються і видаються лише одним органом.

За підставами виникнення взаємодію доцільно поділяти на регламентовану та ініціативну. Перший вид передбачає можливість її

здійснення на основі чинних нормативно-правових актів, а другий – характеризується необхідністю організації спільних дій при виконанні загальних завдань за вимогою одного з суб'єктів системи правоохоронних органів.

Ще однією класифікаційною ознакою, за якою слід розрізняти взаємодію між підрозділами організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України та іншими підрозділами НП України, повинна виступати – спосіб вирішення поставлених завдань. Такими видами взаємодії є: спільне функціонування взаємодіючих підрозділів НП України та самостійне функціонування взаємодіючих підрозділів НП України. У першому випадку підрозділи вирішують спільні завдання одночасно та разом, що призводить до досягнення єдиної мети. При взаємному функціонуванні суб'єкти розв'язують основні завдання, які сприяють своєчасному корегуванню їх дій, спільному контролю за виконанням, поставлених завдань та оперативному обміну інформацією. Самостійне функціонування передбачає розв'язання певних завдань виключно самостійно, без взаємної допомоги. У цьому випадку взаємодія, як правило, відбувається послідовно – один із суб'єктів виконує свою частину роботи, а інший – свою, на підставі отриманих результатів попереднього учасника. Прикладом спільного функціонування є організація і проведення спільно з іншими підрозділами поліції аналітичних і кримінологічних досліджень, а самостійного функціонування – підготовка підрозділами організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України аналітичних довідок про заходи, що вживаються з метою зміцнення правопорядку на підставі інформації, отриманої від інших підрозділів та служб.

Як і види взаємодії, її форми мають певні ознаки, за якими здійснюється класифікація. У загальному юридичному розумінні категорія «форма» розглядається як вираження та існування змісту. Так, В. К. Колпаков і О. В. Кузьменко зазначають, що у найзагальнішому вигляді під формою розуміють спосіб зовнішнього вираження (оформлення) змісту цієї діяльності

[203, с. 162]. Схожі думки висловлювалися й іншими науковцями, які досліджують форми публічного управління [75, с. 119-128; 80, с. 132; 204, с. 56].

Загалом форми взаємодії як зовнішній вираз діяльності суб'єкта управління обмежується компетенцією суб'єктів узгодженої діяльності. Форми взаємодії між правоохоронними органами, безумовно, мають свою специфіку, а їх використання – низку невирішених проблем. Водночас потребує теоретичного та практичного осмислення питання класифікації форм взаємодії, так-як у юридичній науці немає єдиного виробленого підходу щодо цього.

А. П. Гель у сфері боротьби зі злочинністю виділяє наступні форми взаємодії між правоохоронними органами: проведення засідань колегії та нарад, із метою створення та реалізації державних і місцевих програм з питань боротьби зі злочинністю; видання спільних відомчих правових актів; створення робочих груп для напрацювання пропозицій та знаходження оптимальних шляхів вирішення проблем, які виникають у напрямку боротьби зі злочинністю; спільна підготовка та надання до органів державної влади та місцевого самоврядування, інших правоохоронних органів інформаційно-аналітичних оглядів щодо криміногенної ситуації на території обслуговування [205, с. 288].

Також до форм взаємодії правоохоронних органів відносять: 1) спільний аналіз даних, які є підставою для проведення досудового розслідування у кримінальному провадженні; 2) спільне планування заходів; 3) взаємний обмін оперативною інформацією; 4) організація спільного проведення слідчих (розшукових) дій; 5) проведення спільних тактичних операцій; 6) синтез актуальних проблем правоохоронної діяльності та ухвалення погоджених рішень щодо реалізації державних програм; 7) опрацювання та реалізація спільних планів, програм у сфері правоохоронної діяльності; 8) опрацювання, вивчення та направлення пропозицій до органів державної влади та місцевого самоврядування, інших правоохоронних органів з питань правоохоронної діяльності; 9) спільне виявлення та подолання причин та умов, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень на території обслуговування;

10) створення спільних баз даних про осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення тощо [35, с. 133].

Щодо класифікації форм, то окремі науковці їх поділяють: за змістом на процесуальні та не процесуальні (організаційно-тактичні) форми взаємодії [206, с. 100; 207, с. 330]. Такий поділ дає підстави для трактування формам взаємодії як заснованих на законодавчих та відомчих нормативних актах способів процесуального та непроцесуального співробітництва, які забезпечують доцільне поєднання та узгоджений характер використання сил, засобів і методів суб'єктів взаємодії, з метою повного, швидкого та якісного розкриття злочинів, викриття винних та притягнення їх до юридичної відповідальності [208, с. 162]; напрямків спільної діяльності суб'єктів взаємодії (у напрямку профілактики кримінальних та адміністративних правопорушень; у напрямку боротьби із злочинністю; у напрямку забезпечення екологічної безпеки; у напрямку удосконалення правової бази боротьби із злочинністю) [209, с. 106-108] тощо.

Однак, в юридичних дослідженнях найбільшу поширеність отримав поділ форм взаємодії залежно від наявності чи відсутності правових наслідків їх використання. У цьому випадку форми взаємодії поділяють на правові та організаційні [77, с. 71-72; 210, с. 180], беручи за основу поділ форм публічного управління на правові (видання нормативно-правових актів, адміністративна правотворчість, адміністративне розпорядництво) та неправові (провадження організаційних дій, виконання матеріально-технічних дій) форми взаємодії [203, с. 178]. Використання правових форм має наслідком виникнення, зміну або припинення правових відносин, а організаційні таких результатів не спричиняють. При цьому до правових форм відносять видання нормативних актів управління (нормотворення), укладення адміністративних договорів, видання індивідуальних актів управління (правозастосування) та здійснення інших юридично-значущих дій, а до основних організаційних – участь у діяльності координаційних структур (органів); проведення спільних організаційних заходів з метою прийняття узгодженого управлінського

рішення, забезпечення його виконання та аналізу процесу і підсумків виконання; реалізація узгоджених заходів [211, с. 128, 164].

З огляду на вищенаведені позиції учених, доцільно, на нашу думку, запропонувати основні форми взаємодії між підрозділами організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України та іншими суб'єктами у сфері правоохоронної діяльності:

1. Здійснення обміну оперативною інформацією, що становить як взаємний, так і односторонній інтерес. Обмін відомостями може бути організоване на постійній основі або мати разовий характер. До них відноситься: кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень; кількість розкритих кримінальних правопорушень; структура та динаміка злочинності; затримання злочинців тощо.

2. Формування та наповнення інформаційно-пошукових систем (баз даних) для взаємного обміну інформацією та надання аналітично-довідкових послуг.

3. Проведення спільно з іншими підрозділами поліції аналітичних і кримінологічних досліджень. Суть дослідження полягає у виконанні логічно послідовних методологічних, організаційно-правових процедур, які передбачають отримання достовірних даних і фактів про явища та процеси, що досліджуються, для їх подальшого використання у правоохоронній діяльності.

4. Спільної участі у розробленні й контролі за реалізацією типових планів операцій, обговорення на засіданнях колегій і робочих нарад питань, які стосуються службової діяльності, а також надання пропозицій для вирішення проблемних питань. Зокрема, розробка плану заходів стосується виконання окремих службових завдань, реалізації законодавчих і нормативно-правових актів, організації протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки та порядку тощо.

5. Участь в організації діяльності оперативних штабів, робочих груп з координації дій та управління силами і засобами поліції.

6. Проведення спільних заходів за єдиним планом із комплексним використанням сил і засобів для розшуку злочинців, розкриття злочинів по гарячих слідах, профілактики та протидії адміністративним і кримінальним правопорушенням.

7. Участь у підготовці нормативно-правових актів, які регламентують як діяльність підрозділів поліції, так і заходи покращення безпекової ситуації в окремих територіальних утвореннях чи державі загалом.

Більшість цих форм взаємодії належать до організаційних. Лише остання зумовлює настання юридичних наслідків у вигляді прийняття відповідного правового акту.

Адміністративно-правове забезпечення відіграє важливу роль в організації взаємодії підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з іншими підрозділами НП України. Проте аналіз нормативно-правової бази засвідчує відсутність уніфікованого правового акту з питань організації та реалізації заходів взаємодії цих підрозділів з іншими підрозділами поліції. Тому, з метою урегулювання правових засад та механізму взаємодії існує потреба розробки та прийняття Інструкції з організації взаємодії підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з іншими підрозділами Національної поліції. Доцільність прийняти таку Інструкцію відзначили 87 % опитаних поліцейських (Додаток И).

У I розділі цієї Інструкції варто визначити загальні положення. Зокрема, до основних принципів (засад) взаємодії слід віднести: верховенство права та законності; оперативність аналізу та прийняття спільних рішення у випадку змін оперативної обстановки; комплексне використання у разі необхідності сил і засобів; безперервність та ситуативна узгодженість; транспарентність і взаємна довіра; визначеність та пріоритетність мети взаємодії.

Взаємодія повинна здійснюватися на основі законів України, постанов Верховної ради України, указів і розпоряджень Президента України, постанов і розпоряджень Кабінету міністрів України, відомчих нормативно-правових актів та цієї Інструкції.

У II розділі даної Інструкції з організації взаємодії підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з іншими підрозділами Національної поліції слід визначити основні напрямки такої взаємодії:

1. Організація реалізації державної політики у сферах захисту прав і свобод людини та громадянина, забезпечення публічного порядку та безпеки, боротьби зі злочинністю.

2. Профілактика адміністративних та кримінальних правопорушень.

3. Виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень.

4. Розшук злочинців.

5. Забезпечення публічного порядку та публічної безпеки.

У III розділі даної Інструкції варто розкрити форми такої взаємодії:

1. У реалізації державної політики у сферах захисту прав і свобод людини та громадянина, забезпечення публічного порядку та публічної безпеки, боротьби зі злочинністю:

1.1. Спільне вивчення практики застосування законодавства з питань захисту прав і свобод людини та громадянина, забезпечення публічного порядку та публічної безпеки, боротьби зі злочинністю, з метою розроблення єдиних рекомендацій щодо його виконання, а також виявлення недоліків і прогалин для своєчасної підготовки погоджених пропозицій щодо їх усунення.

1.2. Проведення спільних засідань колегії і оперативних (відеоселекторних) нарад між підрозділами НП України, які взаємодіють для вирішення найбільш актуальних питань правоохоронної діяльності, прийняття спільних управлінських рішень щодо реалізації державних і обласних програм із забезпечення захисту прав і свобод людини та громадянина, підтримання публічного порядку та безпеки, боротьби зі злочинністю, а також розроблення пропозицій щодо покращення стану у вищенаведених сферах діяльності та неухильного виконання законодавства.

13. Розробка та виконання спільних програм, планів у сферах захисту прав і свобод людини та громадянина, підтримання публічного порядку та безпеки, а також боротьби зі злочинністю тощо.

1.4. Підготовка узгоджених наказів чи доручень, що регламентують порядок взаємодії.

1.5. Створення спільних робочих груп із числа представників підрозділів для оперативного реагування та вивчення окремих проблем у сферах правоохоронної діяльності.

1.6. Спільна підготовка та направлення до органів державної влади та місцевого самоврядування, а також інших правоохоронних органів узагальненої інформації про стан криміногенної ситуації, пропозиції щодо вжиття заходів реагування.

2. У профілактиці адміністративних та кримінальних правопорушень:

2.1. Розробка та направлення до органів державної влади та місцевого самоврядування, а також інших правоохоронних органів пропозицій з питань профілактики адміністративних та кримінальних правопорушень.

2.2. Виявлення причин та умов на території обслуговування, що призводять до вчинення адміністративних та кримінальних правопорушень.

2.3. Надсилання орієнтувань зацікавленим органам і підрозділам про можливі осередки вчинення адміністративних та кримінальних правопорушень на території обслуговування за допомогою засобів відеоаналітики.

2.4. Погоджене визначення переліку інформації, оперативний обмін якою та використання може сприяти вчасному вжиттю заходів щодо запобігання адміністративним та кримінальним правопорушенням. Нормативне закріплення, у випадку необхідності, порядку обміну такої інформації між правоохоронними та іншими органами.

2.5. Спільне вивчення проблем профілактики адміністративних та кримінальних правопорушень і розробка пропозицій та заходів щодо їх вирішення.

2.6. Підготовка пропозицій або проєктів відповідних інструкцій про усунення причин і умов, що сприяють вчиненню адміністративних та кримінальних правопорушень.

3. У виявленні, припиненні та розкритті кримінальних правопорушень:

3.1. Своєчасне інформування правоохоронними органами один одного про факти готування чи вчинення кримінального правопорушення, якщо законом досудове розслідування покладено на той орган якому повідомляється.

3.2. Виявлення кримінального правопорушення чи розкриття по «гарячим слідам» за допомогою засобів відеоаналітики.

3.3. Створення, у випадку необхідності, слідчо-оперативних груп, з числа працівників підрозділів НП України для здійснення, у межах визначеної законодавством компетенції, заходів щодо виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень, у тому числі скоєних організованими злочинними групами та пов'язаних із міжрегіональним і міждержавним характером.

3.4. Використання, за взаємним погодженням, працівників інших підрозділів для участі у викритті злочинів, а також встановлення порядку їх використання та спеціалізації.

3.5. Взаємообмін оперативною інформацією, що міститься в централізованих базах даних для довідкового (інформаційного) призначення.

3.6. Створення та наповнення спільних інформаційно-телекомунікаційних систем (баз даних).

4. У розшуку злочинців:

4.1. За допомогою засобів відеоаналітики встановлення місцезнаходження особи, яка вчинили кримінальне правопорушення.

4.2. Своєчасне повідомлення заінтересованих органів про злочинців, які розшукуються, а також надання повної інформації про них, що може сприяти їх впізнанню та затриманню.

4.3. Організація здійснення підпорядкованими підрозділами заходів щодо розшуку злочинця, який розшукується іншими правоохоронними органами.

4.4. Підготовка узгоджених правових актів із питань розшуку злочинця.

5. У забезпеченні публічного порядку та публічної безпеки:

5.1. Вжиття та координація спільних заходів щодо забезпечення публічного порядку та публічної безпеки, встановленого режиму та підтримання належного правопорядку на території обслуговування.

5.2. Вжиття заходів згідно із спеціальними планами спільно з іншими підрозділами під час проведення масових заходів, а також у випадках групових порушень публічного порядку, у місцях стихійного лиха, аварій і катастроф та при інших надзвичайних ситуацій.

5.3. Розробка та здійснення спільно з підрозділами НП України заходів щодо зміцнення публічного порядку та публічної безпеки в населених пунктах із складною криміногенною обстановкою.

5.4. Проведення спільно з іншими підрозділами НП України та правоохоронних органів заходів щодо підтримання публічного порядку і безпеки під час перебування в Україні офіційних осіб іноземних держав.

У IV розділі цієї Інструкції слід зосередити увагу на розкритті питань щодо організації взаємодії. У тому числі із врахуванням того, що взаємодія повинна здійснюватись на державному, регіональному та міському рівнях.

Вважаємо, що затвердження такої Інструкції спростить механізм здійснення взаємодії між підрозділами організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з іншими підрозділами НП України, а також сприятиме оперативності у прийнятті рішень.

Висновки до розділу 3.

З'ясовано, що до організаційної структури управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування ГУНП належить сукупність взаємопов'язаних відділів і секторів – організаційно-аналітичний відділ, ситуаційний відділ (на правах чергової частини), відділ служби «102», відділ диспетчерської служби, сектор мобілізаційної роботи, територіальної

оборони та цивільного захисту. Залежно від основних завдань цих відділів і секторів їх повноваження запропоновано поділяти на організаційні, аналітичні, інформаційно-аналітичні, координаційні та контрольні.

З огляду на відсутність єдиного підходу до правового закріплення та розподілу повноважень відділів і секторів підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування у різних ГУНП, доведено доцільність прийняття Типового положення про розподіл повноважень між структурними підрозділами УОАЗОР ГУНП. Наголошено на потребі змінити розподіл управлінських повноважень щодо управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування ГУНП шляхом надання координаційних функцій щодо цих підрозділів заступникові начальника ГУНП (який координує та контролює діяльність підрозділів превентивної діяльності).

Встановлено, що взаємодія підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України з іншими підрозділами поліції та суб'єктами публічної адміністрації здійснюється головно за допомогою її організаційних форм (участі в організації та діяльності оперативних штабів, робочих груп, спільної участі у розробленні й контролі за реалізацією типових планів операцій, організації та проведення спільно з іншими підрозділами поліції аналітичних і кримінологічних досліджень тощо), лише участь у підготовці нормативно-правових актів слід розглядати як правову форму взаємодії.

Запропоновано розробити та затвердити Інструкцію з організації взаємодії підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з іншими підрозділами Національної поліції, в якій визначити загальні засади, напрями, форми та організаційні аспекти такої взаємодії.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення наукового завдання, що передбачає характеристику адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України. В результаті дослідження сформульовано низку наукових і практичних висновків, пропозицій та рекомендацій, до основних із яких можна віднести такі:

1. Запропоновано адміністративно-правовий статус підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України розглядати як систему визначених нормативно-правовими актами цілей, принципів, завдань, функцій, структурно-організаційних і компетенційних елементів, які в сукупності дають змогу цим суб'єктам здійснювати оперативне реагування на повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події, аналіз, планування, контроль та узгодження діяльності уповноважених підрозділів Національної поліції з питань забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг.

2. Обґрунтовано думку, що під принципами діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України доцільно розуміти комплекс основоположних, керівних ідей, які закладені в сутність діяльності цих підрозділів і реалізація яких є необхідною умовою належного виконання ними завдань і здійснення організаційних, координаційних, аналітичних та контрольних повноважень у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг. Запропоновано доповнити перелік принципів, на основі яких провадиться діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України (верховенство права,

дотримання прав і свобод людини, законність, відкритість та прозорість, політична нейтральність, взаємодія з населенням на засадах партнерства, безперервність), принципами комплексності та поєднання єдиноначальства і колегіальності.

3. Наголошено на важливості принципу безперервності в роботі підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України та запропоновано врегулювати його зміст, доповнивши статтю 12 Закону України «Про Національну поліцію» частиною 3: «Поліцейський, незалежно від місцезнаходження та часу доби, у разі отримання повідомлення або самостійного виявлення фактів, які можуть свідчити про вчинення адміністративного чи кримінального правопорушення, зобов'язаний негайно вжити всіх можливих заходів для надання допомоги потерпілій особі та припинення правопорушення, а також повідомити про це у найближчий орган поліції».

4. Обґрунтовано доцільність поділу функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України на основні та додаткові. Основними слід вважати моніторинг оперативної обстановки та реагування на її зміни (оперативне реагування) й організаційно-аналітичного забезпечення (з відповідним внесенням змін до Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві), а додатковими – опрацювання в установленому порядку проектів актів із питань, які містять службову інформацію або відомості, що становлять державну таємницю, та забезпечення мобілізаційної підготовки і готовності, заходів цивільного захисту.

5. З огляду на те, що права підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України повинні стосуватися виконання всіх завдань і функцій, тобто мати універсальний характер, а також за своїм змістом бути саме правами – можливістю діяти не за вказівкою, а на

власний розсуд у межах законодавства, – запропоновано нормативно закріпити новий перелік цих прав. Також доведено, що права досліджуваних підрозділів щодо перевірки стану виконання іншими підрозділами ГУНП нормативно-правових актів та щодо перевірки і контролю за дотриманням ведення єдиного обліку в підрозділах ГУНП заяв і повідомлень про вчинені кримінальні, адміністративні правопорушення або події доцільно вилучити з розділу IV «Права УОАЗОР» Типового положення та закріпити як відповідні функції (або ж підфункції в межах організаційно-аналітичної функції) у розділі III «Функції УОАЗОР» Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві.

6. Висунуто пропозицію розглядати функцію організаційно-аналітичного забезпечення підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України як діяльність, що включає в себе комплекс заходів із отримання й аналізу інформації для прийняття чи корегування управлінських рішень, планування, організаційно-методичного забезпечення, контролю з метою створення умов для виконання органами та підрозділами Національної поліції своїх завдань.

7. Аргументовано, що організувати і проводити аналітичні та кримінологічні дослідження з актуальних питань забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності в межах реалізації організаційно-аналітичної функції управлінням організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування ГУНП України доцільно не лише спільно з іншими підрозділами поліції, а й із закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання та науково-дослідними установи МВС України. Відповідні зміни потрібно внести до Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної

поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві.

8. Обґрунтовано, що оперативне реагування (моніторинг оперативної обстановки та реагування на її зміни) як одну із функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України слід розглядати як діяльність щодо моніторингу оперативної обстановки, прогнозування, прийняття рішення та безпосередньої координації нарядів патрульної поліції, груп реагування патрульної поліції та інших нарядів з метою організації невідкладного прибуття працівників поліції до заявника або на вказане місце події. Акцентовано на необхідності нормативно-правового закріплення оперативного реагування також як однієї з цілей діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України.

9. З метою забезпечення належного оперативного реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або інші події запропоновано на законодавчому рівні визначити можливість встановлення місцезнаходження особи, яка звертається по допомогу до поліції на лінію «102», в окремих випадках, зокрема за її згодою, у разі реальної загрози життю та здоров'ю людини, в інтересах національної безпеки. Також рекомендовано задля ефективного реалізації функції оперативного реагування ввести у штатний розпис відділу служби «102» посаду психолога, котрий надаватиме психологічну допомогу особам, які звернулись по допомогу до поліції.

10. З'ясовано, що до організаційної структури управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування ГУНП належить сукупність взаємопов'язаних відділів і секторів – організаційно-аналітичний відділ, ситуаційний відділ (на правах чергової частини), відділ служби «102», відділ диспетчерської служби, сектор мобілізаційної роботи, територіальної оборони та цивільного захисту. Залежно від основних завдань цих відділів і секторів їх повноваження запропоновано поділяти на організаційні,

аналітичні, інформаційно-аналітичні, координаційні та контрольні.

11. З огляду на відсутність єдиного підходу до правового закріплення та розподілу повноважень відділів і секторів підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування у різних ГУНП, доведено доцільність прийняття Типового положення про розподіл повноважень між структурними підрозділами УОАЗОР ГУНП. Наголошено на потребі змінити розподіл управлінських повноважень щодо управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування ГУНП шляхом надання координаційних функцій щодо цих підрозділів заступникові начальника ГУНП (який координує та контролює діяльність підрозділів превентивної діяльності).

12. Встановлено, що взаємодія підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування НП України з іншими підрозділами поліції та суб'єктами публічної адміністрації здійснюється головно за допомогою її організаційних форм (участі в організації та діяльності оперативних штабів, робочих груп, спільної участі у розробленні й контролі за реалізацією типових планів операцій, організації та проведення спільно з іншими підрозділами поліції аналітичних і кримінологічних досліджень тощо), лише участь у підготовці нормативно-правових актів слід розглядати як правову форму взаємодії. Запропоновано розробити та затвердити Інструкцію з організації взаємодії підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з іншими підрозділами Національної поліції, в якій визначити загальні засади, напрями, форми та організаційні аспекти такої взаємодії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану : Закон України від 15 березня 2022 року № 2123-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2123-20#n23>.
2. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 27 квітня 2020 року № 357. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#Text>.
3. Васильєв І. О., Мінка Т. П. Контрольна діяльність штабів органів внутрішніх справ : монографія. Дніпропетровськ, 2010. 260 с.
4. Філософський енциклопедичний словник. К. : Абрис, 2002. 744 с.
5. Гречанюк Н. В. Статус суб'єктів адміністративно-правового регулювання становлення ринку землі в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 91. С. 62-64.
6. Великий енциклопедичний юридичний словник. За ред. Ю. С. Шемшученка. Київ : «Юридична думка», 2007. 992 с.
7. Велика українська енциклопедія. Тематичний реєстр гасел з напрямку «Юридичні науки». За ред. А. М. Киридон. Київ : Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2017. 152 с.
8. Теорія держави і права : підручник. За ред. Н. М. Оніщенко, О. В. Зайчук. К. : Юрінком Інтер, 2008. 688 с.
9. Панчишин А. В. Поняття, ознаки та структура категорії «правовий статус». *Часопис Київського університету права*. 2010. № 2. С. 95-98.
10. Надьон В. В. Особливості прав та обов'язків, які виникають з правового статусу особи. *Вісник господарського судочинства*. 2015. № 4. С. 84-89.
11. Зименко О. В. Щодо визначення поняття адміністративно-

правового статусу старости як посадової особи місцевого самоврядування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 12. С. 244-247.

12. Шульга А. М. Правовий статус особистості, його види. *Право і безпека*. 2012. № 2. С. 19-22.

13. Кравчук М. В. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права : навчальний посібник. Тернопіль : Карт-бланш, 2002. 247 с.

14. Якимчук Н. Я. Поняття «правовий статус», «правове положення», «правовий модус» та «правовий режим» : теоретико-правовий аналіз. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2013. № 3. С. 11-18.

15. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин : Закон України від 12 липня 2018 року № 2505-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 38. Ст. 280.

16. Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті : Закон України від 9 квітня 2015 року № 314-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 25. Ст. 190.

17. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22 вересня 2011 року № 3773-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19-20. Ст. 179.

18. Галуцько В., Курило В., Короєд С. Адміністративне право України. Херсон : Грінь Д. С., 2015. 272 с.

19. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник. Ред. колегія : В. Б. Авер'янов (голова). К. : Видавництво «Юридична думка», 2004. 584 с.

20. Остапенко О. І. Адміністративно-правовий статус громадян як учасників протидії тероризму в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2015. № 825. С. 53-57.

21. Чистоклетов Л. Г. Адміністративно-правовий статус суб'єкта забезпечення безпеки діяльності суб'єктів господарювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. № 31. С. 37-40.

22. Сопільник Л. І. До питання про адміністративно-правовий статус суб'єктів забезпечення безпеки дорожнього руху. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2011. № 7. С. 90-95.
23. Глухова В. А. Адміністративно-правовий статус МВС України : шляхи удосконалення окремих структурних елементів. *Форум права*. 2017. № 2. С. 36-40. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.
24. Репело В. О. Адміністративно-правовий статус Державної міграційної служби України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 195-199.
25. Горбонос В. В. Поняття й ознаки адміністративно-правового статусу Експертної служби МВС України. *Право і суспільство*. 2020. № 6. С. 112-119.
26. Кириченко Ю. М. Поняття та структура адміністративно-правового статусу органів місцевого самоврядування. *Юридичний бюлетень*. 2018. № 4. С. 41-47.
27. Панова О. О. Особливості адміністративно-правового статусу біженців і вимушених переселенців. *Юридичний бюлетень*. 2021. № 20. С. 71-77.
28. Кочеров М. В. Поняття адміністративно-правового статусу Національної поліції України як суб'єкта забезпечення реформ. *Юридичний електронний науковий журнал*. 2019. Вип. 3. С. 294-296.
29. Батраченко О. В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки та порядку : дис... канд. юрид. наук : 12.00.07. Суми, 2017. 218 с.
30. Ластович Д. М. Поняття адміністративно-правового статусу поліції як суб'єкта надання поліцейських послуг. *Наше право*. 2015. № 6. С. 71-75.
31. Катрич Д. К. Адміністративно-правовий статус Національної поліції України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. № 36/2. С. 31-35.

32. Волокітенко О. І. Адміністративно-правовий статус підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 6/2. С. 42-46. URL : http://vjhr.sk/archive/2016_6/part_2/9.pdf.
33. Сердюк А. М. Поняття й елементи адміністративно-правового статусу патрульної поліції України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. № 1. С. 76-80.
34. Кіселичник В. П. Адміністративно-правовий статус юридичних осіб приватного права. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2015. № 3. С. 31-37.
35. Адміністративне право України : підручник. За заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса : Юридична література, 2003. 896 с.
36. Малиновський В. Я. Державне управління : навчальний посібник. К : Атіка, 2003. 576 с.
37. Павелків С. Р. Адміністративно-правовий статус органів публічної адміністрації у сфері житлово-комунального господарства України : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.07. К., 2013. 22 с.
38. Кириченко Ю. М. Поняття та структура адміністративно-правового статусу органів місцевого самоврядування. *Юридичний бюлетень*. 2018. № 7. С. 41-47.
39. Про внесення змін до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» щодо приведення його у відповідність із Конституцією України : Закон України від 27 лютого 2014 року № 795-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 13. Ст. 223.
40. Про затвердження Положення про Національну поліцію : постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF#Text>.
41. Про внесення змін до Положення про Міністерство внутрішніх справ України : постанова Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2017 року № 633. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/663-2017-%D0%BF#Text>.

42. Про затвердження Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 22 січня 2016 року № 39. URL : <https://xn--80aagahqwyibe8an.com/mvs-ukrajini-nakazi/nakaz-mvs-ukrajini-vid22012016-pro-272903.html>.

43. Запотоцька О. В. Поняття та елементи адміністративно-правового статусу Національного банку України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 42. С. 166-170.

44. Єднак В. М. Мета та принципи як елементи адміністративно-правового статусу органів прокуратури як правоохоронного органу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. № 33-2. С. 175-178.

45. Про затвердження Положення про Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України» : наказ Національної поліції України від 27 листопада 2015 року № 126. URL : <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/>.

46. Про затвердження Положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування ГУНП : наказ Головного управління Національної поліції у Львівській області від 31 січня 2022 року № 3. 12 с.

47. Куліш А. М. Організаційно-правові засади функціонування правоохоронної системи України : монографія. Суми : Видавництво Сумського державного університету, 2007. 220 с.

48. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379

49. Пароманов Д. Ю. Принципи адміністративно-правового забезпечення захисту прав суб'єктів підприємницької діяльності в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. № 6. С. 119-124.

50. Колеснікова М. В. Теоретико-правова характеристика основних

принципів правосуддя, що враховуються під час оцінки роботи суду. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 2. С. 178-180.

51. Будзик Б. В. Мета, завдання та принципи адміністративного судочинства на сучасному етапі реформування судової системи України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2017. № 17. С. 8892.

52. Колодій А. М. Принципи права України : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 1998. 208 с.

53. Шатіло В. А. Принципи діяльності державної влади і методи їх здійснення. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2014. № 1 (99). С. 6670.

54. Гриценко І. С., Мельник Р. С., Пухтецька А. А. Адміністративне право України : підручник. Під ред. І. С. Гриценка. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 568 с.

55. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник. Х. : Консум, 2001. 656 с.

56. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 4. Ст. 43.

57. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12 листопада 2015 року № 794-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 6. Ст. 55.

58. Про Бюро економічної безпеки України : Закон України від 28 січня 2021 року № 1150-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2021. № 23. Ст. 197.

59. Козюбра М. І. Верховенство права і Україна. *Право України*. 2012. № 1-2. URL : <http://cau.in.ua/ua/activities/analytcs/id/kozjubra-m.i.-verhovenstvo-prava-iukrajina-632>.

60. Загальна теорія держави і права : підручник. За ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. Харків : Право, 2002. 432 с.

61. Погребняк С. П. Основоположні принципи права : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.01. Х., 2009. 36 с.

62. Прудка Л. М. Верховенство права як гарантія правової держави : проблеми сучасності. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2015. № 2.

С. 73-75.

63. Заєць А. П. Принцип верховенства права (теоретико-методологічне обґрунтування). 1998. № 1. С. 3-13.

64. Суходубов Д. В. Координаційна діяльність прокуратури щодо боротьби зі злочинністю : дис... канд. юрид. наук : 12.00.10. Х., 2012. 215 с.

65. Каркач П. М. Координаційна функція прокуратури України : навч. метод. посібник. Х : Право, 2005. 96 с.

66. Лисенков С. Л. Загальна теорія держави і права. К., 2006. 442 с.

67. Єфремов А. Ф. Принципи і гарантії законності : автореферат дис... канд. юрид. наук : 12.00.01. К., 1999. 22 с.

68. Мельниченко В. І. Прозорість і відкритість публічного управління як об'єкт законодавчого регулювання. *Державне управління : теорія і практика*. 2007. № 1. С. 48-55.

69. Гудима Н. В. Принципи відкритості та прозорості в діяльності органів державного управління України : автореферат дис... канд. юрид. наук : 25.00.01. К., 2008. 22 с.

70. Ківалов С. В. Принципи державної служби у новому Законі України «Про державну службу». *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 68. С. 716-718.

71. Джафарова О. В. Правові основи партнерства міліції і населення : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків. 2003. 19 с.

72. Василюк Н. М. Соціально-психологічні чинники довіри громадян до працівників органів внутрішніх справ України : дис... канд. юрид. наук : 19.00.05. Київ, 2016. 523 с.

73. Фелик В. І. Класифікація принципів профілактичної діяльності Національної поліції України : теорія та практика реалізації. *Митна справа*. 2015. № 5. С. 63-68.

74. Ніколенко Л. М. Принципи діяльності поліції : сутність та особливості. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2021. № 1 (1). С. 19-26.

75. Гладун Ю. Я., Ліпенцев А. В. Побудова типового центру забезпечення публічної безпеки на прикладі ситуаційного центру головного управління Національної поліції у Львівській області. *Ефективність державного управління*. 2016. № 4 (49). С. 119-128.
76. Плішкін В. М. Теорія управління органами внутрішніх справ : підручник. К. : НАВС, 1999. 702 с.
77. Назар Ю. С. Взаємодія органів внутрішніх справ із місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у профілактиці адміністративних правопорушень : монографія. Львів, 2012. 160 с.
78. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. 1440 с.
79. Бачило І. Л. Функції органів управління. К. : Наукова думка, 1990. 128 с.
80. Битяк Ю. П. Адміністративне право України (Загальна частина). Х. : ООО «Одіссей», 1999. 224 с.
81. Гусарев С. Д. Юридична діяльність : методологічні та теоретичні аспекти : монографія. К. : Знання, 2005. 375 с.
82. Бандурка О. М. Основи управління в органах внутрішніх справ України : теорія, досвід, шляхи удосконалення. Х. : Основа, 1996. 398 с.
83. Крищенко А. Є. Завдання та функції Національної поліції як учасника адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 2 (103). С. 121-128.
84. Проневич О. С. Поліцейська діяльність як вид державно-управлінської діяльності. *Форум права*. 2009. № 2. С. 350-356. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.
85. Бандурка О. М., Литвинов О. М. Система протидії злочинності : поняття та сутність. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 2. С. 168–177.

86. Васюк С. В. Про стан планування діяльності органів і підрозділів Національної поліції України. *Юридичний бюлетень : науковий журнал*. 2021. Вип. 23. С. 121-127.
87. Васюк С. В. Контроль як одна із функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Юридичний електронний науковий журнал*. 2022. № 3. С. 148-151.
88. Теорія держави та права : навчальний посібник. За заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
89. Ганцюк Т. Д. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів публічної влади в Україні : джерелознавчий аналіз дискурсного поля. *Державне управління : удосконалення та розвиток*. С. 1-11.
90. Бесчастний В. М. Проблемні питання аналітичного забезпечення протидії злочинності. *Науково-аналітичний журнал «Соціально-правові студії»*. 2015. № 1. С. 282-290.
91. Васюк С. В. Роль відділу служби «102» у системі оперативного реагування органів та підрозділів поліції. *Соціально-правові студії : науково-аналітичний журнал*. 2022. Вип. 1. Том 5. С. 46-50.
92. Васюк С. В. Оперативне реагування як функція підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Соціально-правові студії : науково-аналітичний журнал*. 2021. № 3 (13). С. 107-114.
93. Хитра О. Л. Реалізація заходів реагування на кризові ситуації, що загрожують національній безпеці, які здійснюються на основі спроможностей військових формувань та правоохоронних органів. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2021. Вип. 31. С. 95-101.
94. Йосифович Д. І., Братковський В. М. Адміністративна відповідальність керівників юридичних осіб за незабезпечення оповіщення військовозобов'язаних працівників про їх виклик у військові комісаріати в процесі мобілізації. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 4. С. 152-160

95. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України від 21 жовтня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 44. Ст. 416.
96. Молявко О. М. Деякі питання здійснення та захисту цивільних прав. *Європа, Японія, Україна: шляхи демократизації державно-правових систем*. К., 2000. С. 319–324.
97. Карманюк О. П. Суб'єктивні права і юридичні обов'язки в контексті утвердження законності в українському суспільстві. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 3. С. 48–52.
98. Петрончак Ю. О. Приватні правовідносини як вимір буття особи у зрізі дозволеного і належного. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. 2018. Вип. 8. С. 46–50.
99. Волкова Л. О. Правовий статус юридичних осіб публічного права : складники та їх змістове наповнення. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Вип. 5. С. 53–57.
100. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України : постанова Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 року № 228. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF#Text>.
101. Питання Міністерства цифрової трансформації : постанова Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2019 року № 856. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF#Text>.
102. Примуш М. В. Загальна соціологія : навч. посіб. К. : Професіонал, 2004. 592 с.
103. Заборовський В. В. Професійні обов'язки як необхідний елемент структури правового статусу адвоката. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 45. С. 144–151.
104. Компанейцев С. В. Деонтологічні засади діяльності адвокатів в Україні : дис... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01. К., 2013. 228 с.
105. Юрчак І. Р. Обов'язки особи : теоретико-правовий вимір : дис... канд. юрид. наук : 12.00.01. Львів, 2016. 185 с.
106. Про затвердження Інструкції з організації контролю за виконанням

документів у Національній поліції України : наказ МВС України від 13 червня 2016 року № 503. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0944-16#Text>.

107. Про затвердження Інструкції з організації планування в системі Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 24 грудня 2015 року № 202. URL: <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/>.

108. Білоскурська О. В. Правове регулювання обов'язку кожного неухильно додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей. *Часопис Київського університету права*. 2009. № 2. С. 72-76.

109. Падалка О. А. Обов'язки Національної поліції України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 38. Том 2. С. 19-22.

110. Конституційне право України : підруч. для студ. вищих навч. закл. За ред. Ю. М. Тодики та В. С. Журавського. К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2002. 544 с.

111. Мислива О. О. Впровадження тактичної медицини в підготовку та діяльність Національної поліції України. *Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка*. 2018. Вип. 1 (81). С. 304-312.

112. Чуприна О. В., Жилін Т. П. Актуальні проблеми викладання домедичної допомоги працівникам Національної поліції України. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 4 (105). С. 173-185.

113. Скулиш Є., Прокоф'єва Д. Охоронювана інформація в кримінальному процесі. *Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні*. 2009. № 1(18). С. 35-43.

114. Майоров В. В. До питання співвідношення понять «компетенція» та повноваження Національної поліції України. *Право та державне управління*. 2020. № 1. Том 1. С. 85-89.

115. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник для студентів вищих навчальних закладів. За ред. С. Г. Серьогіної. Харків : Право, 2005. 256 с.

116. Потіп М. М. Щодо сутності компетенції органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування. *Право і суспільство*. 2012. № 6. С. 32-35.

117. Пеньков С. В. Аналіз організації інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності Національної поліції України. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2017. № 3 (78). С. 66-73.

118. Пугач А. О. Сутність процесу інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної виконавчої влади в Україні. *Державне управління : удосконалення та розвиток*. 2010. № 8. С. 1-3.

119. Деменко О. Є. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності податкових органів України : сучасний стан та шляхи вдосконалення. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2013. № 1 (60). С. 144-151.

120. Телешун С. О., Рейтерович І. В. Інформаційно-аналітична діяльність в державному управлінні : навчально-методичні матеріали. К. : НАДУ, 2013. 36 с.

121. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності аграрних підприємств : монографія. За ред. Р. Ф. Бруханський, М. К. Пархомець, П. Р. Пуцентейло та ін. Тернопіль : Крок, 2015. 300 с.

122. Дяченко Н. П. Методологічне забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. *Теорія та практика державного управління*. 2013. №. 4. URL : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2013-4/doc/3/02.pdf>.

123. Безпалова О. І. Загальна характеристика адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2019. № 3(9). С. 139-147.

124. Управління персоналом сучасної організації. За ред. О. А. Гавриш, Л. Є. Довгань, Н. О. Сімченко, Н. І. Ситник, В. Е. Грамотнев. К. : НТУУ «КПІ», 2011. 496 с.

125. Коптєва Г. М. Організаційне-забезпечення економічної безпеки бізнес-процесів підприємства торгівлі. *Економічний простір*. 2020. № 157. С. 48-54.

126. Ключко І. О. Організаційні засади діяльності органів прокуратури щодо протидії корупції. *Форум права*. 2017. № 5. С. 169-174. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.

127. Звіт Національної поліції України про результати роботи у 2021 році. URL : https://www.npu.gov.ua/assets/userfiles/files/zvity/Zvit_NPU_2021_.pdf

128. Інформація на сесію міської ради «Про стан криміногенної ситуації на території міста Кам'янське у 2020 році та хід виконання Кам'янським відділом поліції ГУНП в Дніпропетровській області Комплексної програми забезпечення публічного порядку та публічної безпеки». URL : https://kam.gov.ua/ua/news/pg/250321698922127_p26/.

129. Аналітична довідка про результати роботи блоку превентивної діяльності впродовж 2021 року. *Архів ГУНП у Львівській області*. 4 с.

130. Основи управління в Національній поліції : навч. посіб. За ред. І. С. Кравченко. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 212 с.

131. Друккер П. Як забезпечити успіх у бізнесі : новаторство і підприємництво. Пер. з англ. К. : Україна, 1994. 352 с.

132. Про затвердження Інструкції з організації планування в Міністерстві внутрішніх справ України : наказ МВС України від 14 листопада 2016 року № 1208. URL: <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/>.

133. Управління органами Національної поліції України : підручник . За заг. ред. В. В. Сокурєнка. Харків : Стильна типографія, 2017. 580 с.

134. Капченко Л. М. Планування організаційно-педагогічної роботи в професійно-технічних навчальних закладах : наук.-метод. рекомендації. Кіровоград : «Імекс ЛТД», 2003. 44 с.

135. Пасічник В. Г. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2005. 255 с.

136. План основних заходів Національної поліції України на 2022 рік.
URL :
https://mvs.gov.ua/ua/pages/7253_NAKAZ_vid_16012021__33_Pro_zatverdzhennya_Planu_osnovnih_zahodiv_Ministerstva_vnutrishnih_sprav_Ukraini_na_2022_rik.htm.

137. Про затвердження Положення про Департамент головної інспекції Національної поліції України : наказ НП України від 28 квітня 2021 року. № 337. URL: <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/>.

138. Гаруст Ю. В. Правове забезпечення контрольної діяльності податкових органів України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. К., 2008. 34 с.

139. Про схвалення Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 року № 1023-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-p#Text>.

140. Звіт Національної поліції України про результати роботи у 2020 році. URL : https://www.npu.gov.ua/assets/userfiles/files/zvity/Zvit_NPU_2020_.pdf

141. Негодченко О. В. Зміст адміністративно-правових способів і засобів забезпечення обігу інформації підрозділами інформаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 149-154.

142. Серeda В. В., Хатнюк Ю. А. Організаційно-правові основи діяльності підрозділів Національної поліції України, що здійснюють аналітичну роботу. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2018. С. 188-198.

143. Волянський П. Б. Деякі питання управління надзвичайними ситуаціями мирного типу. *Демократичне врядування*. 2012. № 9. С. 1-5.

144. Ситуативні центри органів державної влади : наук. розроб. авт. кол. : А. І. Семенченко, І. В. Клименко, А. В. Журавльов та ін. За заг. ред. А. І. Семенченка. К. : НАДУ, 2013. 59 с.

145. Кудінов В. А. Аналіз динаміки оперативної обстановки в країні з використанням можливостей системи оперативного реагування МВС України. *Захист інформації*. 2006. № 1. С. 67-71.

146. Волянський П. Б. Напрями удосконалення навчання фахівців сфери цивільного захисту. *Інвестиції : практика та досвід*. 2014. № 23. 152 с.

147. Посохова Я. С. Оператор служби «102» – ключова ланка в системі роботи Національної поліції України. *Правоохоронна функція держави : теоретико-методологічні та історико-правові проблеми : тези доповідей*. 2016. С. 257-261.

148. Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України від 11 грудня 2014 року № 26-VIII : постанова Верховної ради України. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 1. Ст. 2.

149. Звіт Голови Національної поліції України про результати роботи відомства у 2019 році. URL : https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit_2019/zvit-npu-2019.pdf.

150. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

151. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 року. URL : <https://www.pfu.gov.ua/zk/1028-zakon-ukrayiny-pro-dostup-do-publichnoyi-informatsiyi/>.

152. Васюк С. В. Організаційна структура підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Актуальні проблеми реформування системи законодавства України : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Запоріжжя : Запорізька міська громадська організація «Істина». 2022. С. 53-57.

153. Когут Р. І. Окремі аспекти діяльності управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування. *Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні*. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 464 с.

154. Ковалів М. В., Курочка М. І., Плашовецький О. А. Державна служба у правоохоронній сфері та її основні ознаки. Львів : Наук. записки

ЛУБП, 2020. № 27. С. 161–166.

155. Польський О. Ю. Організаційна структура державних органів виконавчої влади (на прикладі Національної поліції України). *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 2 (14). С. 257-266.

156. Демків Р. Я. Конституційне право України : курс лекцій. Львів : ЛьвДУВС, 2012. 331 с.

157. Малиновський В. Я. Державне управління : навчальний посібник. Луцьк : Вежа, 2000. 558 с.

158. Мнушко З. Н. Менеджмент і маркетинг в фармацевтиці. Ч. 1. Х., 2007. 564 с.

159. Осовська Г. В., Осовський О. А. Основи менеджменту : навчальний посібник. К. : Кондор, 2006. 664 с.

160. Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навчальний посібник. К. : Кондор, 2003. 296 с.

161. Бугайчук К. Л. Організаційна структура державного органу : поняття, типологія та напрями застосування до системи Національної поліції України. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2018. № 3 (82). С. 40-54.

162. Літовченко Б. В., Єдинак В. Ю. Зміни організаційної структури у процесі стратегічного планування діяльності митної служби. *Вісник Академії митної служби України*. 2012. № 2. С. 22-33.

163. Костенюк Н. І. Теоретичний підхід до визначення поняття організаційно-функціональної структури управління. *Актуальні проблеми державного управління*. 2013. № 1. С. 98-104.

164. Євтушенко О. Н. Державне управління : навч. посіб. Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. 248 с.

165. Васюк С. В. Про стан реагування на повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події підрозділами Національної поліції на прикладі Львівської області. *Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції*.

Упор. О. В. Авраменко, С. С. Гнатюк, І. І. Сидорук. Львів : ЛьВДУВС, 2020. С. 49-53.

166. Васюк С. В. Соціально-психологічні аспекти взаємодії операторів відділу служби «102» УОАЗОР з різними категоріями громадян, які звертаються по допомогу. *Соціальні, економічні та психологічні аспекти діяльності Національної поліції України : програма науково-практичного семінару*. Львів : ЛьВДУВС, 2021. 20 с.

167. Васюк С. В. Відділ служби «102» як базовий елемент системи оперативного реагування органів та підрозділів поліції. *Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції*. Упор. Г. Я. Савчин, У. О. Цмоць. Львів : ЛьВДУВС, 2021. С. 49-53.

168. Васюк С. В. Планування як одна із функцій органів і підрозділів Національної поліції України. *Механізм функціонування громадянського суспільства (осінні читання) : збірник тез Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти*. Упор. Ю. М. Шевців. Львів : ЛьВДУВС. 2021. С. 28-32.

169. Васюк С. В. Принципи діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Чинники розвитку юридичних наук у XXI столітті : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Дніпро : ГО «Правовий світ». 2021. 96 с.

170. Васюк С. В. Основні завдання підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Topical issues of modern science, society and education : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції*. Харків, 2021. С. 1348-1355.

171. Васюк С. В. Поняття та елементи адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Рівень ефективності та необхідність впливу юридичної науки на нормотворчу діяльність*

та юридичну практику : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Харків : Східноукраїнська наукова юридична організація. 2022. С. 36-40.

172. Васюк С. В. Взаємодія підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з іншими підрозділами Національної поліції України. *Modern scientific research : achievements, innovations and development prospects : матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції*. Берлін, 2022. С. 743-749.

173. Мельник С. М. Адміністративно-правові форми взаємодії суб'єктів військового управління України і НАТО. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 6 (1). С. 6-10.

174. Рудой К. М. Форми взаємодії та координації правоохоронних органів України з міжнародними правоохоронними організаціями із забезпечення міжнародної безпеки. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2013. № 1. С. 19-22.

175. Талалай Д. В. Актуальні питання організаційно-правових засад взаємодії підрозділів Служби безпеки України з іншими військовими формуваннями в особливий період. *Європейські перспективи*. 2018. № 8. С. 77-84.

176. Михайловська І. М. Особливості організаційних форм та інституційно-правових основ взаємодії банків та страхових компаній. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2014. № 5 (1). С. 105-108.

177. Сидор М. Я. Договірно-правова форма в системі взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2015. Вип. 30 (2). С. 75-81.

178. Назар Ю. С. Використання правових форм управління у взаємодії суб'єктів профілактики адміністративних правопорушень. *Економіка. Фінанси. Право*. 2008. № 8. С. 32-35.

179. Остропілець В. Р. Методи взаємодії органів досудового розслідування МВС України з іншими правоохоронними органами. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія : Юридичні науки. 2016. Вип. 3 (2). С. 117-120.
180. Назар Т. Я. Форми взаємодії підрозділів молодіжної превенції у профілактиці правопорушень. *Форум права*. 2015. № 5. С. 160-165. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.
181. Струс В. М. Правові та організаційні форми взаємодії підрозділів ДАІ МВС України і Військової інспекції безпеки дорожнього руху. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2012. Вип. 9. С. 179-183.
182. Ортинський В. Л., Кісіль З. Р., Ковалів М. В. Організаційні засади регулювання управлінської діяльності в органах внутрішніх справ України : навчально-методичний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2006. 248 с.
183. Назар Ю. С. Взаємодія суб'єктів системи профілактики адміністративних правопорушень. *Вісник Львівського інституту внутрішніх справ*. 2001. №2. С. 276-283.
184. Назар Ю. С. Важлива форма взаємодії у профілактиці адміністративних правопорушень. *Вісник Львівського інституту внутрішніх справ*. 2004. №1. С. 248-257.
185. Корнєва Т. В. Взаємодія митних органів України з правоохоронними та деякими контролюючими органами. *Митна справа*. № 3 (33). 2004. С. 15-19.
186. Остропілець В. Р. Сутність та особливості взаємодії органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України з іншими правоохоронними органами. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. Вип. 12 (2). С. 167-170.
187. Бурбика В. О. Адміністративно-правові засади взаємодії органів місцевого самоврядування з правоохоронними органами : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Суми. 2017. 251 с.
188. Організація управління персоналом в органах внутрішніх справ :

монографічне дослідження. За ред. В. Д. Сущенко. К. : Національна академія внутрішніх справ України, 1999. 352 с.

189. Шевчук О. М. Взаємодія та координація органів державної влади щодо забезпечення державного контролю у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Юриспруденція. 2014. № 8. С. 126-129.

190. Козаченко І. П., Регульський В. Л. Правові, морально-етичні та організаційні основи оперативно-розшукової діяльності, Л. : Львів. ін-т внутр. справ при Нац. акад. внутр. справ України, 2000. 219 с.

191. Розслідування злочинів у сфері господарської діяльності : окремі криміналістичні методики : монографія. Кол. Авторів : В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін. ; За ред. В. Ю. Шепітька. Х. : Право, 2006. 624 с.

192. Морозова Я. О. Розкриття тяжких та особливо тяжких злочинів минулих років підрозділами карного розшуку : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Львів, 2012. 20 с.

193. Коваль В. Ф. Сутність та особливості взаємодії податкової міліції з іншими структурними підрозділами державної податкової служби України. *Європейські перспективи*. 2012. № 2 (1). С. 94-100.

194. Русецький А. А. Завдання та функції правоохоронних органів як суб'єктів взаємодії та координації на регіональному рівні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 43. С. 272-276.

195. Мамчур Л. О. Адміністративно-правові засади взаємодії правоохоронних органів України з публічними інституціями: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Тернопіль, 2019. 20 с.

196. Небитова Н. Ю. Взаємодія та співпраця органів Національної поліції України з іншими суб'єктами протидії торгівлі людьми. *Підприємництво, господарство і право*. № 10, 2020. С. 131-141.

197. Фещенко Л. О. Взаємодія органів внутрішніх справ з державною податковою службою у здійсненні правоохоронної діяльності : дис. ... канд.

юрид. наук : 12.00.07. К., 2007. 217 с.

198. Заброда Д. Г. *Форми взаємодії суб'єктів боротьби з корупцією. Проблеми правознавчої та правоохоронної діяльності.* 2002. № 1. С. 62-68.

199. Пивовар Ю. І. *Організаційно-правові засади взаємодії міліції і органів фінансового контролю : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. К., 2008. 266 с.*

200. Давиденко Л. М. *Організаційні засади боротьби зі злочинністю. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ.* 2002. Спец. вип. С. 93–99.

201. Озерський І. В. *Взаємодія органів слідства та дізнання у боротьбі з організованою злочинністю (психолого-правовий аспект). Економічні злочини: попередження і боротьба з ними. Міжвідомчий науковий збірник.* К., 2001. Т. 25. С. 539–544.

202. Аркуша Л. І. *Проблеми взаємодії та інформаційного забезпечення правоохоронних органів у боротьбі з економічною організованою злочинною діяльністю. Інформаційне забезпечення протидії організованій злочинності : зб. наук. статей.* О. : Фенікс, 2003. С. 109-117.

203. Колпаков В. К. *Адміністративне право України : підручник.* К. : Юрінком Інтер, 2003. 736 с.

204. Гладун З. С. *Адміністративне право України : навч. посібник.* Тернопіль : Карт-бланш, 2004. 579 с.

205. Гель А. П. *Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : МАУП, 2004. 272 с.*

206. Грень Р. Р. *Взаємодія оперативних підрозділів правоохоронних органів України у протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів. Науковий вісник Ужгородського національного університету.* № 38 (2), 2016. С. 99-102.

207. Палькін М. В. *До проблеми визначення форм взаємодії кримінальної міліції з іншими суб'єктами протидії злочинності. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.* 2012.

№ 1. С. 328-334.

208. Авдеєв О. Р. Взаємодія органів доходів і зборів з правоохоронними та контролюючими органами у протидії контрабанді наркотичних засобів, психотропних речовин та фальсифікованих ліків. *Lex Portux*. 2016. № 2. С. 124-149.

209. Бурбика В. О. Методи взаємодії органів місцевого самоврядування з правоохоронними органами. *Науковий вісник Ужгородського державного університету. Серія «Право»*. 2014. Вип. 29. С. 98-100.

210. Струс В. М. Правові та організаційні форми взаємодії підрозділів ДАІ МВС України і військової інспекції безпеки дорожнього руху. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2012. Вип. 9. С. 179-183.

211. Герман О. В. Адміністративно-правове забезпечення взаємодії суб'єктів протидії порушенням бюджетного законодавства : дис. ... докт. філософії за спец. 081 – Право. Львів. 2021. 206 с.

Додаток А

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Львівського державного

університету внутрішніх справ

кандидат юридичних наук, професор

полковник поліції

Тарас СОЗАНСЬКИЙ

2022

АКТ

13.06. 2022

Львів

№ 34

Про впровадження результатів дисертації ВАСЮК Соломії Володимирівни на тему «Адміністративно-правовий статус підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України» в освітній процес ЛьвДУВС

Уклала експертна комісія з виявлення, узагальнення та впровадження позитивного досвіду роботи у складі:

- начальника відділу організації наукової роботи кандидата юридичних наук майора поліції Людмили ПАВЛИК;
- начальника відділу забезпечення якості освіти та методичної роботи кандидата юридичних наук, доцента Руслана СТРОЦЬКОГО;
- декана факультету № 3 ІПФПНП кандидата юридичних наук, доцента полковника поліції Степана ГНАТЮКА;
- завідувача кафедри адміністративного права та адміністративного процесу факультету № 3 ІПФПНП кандидата юридичних наук, доцента капітана поліції Юрія ХАТНЮКА;
- директора загальної бібліотеки Ірини КРАВЕЦЬ.

Комісія відповідно до наказу по університету від 24 березня 2020 року № 100 розглянула й узагальнила матеріали дисертації, поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» аспіранта кафедри адміністративного права та адміністративного процесу факультету № 3 ІПФПНП ВАСЮК Соломії Володимирівни на тему «Адміністративно-правовий статус підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України».

Проаналізовано основні результати дослідження Васюк С.В., зокрема наукові праці, в яких опубліковані теоретичні положення дисертації:

1. Васюк С.В. Оперативне реагування як функція підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Соціально-правові студії: науково-аналітичний журнал* / гол. ред. О. Балинська. Львів: ЛьвДУВС, 2021. Вип. 3. Том 4. С. 107-114.

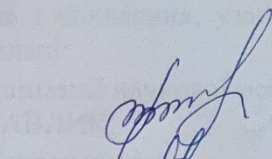
2. Васюк С.В. Про стан планування діяльності органів і підрозділів Національної поліції України. *Юридичний бюлетень: науковий журнал*. 2021. Вип. 23. С. 121-127.

3. Васюк С.В. Контроль як одна із функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Юридичний електронний науковий журнал*. 2022. № 3. С. 148-151.

4. Васюк С.В. Роль відділу служби «102» у системі оперативного реагування органів та підрозділів поліції. *Соціально-правові студії: науково-аналітичний журнал* / гол. ред. О. Балинська. Львів: ЛьвДУВС, 2022. Вип. 1. Том 5. С. 46-50.

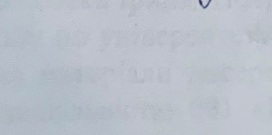
На основі проведеного аналізу комісія зробила висновок, що праці Васюк С.В. містять науково обґрунтовані теоретичні положення і практичні рекомендації, що дає підстави запровадити їх для використання в освітньому процесі Львівського державного університету внутрішніх справ, зокрема при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції» та «Поліцейська діяльність», під час підготовки навчально-методичних і дидактичних матеріалів, а також рекомендувати їх до вивчення під час самостійної роботи здобувачів ступенів вищої освіти «бакалавр» і «магістр».

Члени комісії:

 Людмила ПАВЛИК

 Руслан СТРОЦЬКИЙ

 Степан ГНАТЮК

 Юрій ХАТНЮК

 Ірина КРАВЕЦЬ

Додаток Б

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник начальника Головного управління Національної поліції у Львівській області – начальник слідчого управління ГУНП

поліцейський **Руслан СИЙМОВСЬКИЙ**

2022 року

АКТ

**впровадження результатів дисертаційного дослідження
Васюк Соломії Володимирівни на тему «Адміністративно-правовий статус
підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного
реагування Національної поліції України»**

“08” 06 2022 року № 333/02/22-2022

м. Львів

Комісія у складі:

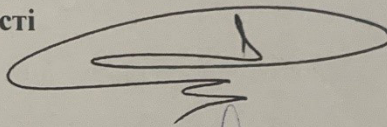
заступника начальника Головного управління Національної поліції у Львівській області – начальника слідчого управління ГУНП Руслана Сиймовського, начальника управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Головного управління Національної поліції у Львівській області Дмитра Кобельки, старшого інспектора з особливих доручень управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Головного управління Національної поліції у Львівській області Наталії Дайнеки-Лихач, старшого інспектора управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Головного управління Національної поліції у Львівській області Олени Гальо, склала цей акт у тому, що запропоновані Васюк Соломією Володимирівною рекомендації щодо визначення адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України, ролі відповідних підрозділів у системі органів Національної поліції України були використані:

під час організації діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України;

при проведенні занять у системі службової підготовки поліцейських ГУНП у Львівській області.

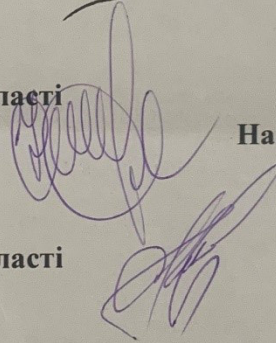
Зазначені рекомендації були запропоновані Васюк С.В. на підставі отриманих результатів дисертаційного дослідження «Адміністративно-правовий статус підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України».

**Начальник УОАЗОР
ГУНП у Львівській області
полковник поліції**

Дмитро КОБЕЛЬКА

**Старший інспектор з ОД ОАВ
УОАЗОР ГУНП у Львівській області
майор поліції**

Наталія ДАЙНЕКА-ЛИХАЧ

**Старший інспектор ОАВ
УОАЗОР ГУНП у Львівській області
старший лейтенант поліції**

Олена ГАЛЬО

Додаток В

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ
УКРАЇНИДепартамент організаційно-
аналітичного забезпечення
та оперативного реагуваннявул. Богомольця, 10, м. Київ, 01601,
тел. 256-11-68, doazor@police.gov.ua*20.07.2022 № В-1, 2, 4/25/4-2022*

На № _____ від _____

Соломії ВАСЮК

м. Львів, вул. Вернадського,
буд. 28, кв. 54,
79049

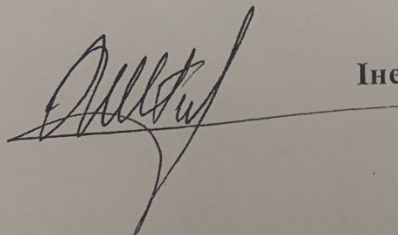
Про результати розгляду звернення

Департаментом організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування в межах компетенції розглянуто Ваше звернення про надання пропозицій до окремих нормативно-правових актів Міністерства внутрішніх справ України (далі – МВС України).

За результатами розгляду повідомляємо, що організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні врегульовано Інструкцією, затвердженою наказом Міністерства внутрішніх справ України від 07.07.2017 № 575, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 31.07.2017 за № 937/30805, а порядок реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події (у тому числі обов'язки старших зміни працівників підрозділу "102" та диспетчерів) передбачено Інструкцією з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, затвердженою наказом Міністерства внутрішніх справ України від 27.04.2020 № 357, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 15.05.2020 за № 443/24726.

Поруч з цим інформуємо, що Ваші пропозиції будуть враховані при внесенні змін або прийнятті нових нормативно-правових актів МВС України, що регулюють діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України.

Заступник начальника

Інеса ПЛАТОНОВА

Додаток Г

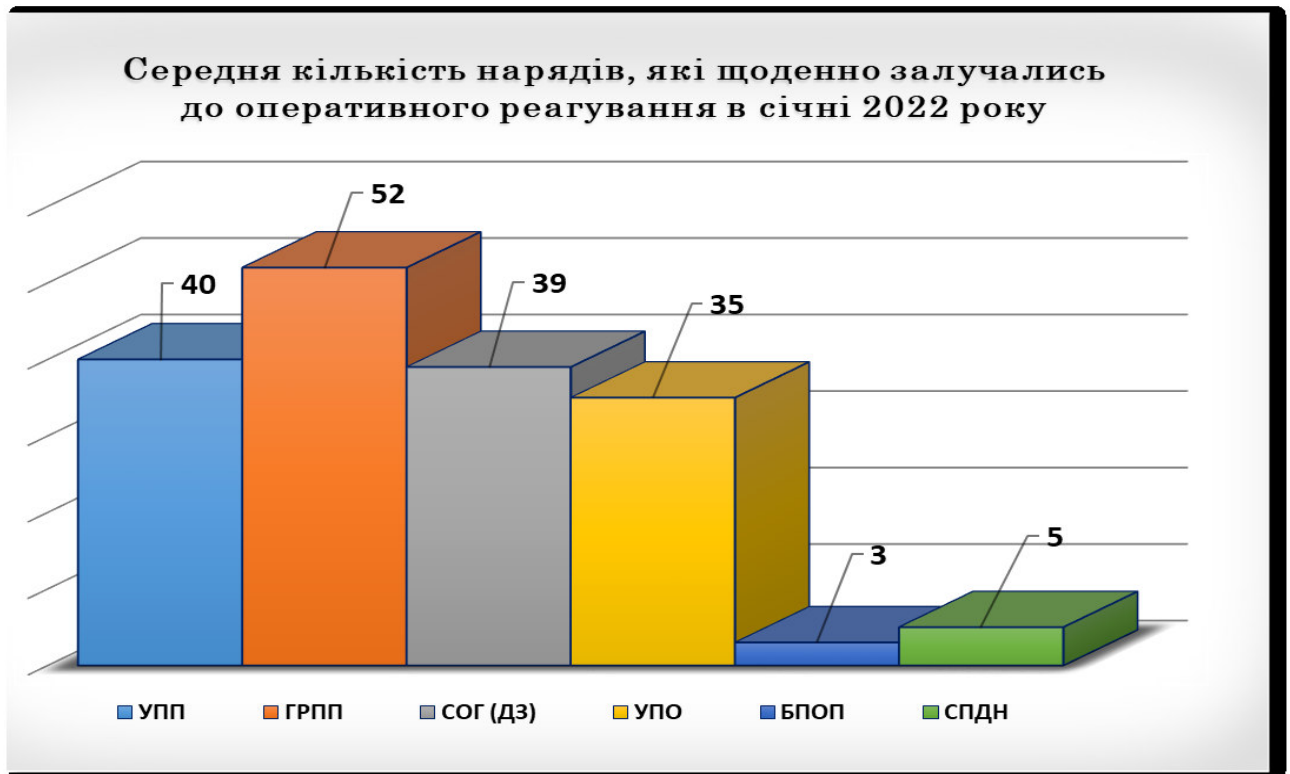

Рис. 2.3.1 Середня кількість нарядів, які щоденно залучались до оперативного реагування в січні 2022 року

Додаток Д

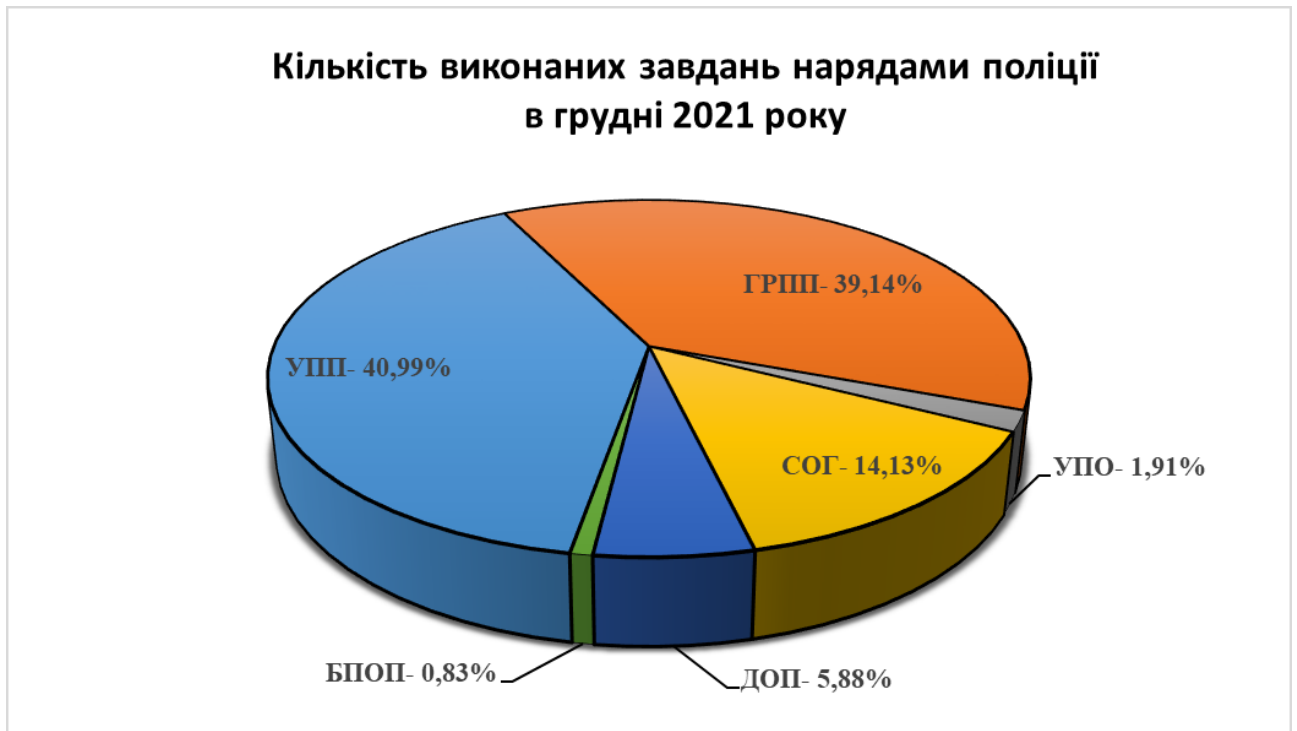

Рис. 2.3.2. Кількість виконаних завдань нарядами поліції у грудні 2021 року

Додаток Е

Рис. 2.3.3. Середній час призначення нарядів у Львівській області

Додаток Ж

Рис. 2.3.4. Середній час обслуговування події нарядами поліції у Львівській області

Додаток И

Анкета для працівників підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України

Було опитано 82 особи

№	Питання та перелік відповідей	Кількість чол.	%
1.	Як Ви оцінюєте рівень правового забезпечення діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України з питань оперативного реагування :		
	високий	47	57%
	належний	21	26%
	недостатній	14	17%
2.	Як Ви оцінюєте рівень правового забезпечення діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України з питань організаційно-аналітичної діяльності :		
	високий	10	12%
	належний	60	73%
	недостатній	12	15%
3.	Чи доцільно розробити інструкцію з питань взаємодії підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України :		
	доцільно	71	87%
	недоцільно	10	12%
	важко відповісти	1	1%
4.	Який напрямок удосконалення системи оперативного реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або інші події є найбільш доцільним у службовій діяльності :		
	належне технічне функціонування інформаційно-телекомунікаційної системи ПНП	34	41%
	підвищення рівня управлінської діяльності	25	30%
	належний стан використання логістичних пристроїв	18	23%
	необхідна кількість нарядів поліції, які здійснюють оперативне реагування	5	6%
5.	Чи доцільно вносити зміни у нормативно-правові акти, які застосовуються у службовій діяльності Національної поліції України, щодо визначення організаційної структури підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України, а також розподілу повноважень між їх структурними відділами та секторами :		
	доцільно	37	45%

	недоцільно	30	37%
	важко відповісти	15	18%
6.	Як Ви оцінюєте рівень планування в органах Національної поліції України :		
	високий	36	44%
	належний	39	48%
	недостатній	7	8%
7.	Як Ви оцінюєте рівень контролю за виконанням організаційно-розпорядчих документів в органах Національної поліції України :		
	високий	61	75%
	належний	10	12%
	недостатній	11	13%

Додаток К

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Васюк С. В. Оперативне реагування як функція підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Соціально-правові студії : науково-аналітичний журнал*. 2021. Вип. 3. Том 4. С. 107-114.

2. Васюк С. В. Про стан планування діяльності органів і підрозділів Національної поліції України. *Юридичний бюлетень : науковий журнал*. 2021. Вип. 23. С. 121-127.

3. Васюк С. В. Контроль як одна із функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Юридичний електронний науковий журнал*. 2022. № 3. С. 148-151.

4. Васюк С. В. Роль відділу служби «102» у системі оперативного реагування органів та підрозділів поліції. *Соціально-правові студії : науково-аналітичний журнал*. 2022. Вип. 1. Том 5. С. 46-50.

5. Васюк С. В. Про стан реагування на повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події підрозділами Національної поліції на прикладі Львівської області. *Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції*. Упор. О. В. Авраменко, С. С. Гнатюк, І. І. Сидорук. Львів : ЛьвДУВС, 2020. С. 49-53.

6. Васюк С. В. Відділ служби «102» як базовий елемент системи оперативного реагування органів та підрозділів поліції. *Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції*. Упор. Г. Я. Савчин, У. О. Цмоць. Львів : ЛьвДУВС, 2021. С. 28-31.

7. Васюк С. В. Планування як одна із функцій органів і підрозділів Національної поліції України. *Механізм функціонування громадянського суспільства (осінні читання) : збірник тез Всеукраїнської наукової конференції*

здобувачів вищої освіти. Упор. Ю. М. Шевців. Львів : ЛьвДУВС. 2021. С. 54-56.

8. Васюк С. В. Організаційна структура підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Актуальні проблеми реформування системи законодавства України : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Запоріжжя : Запорізька міська громадська організація «Істина». 2022. С. 53-57.

9. Васюк С. В. Принципи діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Чинники розвитку юридичних наук у XXI столітті : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Дніпро : ГО «Правовий світ». 2021. С. 56-60.

10. Васюк С. В. Взаємодія підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з іншими підрозділами Національної поліції України. *Modern scientific research : achievements, innovations and development prospects : матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції*. Берлін, 2022. С. 743-749.

11. Васюк С. В. Основні завдання підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Topical issues of modern science, society and education : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції*. Харків, 2021. С. 1348-1355.

12. Васюк С. В. Поняття та елементи адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Рівень ефективності та необхідність впливу юридичної науки на нормотворчу діяльність та юридичну практику : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Харків : Східноукраїнська наукова юридична організація. 2022. С. 36-40.